SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: ***office@svf.se***
HEMSIDA: ***www.svf.se***
TELEFONTID: 9.00–11.30, 12.30–16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:
EVAMARI LEWIN, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-211 90 35
BOSTAD: 08-736 02 00
E-POST: ***evamari.lewin@svf.se***

Kansli- och ekonomichef:
PER CARLSSON, ***pol mag***
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
BOSTAD: 08-650 44 32
E-POST: ***per.carlsson@svf.se***

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
BOSTAD: 08-765 91 19
E-POST: ***anders.lefrell@svf.se***

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
BOSTAD: 08-651 09 65
E-POST: ***christina.arosenius@svf.se***

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
BOSTAD: 018-54 11 71
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

Ombudsman
AMELIE LOTHIGIUS, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-788 70 47
BOSTAD: 08-26 25 39
E-POST: ***amelie.lothigius@svf.se***

Ekonomiassistent
BIRGITTA LARSSON
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: ***birgitta.larsson@svf.se***

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: ***marianne.lundquist@svf.se***

Administrativ assistent
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: ***karin.henriksson@svf.se***

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

Varför är djurskydd en så känslig fråga?

VARFÖR ÄR NÅGOT så självklart som att alla djur ska behandlas väl så svårt att få konsensus kring? Även för veterinärer. Jag tänker på senaste årets alla ”skandaler” i massmedia. Det var grisdrevet, gåsplockningen, lodjursjakt med fällor, sexuella övergrepp på djur osv.

Varför blir vi inom veterinärkåren så oense och arga på varandra när frågor om djurskydd kommer upp? Vi visar det inte öppet, för utåt sett måste vi hålla skenet uppe, men inom leden har hätska diskussioner förekommit på många plan under de senaste åren. Veterinärförbundet har en djurskyddskommitté som definierar förbundets ståndpunkt i olika djurskyddsfrågor, och som förtroendevalda och tjänstemän har att följa. Ändå uppstår ibland upprörda diskussioner inom kåren som t o m tar sig uttryck i rena personangrepp.

Varför är det så? Svaret måste vara att djurskydd inte alls är så enkelt som man först tror. Det är inte att alla djur bara ska ha det bra. Det kommer ofrånkomligen in andra faktorer i bedömningen varav ekonomi är en, särintressen exempelvis viss typ av jakt en annan, politiska frågor en tredje osv. Listan kan troligen bli ganska lång. Veterinärkåren är dessutom inte en homogen grupp där alla har samma grundinställning.

Allt detta måste vägas in och resultatet blir att ingen blir riktigt nöjd. Varken människa eller djur. Ekonomi kommer alltid att vara styrande, framför allt inom livsmedelssektorn där våra produktionsdjur sitter i kläm.

I samband med ”grisdrevet” var det flera veterinärer som anklagades för att vara köpta av näringen. De underlät att rapportera eller göra något åt gräsliga förhållanden på gårdarna, enligt media.

Är vi köpta av näringen? Jag tror inte det. Jag tror landets veterinärer har stor integritet, är engagerade och gör ett bra jobb med de resurser som står till buds. Vi måste dock få klara direktiv genom att de politiska beslut som styr veterinärernas vardag är framåtsyftande och tar hänsyn till majoritetens önskemål. De flesta vill ha en god djuromsorg. De flesta vill också ha en inhemsk köttproduktion. Många vill inte importera kött från länder med utbredd salmonella och betydligt högre antibiotikaanvändning. Det är viktigt för en stor grupp konsumenter att veta vad man äter och hur det produceras. Man vill att svenska bönder ska kunna vara konkurrenskraftiga i ett globalt perspektiv utan att djuren får lida. Då är det viktigt att veterinärerna använder sina olika utgångspunkter till att bistå samhället att nå målen, inte till att kritisera varandra.

Vi måste inom veterinärkåren ha en ordentlig diskussion om vad vi egentligen tycker och vill och vad vi representerar. Det finns nog inget enkelt svar på den frågan. Är vi djurens enda hopp? Eller djurägarnas? Kan vi vara bådas?

SUZANNE SANDQUIST
ledamot i förbundsstyrelsen

innehåll

ledare av S Sandquist

Varför är djurskydd en så känslig fråga? 3

reportage av S Fredriksson

Det våras för hästodontologerna 6

vetenskap – granskade artiklar

Svaga föl och föl med neonatal sepsis
av A Johansson 11

Debatt
Är djurkiropraktik lege artis för veterinärer?
av R Ekström Kjellin och O Kjellin 19

vetenskap

En resistensbetraktelse
Bakterier, blododling och behandling av fölsepsis
av G Gröndahl och C Greko 25

månadens epiztel 29

vilken är din diagnos?

– Bilddiagnostik 34
– Svar 56

allmänt

Ny gethälsovård av Y Persson 32

Vad händer med VMF? av S Einarsson och B Jones 35

Animalen, återuppstånden likt fågel Fenix
av J Beck-Friis 39

Några minuter med
Lotta Ternström-Hofverberg, expert
på behörighetsfrågor av S Fredriksson 43

Nu är det klippt av S Fredriksson 47

debatt

Åtta av tio vill veta mer om djuromsorgen
på gården av G Ståhle 51

ansvarsärende

Bristande journalföring vid kobehandling
av J Beck-Friis 55

noterat

- Mer pengar till djurskyddet i vårbudgeten 44
- Ny djurskyddskontroll vid tävlingar med djur 44
- Utländska veterinärstudenter får stoppas av folkhälsoskäl 49
- Simon Singh friad från förtal 53
- Förlängd dopingkarens för kortison 63
- Möjligt minska dödlighet av kycklingar vid transport 63

bokanmälan 59

läkemedel 64

kongresser & kurser 64

kåseri

"ty meningen är ju i alla fall, att examen skall kunna avläggas på 9 ¾ år" av G Jönsson 69

svensk veterinärlegitimation 70

Vetpoint

Din leverantör av ultraljud

Kontakta oss 0416-246 60

www.vetpoint.se

Det våras för häst-odontologerna

Anna Scherdin på ATG Hästklinkerna i Gävle arbetar gärna med hästtänder. Efterfrågan på munhåleundersökningar och tandbehandlingar ökar ständigt. Numera har Anna två till tre tandpatienter varje arbetspass.

reportage

Sedan årsskiftet är det inte längre tillåtet för hästtandvårdare att arbeta på sederade eller sövda hästar. Den här förändringen i lagen för personal verksamma inom djurens hälso- och sjukvård kommer sannolikt att innebära att efterfrågan på hästtandvård kommer att öka hos landets hästveterinärer.

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

ANNA SCHERDIN ÄR VETERINÄR på ATG Hästklinikerna i Gävle. Hon har lång yrkeserfarenhet, gick ut 1988, och har specialistexamen i hästens sjukdomar. Hon är en av sex som avlagt examen i den trestegsutbildning i hästodontologi som startade på SLU för fem år sedan.

Veterinärtidningen hälsade på Anna ”en helt vanlig dag” på kliniken vid travbanan i Gävle. Antalet hästar som besöker kliniken för munhåleundersökningar eller tandproblem ökar ständigt. ”En helt vanlig dag” innebär numera två till tre sådana besök. Eftersom Annas intresse för tandrelaterade bekymmer fanns långt innan hon fick möjligheten att gå vidareutbildningen är hon naturligtvis positiv till att få använda sina färdigheter i praktiken.

– Jag har alltid varit intresserad av hästtänder och velat lära mig mer inom ett område som fortfarande är ganska outforskat. Sedan lång tid tillbaka har jag till exempel ifrågasatt ”traditionen” att alla hästar ska raspas en gång om året.

– Att jag varit ivrig att vidareutbilda mig beror bland annat på att jag för ungefär tio år sedan hade ett antal patienter som jag inte kom i mål med. Jag konsulterade Torbjörn Lundström, Djurtandvårdskliniken, och remitterade knepigare tandfall till honom under några år. Jag samlade också ihop ett tiotal udda fall och några intresserade kolleger från trakten och hade en ”tanddag” med Torbjörn. Det var väldigt inspirerande och jag tror att flera av oss

Anna Scherdin har alltid varit intresserad av hästtänder. När vidareutbildning i odontologi erbjöds på SLU nappade hon direkt och är nu en av sex som avlagt examen.

fick upp ögonen för hur stort det här området är och hur lite vi egentligen kunde.

När hästodontologutbildningen startades på SLU nappade Anna direkt. Hon var klar med steg tre hösten 2007 och examinationen ägde rum i december 2008.

Hästtandvård är ett hett debatterat ämne, inte minst efter de många fall av misslyckade tandbehandlingar utförda av hästtandvårdare som uppmärksammats i media. Även några fall av för tandvårdarna olagliga ingrepp som tandextraktioner har fått en hel del publicitet.

Trots detta har inte veterinärkåren som helhet värnat om att behålla skötseln av hästens munhåla som en veterinär uppgift. Tvärtom, i flera fall har veterinärer hellre delegerat uppgiften till en annan yrkesgrupp. Varför?

– Brist på intresse och kunskap, säger Anna.

– Det har dock skett en tydlig svängning under senare år, inte minst tack vare initiativet till vidareutbildningen, fokus på tänder under Veterinärkongressen, uppmärksamhet i media och naturligtvis hästägarnas eget intresse och uppvaknande.

– När det gäller hästägarna har veterinärkåren inte riktigt lyckats nå ut med att kunskaperna inom odontologin generellt förbättrats. Det gäller inte bara påbyggnadsutbildningen, utan också i grundutbildningen numera jämfört med vad vi som arbetat ett tag fick lära oss om munhålan. Fortfarande florerar dock uppfattningen att ”veterinärer kan ingenting om tänder”.

– Om kunden inte tror på det vi gör måste vi försöka ändra på det, säger Anna. Hon tillägger att det är viktigt att få djurägarna att förstå att en munhåleundersökning utförd av veterinär innefattar så mycket mer än tänder, att veterinären ser till helheten. En lekman kan inte bedöma om bekymmer i munhålan har bakomliggande sjukdomsorsaker vilket kan bli rent farligt för patienten.

I och med att kunskapsnivån höjts kommer också fler och fler hästar till dem som valt att vidareutbilda sig till odontologer. Besvär som är relaterade till munhålan uppmärksammas i högre grad numera.

Vad är det för typ av problem du stöter på, vad är ”vardagsmat” idag?

– Det är vargtandsrester, gompåbitning, skador av bett, felnötningar med mera. Vanliga problem som inte alltid är lika lätta att upptäcka som ”vassa kanter” eller tandkappsrester.

– Det har varit en hel del artiklar i media om hästar som kommit till kliniker och djursjukhus och blivit felbehandlade av hästtandvårdare. Hästarna har blivit ”kalhuggna”, tänderna är så hårt raspade eller maskinellt slipade att de helt enkelt är förstörda för lång tid framåt. Sådana ingrepp kan bland annat förorsaka sprickor i emaljen eller öppna pulpakaviteter med rotspetsabscesser och andra otrevligheter som följd. Dessa hästar utsätts för ett stort lidande, säger Anna.

Hon har sett flera exempel på unga hästar som blivit raspade redan som ett och ett halvtåringar.

– Vid så låg ålder tål inte emaljen särskilt mycket. Att raspa hästen då kan ge skador för livet. Numera vet vi också att det är stora individuella skillnader när det gäller emaljens beskaffenhet hästar emellan. Det är intressant och något som vi kanske inte tänkt så mycket på tidigare.

– Hästar ska ha sina tänder till att tugga och mala mat med livet ut. Då är det funktionen man ska beakta, inte ett jämnt, ”snyggt” utseende, kommenterar Anna.

Spruckna tänder, bihåleproblem, foderinpackningar, karies – listan kan göras lång på alla de besvär som kan drabba en häst i tandregionen. Anna berättar om olika diagnoser medan hon tar emot en av dagens besökare på kliniken, Ronja.

Det är en bestämd liten blandrasmärr, arab och travare, som tränas i westernridning. Ägaren upplever att Ronja är ovillig och besvärad i vänster varv. Hästen har varit på kliniken tidi-

gare, men inte för problem i munnen. Anna och hennes assistent, Malin Gustafsson, känner alltså Ronja och ser till att hon är ordentligt sederad.

Medan Anna jobbar på beskriver hon för hästens ägare och ryttare vad hon hittar i munnen, vilket är en hel del. Ronja har flera mellanrum i tandraden med riktigt äckliga foderinpackningar. Det finns mycket att åtgärda och besöket tar ungefär en timme.

– Många hästägare drar sig för att åka till en veterinärklinik för munhåleundersökning på grund av kostnaden. Det är få diagnoser som täcks av försäkringar, bara vissa frakturer och abscesser. Det är en fråga som måste belysas framöver för det är väldigt svårt att motivera djurägare som är rädda för att kostnaden ska dra iväg. En ”vanlig” munhåleundersökning med mindre åtgärder kostar ungefär 1 500–2 000 kronor här hos oss med alla resurser till hands.

– Att anlita en hästtandvårdare som kommer ut till stallet med mycket begränsad utrustning kan sluta hos en veterinär i alla fall och då till ett betydligt högre pris än vad djurägaren tänkt sig från början.

Att hästtandvård definitivt är en nisch som kommer att utvecklas och efterfrågas i allt högre grad gör att trycket på dem som har skaffat sig kompetens kommer att öka. Det är ingen vild gissning att man inom hästtandvården kommer att satsa på samma system som råder på humansidan, kallelse till årliga tandkontroller.

Skulle du kunna tänka dig att arbeta enbart med tänder?

– Nej, dels för att jag är intresserad av att jobba med allt här på kliniken, men också för att det är tungt fysiskt. Arbetsställningen är dålig och det sliter hårt på kroppen. Två till tre patienter per arbetsdag känns lagom.

– Det finns många hästpraktiker och distriktsveterinärer som kan sköta den profylaktiska vården av hästens tänder och många av de ambulerande veterinärerna har vidareutbildning i tandvård. Med god kunskap, bra ljus och en munspegel kommer man långt. Det är en information som måste ut till hästägarna.

– Hästar med besvär i munnen bör dock remitteras till någon av oss som är hästodontologer och som har tillgång till den utrustning på kliniken som krävs för mer avancerade ingrepp, avslutar Anna Scherdin. ■

En veterinär ser till hela hästens hälsostatus, inte bara tänderna vid en munhåleundersökning.

Vem får göra vad?

När det gäller hästtandvård är det inte svårt att tolka reglerna i den nya lagen. Hästtandvård på sederad häst är strikt begränsat till legitimerad personal med adekvat högskoleutbildning baserad på vetenskaplig grund och som dessutom har reell kompetens inom området. Då en arbetsuppgift bara får delegeras till djurhälsopersonal med reell kompetens får hästtandvård på sederad häst bara utföras av veterinärer och av tandläkare med adekvat tilläggsutbildning.

Anledningen är enkel, det finns ingen annan utbildning för hästtandvård som är kvalitetssäkrad och ”duger” för de ingrepp som komplett hästtandvård kräver.

Den grupp som yrkesmässigt arbetar med

hästtänder, ibland kallade ”hästtandläkare”, ”hästtandtekniker”, ”hästtandvårdare”, får enbart utföra undersökning och raspning. De får inte arbeta på sederade eller sövda hästar eller som tidigare, på delegation av veterinär.

Självklart är det uppskattningsvis tjugotal personer som på heltid försörjer sig på att arbeta med hästmunnar och som direkt utan övergångsregler berörs av den nya lagen inte särskilt nöjda. Vid ett informationsmöte på Jordbruksverket i början av året menade talesmännen för hästtandvårdarna att de i princip belagts med yrkesförbud.

Ove Wattle, SLU, som tillsammans med Torbjörn Lundström, Djurtandvårdskliniken, håller i vidareutbildningen för hästodontologer, deltog.

– Mötet var onödigt och i det närmaste kränkande för hästtandvårdarna.

– Hela tanken med den nya lagen måste väl vara att bara utbildade personer, på basis av vetenskap och beprövad erfarenhet, ska få utföra ingrepp som kan innebära olika grader av lidande för djuren, med målet att på sikt öka djurens välbefinnande. Då kan man rimligtvis inte göra undantag för den här gruppen, säger Ove och tillägger att det finns många människor som har yrkesförbud om man ser det ur deras perspektiv. Alla som inte har utbildning för det de vill jobba med. ”Hästtandtekniker” har dock inget yrkesförbud eftersom de får arbeta med osederade hästar så länge de inte utsätter djuret för något lidande.

– Även sedering av häst anses av etiska nämnder innebära ett lidande, säger Ove Wattle.

Endast behörig djurhälsopersonal får arbeta med tänderna på en sederad häst.

Veterinärförbundets ordförande Evamari Lewin var också närvarande vid mötet. Hon uppfattade det som att gruppen hästtandvårdare hade ”lobbat” ganska bra för sin sak och fått en del politiker att lyssna.

– Det är uppenbart att veterinärkåren som kollektiv inte varit medvetna om det här och insett faran i att den nya lag som framför allt ska gynna djuren omedelbart skulle kunna luckras upp med möjlighet till dispenser.

– Från veterinärförbundets håll är ställningstagandet solklart, veterinära uppgifter ska skötas av veterinärer. Sedan är det vår sak som yrkesutövare att nå ut till djurägarna med detta budskap och konkurrera med vår kompetens, säger Evamari. ■

FÖRBUD ATT BEHANDLA FÖR PERSONER SOM INTE TILLHÖR DJURHÄLSOPERSONALEN

Lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård innehåller ett behandlingsförbud (4 kap 1 §). Detta förbud innebär bland annat att personer som yrkesmässigt arbetar inom djurens hälso- och sjukvård men inte tillhör djurhälsopersonalen (inte är legitimerade eller godkända) inte får

– behandla djur som misstänks ha en epizooti eller en zoonos
– utföra operativa ingrepp
– ge injektioner
– utföra annan behandling som kan orsaka ett lidande som inte är obetydligt
– behandla djur som har fått lugnande, är sövda eller har fått lokalbedövning genom injektion

Person som är legitimerad eller godkänd omfattas inte av behandlingsförbudet. Fram till den första januari 2014 finns dock vissa undantagsregler från behandlingsförbudet. Dessa undantagsregler finns i *Jordbruksverkets föreskrifter om operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård.*

ANNA JOHANSSON, leg veterinär, MS, diplomate ACVIM*

Svaga föl och föl med neonatal sepsis

Under 2009 behandlades 29 föl med sepsis och 22 svaga föl utan specifika symtom vid Regiondjursjukhuset i Helsingborg. De svaga fölen var yngre vid ankomst jämfört med sepsisfölen. Alla svaga föl överlevde jämfört med 69 procent av fölen med sepsis. De svaga fölen gick hem tidigare och räkningen blev lägre. I artikeln diskuteras vikten av tidigt insatt veterinärbehandling till föl som inte följer normalt perinatalt förlopp för att förhindra neonatal sepsis.

granskad artikel

FIGUR 1. *Sepsis är ett livshotande tillstånd för nenatala föl.*

INLEDNING

Sepsis anges ofta som en av de viktigaste orsakerna till mortalitet hos neonatala föl (Figur 1). Sjukdomen kan till stor del förhindras genom att djurägaren säkerställer att fölet får bra förutsättningar direkt efter förlossningen och kontaktar veterinär omgående om avvikelser från det normala perinatala förloppet iakttas. Föl föds med begränsade energireserver och outvecklat immunförsvar. Det är därför av yttersta vikt att de kommer igång på ett normalt sätt för att de inte ska drabbas av sjukdom. Hästens moderkaka släpper inte över antikroppar utan fölen måste få i sig antikroppar via råmjölken. Stoet bildar råmjölk innan förlossningen. Kvaliteten på råmjölken kan variera beroende på stoets ras, ålder och hälsostatus. Antikroppsinnehållet i råmjölken kan uppskattas genom att mäta mjölkens specifika gravitet med kolostrometer. Råmjölk bildas bara en gång, varför det blir mindre kvar till fölet om stoet läcker råmjölk innan förlossningen (9, 13).

Fölets tarm kan ta upp antikroppar de första 12–18 timmarna efter födseln. Allra bäst upptag sker de första fyra till sex timmarna. Ett normalstort föl (50 kg) behöver tre till fyra liter råmjölk för att få tillräckligt med antikroppar. Det är alltså mycket viktigt att fölet kommer igång och diar normalt efter förlossningen (9, 13). Ett normalt föl står inom två timmar eller diar inom fyra till sex timmar (16). Ett föl som inte följer detta perinatala förlopp bör få veterinärvård. Föl som har uppenbara sjukdomssymtom dessförinnan bör få vård tidigare. Detsamma gäller om stoet läckt råmjölk eller det finns annan anledning att misstänka nedsatt kvalitet på råmjölken (Figur 2) (9, 13).

Fölsepsis

Fölsepsis innebär en systemisk bakteriell infektion. I vissa fall infekteras fostret redan i livmodern, men det är betydligt vanligare att det nyfödda fölet infekteras av bakterier i miljön direkt efter förlossningen. Vanliga infektionsportar är navel, magtarmkanal, luftvägar och sårskador. Föl som inte får tillräckligt med råmjölk har dåligt immunförsvar och infekteras lättare (12). Även exponering för stora mängder bakterier ökar risken för infek- ➤

FIGUR 2. *Normala föl står upp inom två timmar och diar inom fyra till sex timmar efter förlossningen.*

tion. Till exempel är risken högre för föl som föds i smutsig förlossningsmiljö och svaga föl som ligger mycket (9, 10, 12, 13).

De initiala symtomen på sepsis är ospecifika med nedsatt allmäntillstånd och aptit (9, 10, 13). Efterhand som den systemiska inflammationen fortskrider får fölet feber (eller undertemperatur), röda slemhinnor och förhöjd puls. Om infektionen inte kontrolleras utvecklas septisk chock med missfärgade slemhinnor, förlängd kapillär återfyllnad, svag perifer puls och kalla extremiteter. Ibland lokaliseras infektionen till ett visst organ, t ex är diarré och lunginflammation hos föl under tre dygn ofta en manifestation av sepsis. Förloppet kan vara mycket snabbt och fölet kan dö inom ett par timmar efter det att initiala symtom noterats (9, 10, 13, 15).

Diagnosen sepsis kan vara svår att konfirmera i tidigt skede eftersom symtomen är vaga. Förutom kliniska symtom noteras ofta neutropeni och ökad förekomst av omogna och toxiska neutrofiler i blodet (10, 15). Vidare har fölen ofta hyperglykemi, förhöjt fibrinogen i blodet och otillräcklig mängd antikroppar i blodet (10). Positiv blododling med renkultur av patogen bakterie anses diagnostisk. Nackdelar med blododling som diagnostiskt test är att sensitiviteten är låg, endast 40–80 procent av föl med sepsis har positiv blododling. Dessutom tar det två till sju dagar innan resultatet av odlingen är klar (2, 9, 13, 22). För att underlätta diagnostiken har Brewer och medarbetare utvecklat en ”sepsis score” som baseras på historiska uppgifter, kliniska fynd och laboratoriemätvärden och lätt kalkyleras efter initial undersökning och blodanalys (3).

Överlevnaden för föl med etablerad sepsis varierar mellan 30 och 70 procent. Prognosen är helt beroende av i vilket stadium av sjukdomsförloppet behandling sätts in (2, 9, 10, 13, 15, 18).

I denna artikel diskuteras sepsis hos neonatala föl. Statistik från en grupp svaga neonatala föl som behandlades förebyggande mot sepsis och en grupp föl med etablerad sepsis vid Regiondjursjukhuset i Helsingborg under 2009 redovisas. Målet med artikeln är att uppdatera veterinärer angående vård av svaga och septiska neonatala föl inför säsongen, samt nå ut med aktuell information om vilket utfall Regiondjursjukhuset hade förra säsongen och vilka kostnader som belastades djurägarna.

MATERIAL OCH METODER

Data samlades in för alla neonatala föl som behandlades vid Regiondjursjukhuset i Helsingborg under 2009. Med neonatala föl avses föl som är under två veckor gamla vid ankomst. För att inkluderas i studien krävdes att ägaren till fölet debiterats kostnader för vård så att fölet inte bara följde med ett sto.

Fölens journaler granskades retrospektivt. Information angående signalement (ras, ålder, kön), dräktighetslängd, samt problem under dräktighet och förlossning registrerades. Resultat från initial klinisk undersökning noterades, liksom laboratorievärden avseende blodglukos, immunglobuliner, resultat från blododling, mogna neutrofiler och deras morfologi, omogna neutrofiler och fibrinogen. För varje föl kalkylerades ”sepsis score” retrospektivt med hjälp av insamlade data. Information angående diagnos, överlevnad till utskrivning, antal dagar på djursjukhuset och total räkning registrerades. Journaldiagnoserna har i vissa fall korrigerats i efterhand. Många föl hade flera problem och det som retrospektivt bedömdes som allvarligast noterades som diagnos i studien.

Föl som fått diagnosen svagt föl eller sepsis inkluderades i denna del av studien. Inklusionskriterier för diagnosen svagt föl var alltså ett neonatalt föl som på djursjukhuset fått vård för nedsatt allmäntillstånd eller svaghet utan att någon mer specifik diagnos eller symtom fastställts. Inklusionskriteriet för sepsis var ”sepsis score” över 11. ”Sepsis score” är ett hjälpmedel för tidig diagnostik av sepsis där resultat från anamnes, klinisk undersökning och laboratorievärden vägs samman. Ett totalt värde över 11 indikerar med 90 procents sannolikhet att fölet verkligen har sepsis (3).

Rutiner kring diagnostik och behandling

För alla neonatala föl görs på Regiondjursjukhuset en allmän klinisk undersökning. Blodprov för blodglukos, hematokrit och totalprotein analyseras i samband med ankomst. Blodprov för immunglobuliner analyseras när fölen är 12–18 timmar gamla eller senare om fölen är över 18 timmar gamla vid ankomst. Föl som är dehydrerade eller hypoglykemiska behandlas med intravenöst dropp och glukos. Föl som är under tolv timmar och inte diar ges plasma intravenöst, men om fölet är under sex timmar gammalt görs först försök med

assistans att dia, eventuellt med hjälp av sedering och oxytocin till stoet. Föl som är över tolv timmar och har otillräcklig mängd immunglobuliner i blodet ges plasma intravenöst. Intranasalt syre ges till alla föl som är kraftigt allmänpåverkade. När cirkulationen stabiliserats värms fölen försiktigt.

Bakterieodling från blodet görs på föl där infektion inte kan uteslutas. Exempel på indikationer för blododling är måttligt till kraftigt påverkat allmäntillstånd eller symtom på infektion som feber, röda/kärlinjicerade slemhinnor, förhöjd puls, förhöjd andningsfrekvens, onormala lungljud, navelinfektion, ledinfektion eller diarré. Föl med dessa symtom behandlas empiriskt med bensylpenicillin och gentamicin intravenöst. Blodprov för hematologi och klinisk kemi analyseras närmaste vardag efter ankomst på alla föl som behandlas med antibiotika eller har påverkat allmäntillstånd. Ytterligare diagnostik och behandling baseras på fölens symtom och anpassas till varje enskilt fall. För mer detaljerad information hänvisas till aktuell litteratur i ämnet (9, 13).

Blodprov för bakteriologisk odling tas i samband med att intravenös kanyl sätts i jugularvenen. Området kring jugularvenen maskinklipps och steriltvättas med klorhexidinlösning, minst tre repeterade tvättar, och därefter tre repeterade avtvättningar med alkohol. Sterila handskar används vid all hantering av kanyler och sprutor. Nya kanyler används innan provet deponeras i aeroba och anaeroba blododlingsflaskor.

RESULTAT

Totalt kom 127 neonatala föl till Regiondjursjukhuset i Helsingborg för behandling under 2009. Av dessa fick 22 diagnosen svagt föl och 29 diagnosen sepsis baserat på retrospektivt kalkylerad ”sepsis score”. Åldersfördelningen vid ankomst för svaga föl och föl med sepsis redovisas i Figur 3 och 4. Medianåldern vid ankomst var tio timmar (spännvidd 3–264 timmar) för svaga föl och 48 timmar (8–264 timmar) för föl med sepsis.

De vanligaste initiala problem som djurägarna noterat för svaga föl var att fölet inte kunde resa sig och dia själv efter förlossningen eller att stoet inte låtit fölet dia eller läckt råmjölk. För sepsisfölen var motsvarande initiala problem diarré, svullen led, svullen navel, att stoet inte låtit fölet dia eller läckt råmjölk. I båda grupperna hade ägarna noterat att fölens allmäntillstånd försämrades innan de beslutade att åka till djursjukhuset.

De svaga fölen hade i median ”sepsis score” 7 (0–10) och sepsisfölen hade 13 (11–22). I ”sepsis score” ingår uppgifter om anamnes (dräktighet och förlossning), klinisk undersökning (slemhinnor, rektal temperatur, allmäntillstånd, specifika symtom), hematologi (totalantal neutrofiler, omogna neutrofiler, toxiska neutrofiler), fibrinogen, blodglukos och koncentration immunglobuliner.

Av de svaga fölen bedömdes 19 av 22 som dehydrerade och mer än lindrigt påverkade i allmäntillstånd. Dessa föl behandlades med bensylpenicillin, gentamicin och intravenös vätska och glukos. Alla 29 föl med sepsis bedömdes som dehydrerade och mer än lindrigt påverkade i allmäntillstånd och behandlades med bensylpenicillin, gentamicin och intravenös vätska och glukos. Plasma gavs till tolv av 22 svaga föl (55 %) och 19 av 29 sepsisföl (66 %).

Bakterieodling från blodet gjordes på 16 av 22 svaga föl (73 %) och 23 av 29 ➤

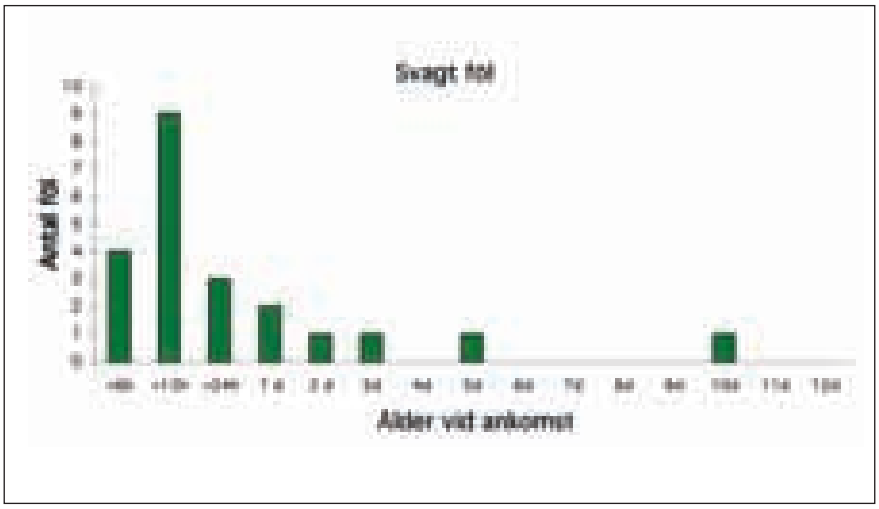

FIGUR 3. *Ålder vid ankomst hos 22 svaga föl behandlade vid Regiondjursjukhuset i Helsingborg under 2009 (h=timmar, d=dygn).*

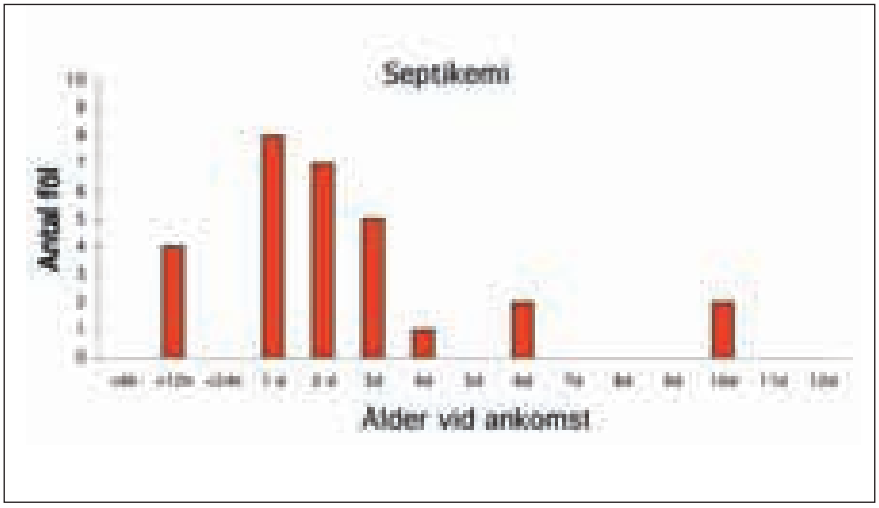

FIGUR 4. *Ålder vid ankomst hos 29 föl med sepsis behandlade vid Regiondjursjukhuset i Helsingborg under 2009 (h=timmar, d=dygn).*

föl med sepsis (79 %). Från de svaga fölen var 13 odlingar negativa (81 %) och tre kontaminerade (19 %). Från sepsisfölen var tio odlingar positiva (43 %), tio (43 %) negativa, och tre kontaminerade (13 %). Resultat från de tio positiva odlingarna redovisas i Tabell 1. I en odling växte tre olika bakterier varför det totalt fanns tolv isolat som bedömdes signifikanta. De totalt sex odlingarna som bedömdes kontaminerade svarades ut som ”ingen specifik växt påvisad” (2 st), ”koagulasnegativa stafylokocker” (2 st), ”streptokockart eventuellt kontamination” (1 st) eller ”kontamination” (1 st).

I gruppen av föl med sepsis hade elva föl systemisk infektion utan lokalisering till specifikt organ. Av dessa var tre prematura eller dysmatura. Övriga 18 föl hade förutom systemisk påverkan även uttalade symtom från specifika organ. Elva hade diarré, tre septisk artrit, tre navelinfektioner och en hepatit.

Alla svaga föl överlevde jämfört med 20 av 29 (69 %) av fölen med sepsis. De svaga fölen stannade i median sex dygn (spännvidd 1–18 dygn) jämfört med tio dygn (3–27 dygn) för de sepsisföl som överlevde. Kostnaden blev i median 23 300 kronor (spännvidd 3 200–45 300 kr) för svaga föl och 43 300 kronor (16 600–93 100 kr) för de sepsisföl som överlevde.

Tabell 1. Bakterier isolerade i tio positiva blododlingar från föl som behandlats för sepsis vid Regiondjursjukhuset i Helsingborg under 2009.

Bakterieart	Antal	(procent)
Escherichia coli	4	(40)
betahemolyserande streptokocker	2	(20)
Actinobacillus equuli	1	(10)
Actinobacillus spp	1	(10)
alfahemolyserande streptokocker	1	(10)
Actinobacillus equuli, alfahemolyserande streptokocker		
Streptococcus equisimilis	1	(10)

DISKUSSION

Ungefär vart femte neonatalt föl som kommer in till Regiondjursjukhuset i Helsingborg har egentligen ingen specifik sjukdom utan klassas som svagt föl. Ofta finns ingen uppenbar orsak till att fölen inte reser sig och diar normalt efter förlossningen. I andra fall är fölen helt normala men stoet låter inte fölet dia eller har läckt råmjölk innan förlossningen. För alla fall av svaga föl som kom in till djursjukhuset 2009 hade ägarna väntat tills de noterade att fölets allmäntillstånd försämrades innan de kontaktade djursjukhuset.

Som nämnts bör normala föl stå upp inom två timmar efter förlossningen och dia inom max fyra till sex timmar, annars krävs veterinär intervention (9, 13, 16). Eftersom medianåldern för svaga föl i studien var tio timmar vid ankomst kan detta tolkas som att ägarna generellt valt att vänta lite väl länge innan de tog kontakt med djursjukhuset. Fölets tarm är bäst på att ta upp antikroppar från råmjölken de första fyra till sex timmarna efter förlossningen. För föl yngre än sex timmar kan det därför räcka med assistans från veterinär eller erfaren personal och eventuellt sedering och oxytocin till stoet, för att få fölet att dia (6, 7). Endast tre av 22 svaga föl kom dock till djursjukhuset i så pass tidigt skede under 2009 att dessa åtgärder bedömdes som tillräckliga.

Resterande 19 svaga föl var så pass allmänpåverkade vid ankomst att allmän antibiotika och vätsketerapi bedömdes nödvändig. Plasma gavs till tolv svaga föl då de antingen var mellan sex och tolv timmar gamla och inte diade, eller vid tolv timmars ålder om de då ännu inte hade tillräcklig mängd antikroppar i blodet (Figur 5).

Tidig remittering förbättrar prognosen

Otillräckligt upptag av råmjölk som förelåg hos många av de svaga fölen i denna studie är en väl dokumenterad riskfaktor för sepsis (21). Man kan dock konstatera att inget av de svaga fölen med ”sepsis score” under 12 i studien utvecklade sepsis under behandlingstiden, vilket är ett önskvärt resultat och tyder på att insatt behandling var tillräcklig från denna risksynpunkt. Huruvida de svaga fölen skulle ha utvecklat sepsis om inga eller andra åtgärder hade vidtagits går inte att avgöra. Direkta jämförelser mellan grupperna svaga föl och sepsisföl i studien kan inte heller göras. Det är ändå värt att diskutera och föreslå att en tidigare insatt behandling, exempelvis genom tidigare remittering, på de föl som nu kom in med fullt utvecklad sepsis skulle kunna ha gett ett bättre resultat, med kortare vårdtider och högre överlevnad. Det är av högsta vikt att djurägarna snabbt identifierar de föl som är i riskzonen eller redan är på väg att utveckla systemiska problem, och att dessa föl omgående får adekvat hjälp.

Antibiotikabehandling eller inte

Eftersom sjukdomsförloppet är snabbt vid sepsis och resultat av blododlingen tar några dagar rekommenderas empirisk behandling med bredspektrumantibiotika vid misstanke om sepsis (9, 13). Exakta gränser för när antibiotika ska sättas in är svårt att definiera. I Equine Neonatology Medicine and Surgery diskuteras t ex allmän antibiotika som profylax till alla föl, och antibiotika rekommenderas till föl som inte fått i sig tillräckligt med råmjölk eller bedöms som högriskföl (9). Profylaktisk antibiotika till alla nyfödda föl är dock omtvistat även i England och aldrig rekommenderat i Sverige (23, 24). I en annan stor textbok, Equine Neonatal Medicin A Case-Based Approach, är rekommendationerna mer avvaktande och allmän antibiotika tas endast upp i de fall fölen bedöms vara i riskzonen för att utveckla sepsis (13).

Retrospektivt kan det möjligen diskuteras om det i föreliggande material skedde en överbehandling då 19 av 22 svaga föl gavs allmän antibiotika utan att en infektion var fastställd som diagnos. Det är dock svårt att utesluta infektion/sepsis hos föl med denna kliniska

FIGUR 5. *Föl som inte kommer igång och diar normalt får inte i sig tillräckligt med antikroppar och blir dessutom snabbt uttorkade och hypoglykemiska.*

bild, eftersom många av de svaga fölen hade måttligt till kraftigt påverkat allmäntillstånd vid ankomst. Grupperingen i svaga/septiska föl i denna studie har gjorts i efterhand då laboratorievärden fanns tillgängliga. Många föl kom in på jourtid och det fanns exempelvis inte möjlighet att analysera blodprov för fibrinogen och fullständig hematologi i akut skede varför ”sepsis score” inte alltid kalkylerades omgående. Det är angeläget att använda antibiotika klokt och undvika överbehandling, men vid risk för livshotande tillstånd som sepsis ansågs det att empirisk behandling var indikerad, med stöd av litteraturen (9, 13). I brist på mer tillgänglig och snabb diagnostik av sepsisutveckling skulle en alternativ strategi kunna vara att våga avvakta någon timme för att se hur ett svagt nyfött föls status förändras med akut intensivvård innan antibiotika sätts in, för att om möjligt undvika onödig antibiotikaanvändning.

Blododling

Trots att blododling har låg sensitivitet är det viktigt att rena blododlingar tas på alla föl med misstänkt fölsepsis. Odlingar tas för att konfirmera diagnosen och få en kontinuerlig övervakning av vilka bakterier och resistensmönster som förekommer i en fallpopulation. Av de blododlingar som togs var tio positiva (Tabell 1). Antalet är för litet för att dra några större slutsatser från, men på sikt kommer materialet att ge värdefull information. Fördelningen av bakterier stämmer överens med litteraturen. Bakterier som angetts vara vanliga vid fölsepsis i tidigare studier är *Escherichia coli, Actinobacillus equuli, Klebsiella pneumoniae, Pseudomonas aeruginosa,* betahemolyserande streptokocker och *Staphylococcus aureus* (4, 5, 8, 9, 11, 13, 17, 22).

Totalt fanns i föreliggande material sex odlingar från svaga föl och sepsisföl som bedömdes som kontamination. För en kliniker kan tolkningen av blododlingsresultaten vara svår då många studier och läroböcker inkluderar bakterier som kan vara kontaminationsbakterier i sina rapporter (5, 9, 11, 13, 17). Koagulasnegativa stafylokocker, alfahemolyserande streptokocker och enterokocker räknas oftast som kontaminationsbakterier (8, 14). I enstaka fall kan dessa bakterier orsaka sjukdom hos nedsatta individer, men bör endast övervägas som etiologiskt agens i fall där diagnosen sepsis konfirmerats med ”sepsis score” och bakterien växer i renkultur i både aerob- och anaerobflaskan (14). Bra och aktuella rekommendationer om antibiotikapolicy finns nu för hund och katt i Sverige och en liknande sammanställning för häst hade varit uppskattad (20).

Andra studier

I en studie från Norges veterinärhögskola (4) tittade man på 48 föl yngre än en månad. 18 av dessa fick den kliniska diagnosen sepsis (37,5 %). 21 blododlingar togs totalt varav det växte bakterier på elva (52 %) medan odlingen var negativ i tio fall (48 %). De vanligaste bakterierna var *A equuli* (3 isolat) och *E coli* (2 isolat). Ingen diskussion finns angående eventuell kontamination i en del av de positiva odlingarna. ➤

➤ Stenbeck gjorde 2005 ett examensarbete där han tittade på alla föl 1994–2004 som fått klinisk diagnos sepsis vid Svergies Lantbruksuniversitet (SLU) (19). Johansson gjorde 2006 ett examensarbete där hon tittade på resultat av positiva blododlingar från föl från SLU 1988–2004 (här ingår alltså delvis samma föl som i Stenbecks studie) samt Regiondjursjukhuset i Helsingborg 2000–2005 (8). Totalt fanns positiva odlingar från 108 föl i Johanssons material. Resultaten redovisas dock som 139 isolat. Författaren nämner inte hur många negativa odlingar som gjorts under perioden. Innan analys uteslöts elva odlingar med växt då de bedömdes som blandflora. Under 17 år hade SLU 51 föl med positiv odling. De vanligaste isolaten var *Actinobacillus* spp (24 isolat), *E coli* (17 isolat), *Streptococcus* spp (5 isolat), *Pasteurella* spp (4 isolat), *Klebsiella* spp (2 isolat), *Enterobacteriacae* (2 isolat), gramnegativa stavar (2 isolat), koagulaspositiva stafylokocker (2 isolat). Det noterades även koagulasnegativa stafylokocker (1 isolat), alfahemolyserande streptokocker (2 isolat) och enterokocker (2 isolat), vilka dock bedömdes som kontamination. Under fem år hade Regiondjursjukhuset i Helsingborg 57 föl med positiv odling. De vanligaste isolaten var *E coli* (15 isolat), gramnegativa stavar (6 isolat), *Actinobacillus* spp (6 isolat), *Pasteurella* spp (4 isolat), *Streptococcus* spp (4 isolat), *Klebsiella* spp (3 isolat), *Enterobacteriacae* (3 isolat) och koagulaspositiva stafylokocker (2 isolat). Det noterades även koagulasnegativa stafylokocker (19 isolat), alfahemolyserande streptokocker (1 isolat) och enterokocker (8 isolat), vilka bedömdes som kontamination.

FIGUR 6. *Alla svaga föl som behandlades vid Regiondjursjukhuset i Helsingborg 2009 överlevde, jämfört med 69 procent av de föl som behandlades för sepsis.*

Jämförelser

Det går inte att jämföra resultaten i denna artikel med här refererade studier eftersom inklusionskriterierna är olika. Bakterieodling från blodet gjordes från 23 av 29 föl med sepsis (79 %) under 2009. Denna siffra ligger bra i jämförelse med de refererade rapporterna, men vi strävar efter att göra odling från alla föl som får diagnosen sepsis. Anledningar till att odling inte togs kan ha varit att fölen avlivades i tidigt skede innan odlingen skickats till laboratoriet. Detta är inte ett optimalt förfarande eftersom resultaten från dessa odlingar är viktiga för övervakningen av sjukdomsframkallande bakterier och resistens.

Andelen blododlingar med kontaminationsbakterier vid djursjukhuset var lägre i föreliggande studie (15 %) än i studien från samma djursjukhus fem år tidigare (36 %) (8), men materialet är litet vilket gör värdet osäkert. Ett mål är att sänka det ytterligare. Sterilt förfarande vid provtagning är extremt viktigt och djursjukhuset har efter studien skärpt rutinerna, t ex infört att klorhexidin ska verka i tre till fem minuter innan området alkoholtvättas, samt blivit ännu noggrannare med att fixera fölen och hantera provet korrekt.

Manifestationerna av sepsis i studien förefaller ganska typiska (9, 13, 15). När diarré eller navelinfektion förekom kan det troligtvis representera infektionsporten i respektive fall (1, 13). Förutom dessa infektionsportar anges sår och luftvägar vara vanliga (13), men inga sådana manifestationer var uppenbara i materialet. Då sepsis är en allmän blodförgiftning kan man dock inte säga mycket om var infektionsporten varit i de fall som saknar uppenbara lokala manifestationer. Inget septiskt föl diagnostiserades med lunginflammation. Detta kan dock vara svårt att diagnostisera hos neonatala föl då det sällan ger andra symtom än dyspné och ökad andningsfrekvens (13, 15). På djursjukhuset provtas inte luftvägarna eller utförs lungröntgen rutinmässigt på sepsisföl. Förutom dessa primära infektionshärdar kan en systemisk bakteriell infektion hos neonatala föl lokalisera sig till sekundära infektionshärdar i princip var som helst i kroppen. Organ och vävnader som har stor, turbulent eller långsam blodgenomströmning är speciellt utsatta. Exempel på relativt vanliga sekundära infektionshärdar är benens tillväxtzoner, synoviala membran, uvea, hjärnhinnor, endokard, lever och njurar (13).

Det förekom tre fall av septisk artrit hos de neonatala fölen med sepsis under studieåret. Septisk artrit är en relativt vanlig manifestation av sepsis och ses även hos föl över två veckors ålder varför dessa tre inte representerar alla fall som behandlades under 2009 (9, 13). Ett föl med sepsis hade hepatit. Det har rap-

porterats att *A equuli* har speciell benägenhet att orsaka mikroabscesser i levern på föl med sepsis (13) och det växte just *A equuli* i blododlingen från detta föl.

Totalt överlevde 20 av våra 29 föl med sepsis (69 %)(Figur 6). Detta är en bra siffra även med internationella mått (2, 9, 10, 13, 15, 18). Som poängterats i artikeln är tidig behandling en mycket viktig faktor när det gäller överlevnad för svaga och sjuka nyfödda föl.

SUMMARY

Foals with perinatal weakness and sepsis

29 foals were treated for sepsis and 22 foals were treated for perinatal weakness at the Regional Animal Hospital of Helsingborg during 2009. Weak foals were younger at arrival compared to septic foals. All weak foals survived compared to 69 % of septic foals. In addition, weak foals had shorter hospitalization time and lower treatment costs. The article discusses the importance of early veterinary care for foals that do not follow normal perinatal development to prevent neonatal sepsis.

Referenser

1. Adams SB & Fessler JF. Umbilical cord remnant infections in foals: 16 cases (1975–1985). J Am Vet Med Assoc, 1987, 190, 316–318.
2. Barton MH, Morris DD, Norton N & Prasse KW. Hemostatic and fibrinolytic indices in neonatal foals with presumed septicemia. J Vet Intern Med, 1998, 12, 26–35.
3. Brewer BD & Koterba AM. Development of a scoring system for the early diagnosis of equine neonatal sepsis. Equine Vet J, 1988, 20, 18–22.
4. Brunner E, Hovelius E, Johansson S & Rosenberg S. Prevalens av fölsjukdomar vid Norges veterinärhögskolas hästklinik 2006–2008 – en kombinerad analytisk och litterär studie. Oslo, Institutt for sports og familiedyrmedisin. Seksjon for hestesykdommer, 2008.
5. Corley KT, Pearce G, Magdesian KG & Wilson WD. Bacteraemia in neonatal foals: Clinicopathological differences between Gram-positive and Gram-negative infections, and single organism and mixed infections. Equine Vet J, 2007, 39, 84–89.
6. Jeffcott LB. Duration of permeability of the intestine to macromolecules in the newly-born foal. Vet Rec, 1971, 88, 340–341.
7. Jeffcott LB. Studies on passive immunity in the foal. II. The absorption of 125I-labelled PVP (polyvinyl pyrrolidone) by the neonatal intestine. J Comp Pathol, 1974, 84, 279–289.
8. Johansson I. Bakteriella isolat, antibiotikaresistens och överlevnad hos föl med sepitkemi. I: Examensarbete 2003:23. Uppsala, Sveriges Lantbruksuniversitet, Fakulteten för Veterinärmedicin och husdjursvetenskap. Veterinärprogrammet, 2006.
9. Knottenbelt DC, Holdstock N & Madigan JE. Equine neonatology. Medicine and surgery. Philadelphia, Elsevier Saunders, 2004.
10. Koterba AM, Brewer BD & Tarplee FA. Clinical and clinicopathological characteristics of the septicaemic neonatal foal: Review of 38 cases. Equine Vet J, 1984, 16, 376–382.
11. Marsh PS & Palmer JE. Bacterial isolates from blood and their susceptibility patterns in critically ill foals: 543 cases (1991–1998). J Am Vet Med Assoc, 2001, 218, 1608–1610.
12. McGuire TC, Crawford TB, Hallowell AL & Macomber LE. Failure of colostral immunoglobulin transfer as an explanation for most infections and deaths of neonatal foals. J Am Vet Med Assoc, 1977, 170, 1302–1304.
13. Paradis MR. Equine neonatal medicine. A case-based approach. Philadelphia, Elsevier Saunders, 2006.
14. Quinn PJ, Markey BK, Carter ME, Donnelly WJ & Leonard FC. Veterinary microbiology and microbial disease. Oxford, Blackwell Science Ltd, 2002.
15. Raisis AL, Hodgson JL & Hodgson DR. Equine neonatal septicaemia: 24 cases. Aust Vet J, 1996, 73, 137–140.
16. Rossdale PD. Clinical studies on the newborn thoroughbred foal. I. Perinatal behaviour. Br Vet J, 1967, 123, 470–481.
17. Russell CM, Axon JE, Blishen A & Begg AP. Blood culture isolates and antimicrobial sensitivities from 427 critically ill neonatal foals. Aust Vet J, 2008, 86, 266–271.
18. Sanchez LC, Giguere S & Lester GD. Factors associated with survival of neonatal foals with bacteremia and racing performance of surviving thoroughbreds: 423 cases (1982–2007). J Am Vet Med Assoc, 2008, 233, 1446–1452.
19. Stenbeck H. Bakteriella isolat och antibiotikaresistens hos neontala föl med septikemi. I: Examensarbete: 2005:52. Uppsala, Sveriges lantbruksuniversistet, Fakulteten för Veterinärmedicin och husdjursvetenskap, Veterinärprogrammet, 2005.
20. Sveriges Veterinärförbund: Antibiotikapolicy för hund- och kattsjukvård. Stockholm, 2009.
21. Tyler-McGowan CM, Hodgson JL & Hodgson DR. Failure of passive transfer in foals: Incidence and outcome on four studs in New South Wales. Aust Vet J, 1997, 75, 56–59.
22. Wilson WD & Madigan JE. Comparison of bacteriologic culture of blood and necropsy specimens for determining the cause of foal septicemia: 47 cases (1978–1987). J Am Vet Med Assoc, 1989, 195, 1759–1763.
23. Wohlfender FD, Barrelet FE, Doherr MG, Straub R & Meier HP. Diseases in neonatal foals. Part 1: the 30 day incidence of disease and the effect of prophylactic antimicrobial drug treatment during the first three days post partum. Equine Vet J, 2009, 41, 179–185.
24. Wohlfender FD, Barrelet FE, Doherr MG, Straub R & Meier HP. Diseases in neonatal foals. Part 2: potential risk factors for a higher incidence of infectious diseases during the first 30 days post partum. Equine Vet J, 2009, 41, 186–191.

***ANNA JOHANSSON,** leg veterinär, MS, Diplomate ACVIM, Regiondjursjukhuset Helsingborg, Stordjur, Bergavägen 3, 230 23 Helsingborg.

HEROFONDEN

pensionsfond för veterinärer

Herofonden är en privat pensionsfond för veterinärer inom Sveriges Veterinärförbund. Veterinärer som är över 60 år kan idag få del av fondens avkastning. De krav som ställs är att veterinären under tio år ska ha betalat en årlig premie till fonden och under samma tid ha varit medlem i SVF.

Idag uppgår premien till Herofonden till 200 kronor per år. När veterinären fyllt 60 år får inte fler premier betalas, vilket innebär att den person som vill få del av medlen måste börja betala till fonden senast vid 50 års ålder. Tilldelningen beräknas på avkastningens storlek och på hur länge veterinären har betalat till fonden.

Ytterligare upplysning om Herofonden finns på veterinärförbundets hemsida www.svf.se. Ring 08-545 558 20 eller skriv till Sveriges Veterinärförbund om du vill gå med i Herofonden.

RAGNVI EKSTRÖM KJELLIN, leg veterinär och
OLLE KJELLIN, leg läkare, dr i medicinsk vetenskap*

Debatt

Är djurkiropraktik lege artis för veterinärer?

Kiropraktik är en kontroversiell behandlingsmetod som ett antal svenska veterinärer nu har börjat använda på djur. Författarna har granskat några djurkiropraktikkurser och ifrågasätter deras vetenskaplighet och kiropraktikens värde för veterinärmedicinen.

granskad artikel

INLEDNING

Bakgrund

Två företag ger djurkiropraktikkurser i tyska Sittensen och annonserar regelbundet i Svensk Veterinärtidning. Ett aktuellt ansvarsärende som gäller djurkiropraktisk behandling (16) visar att det finns anledning att ifrågasätta kursernas innehåll och vetenskapliga kvalitet. Jordbruksverket bad i två skrivelser ansvarsnämnden att ge veterinärerna vägledning i frågan om huruvida djurkiropraktik var i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Men ansvarsnämnden behandlade ärendet utan att utreda den frågan, ett de facto ställningstagande för kiropraktiken. Jordbruksverket överklagade därför ansvarsnämndens beslut. Detta gav oss incitament att granska kursernas innehåll och vetenskapliga kvalitet.

I Sverige blev humankiropraktik ett legitimerat yrke 1989. Kiropraktorerna menar att det är en evidensbaserad medicinsk vetenskap, medan skolmedicinen anser att det är en alternativ vårdform med svagt vetenskapligt stöd och svårfunnen verkningsmekanism (Figur 1). Kiropraktik ingår därför inte i läkar- och veterinärutbildningarna. Grundaren DD Palmer fick 1895 idén att 95 procent av alla sjukdomar berodde på en kotförskjutning, ”subluxation”, som blockerade ett förmodat flöde genom spinalnerverna till kroppens alla muskler och organ, inklusive hjärna, ögon och öron. Om man rättade till subluxationen skulle kroppen läka sig själv genom sin inre intelligens, ”innate intelligence”. Då hittills inga objektiva korrelat till förklaringsmodellen hittats har sökandet efter andra förklaringar varit intensivt. Olika inriktningar har försökt enas kring en gemensam definition.

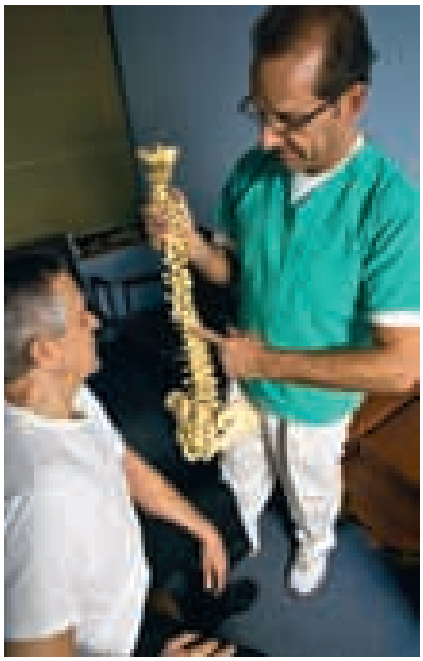

FOTO: DEREK LATTA

FIGUR 1. *Kiropraktorerna menar att det är en evidensbaserad medicinsk vetenskap, medan skolmedicinen anser att det är en alternativ vårdform med svagt vetenskapligt stöd och svårfunnen verkningsmekanism.*

Kiropraktiken har ända sedan den grundades varit misstrodd och hårt kritiserad av den etablerade medicinen, och så är det fortfarande. På internet finns det mycket information om kiropraktiken sett ur kritisk synvinkel, t ex Chirobase (www.chirobase.org/), Science based medicine (www.sciencebasedmedicine.org/), Scientific American (www.pbs.org/saf/1210/video/watchonline.htm). Kritik kommer även inifrån kiropraktorernas egna led, t ex Samuel Homola, en andra generationens kiropraktor som skrivit flera böcker, bland annat Inside Chiropractic (1999).

Definitioner – vad är kiropraktik?

På svenska kiropraktorers hemsidor kan man se definitioner som dessa:

Kiropraktik är en metod som utgår från att samspelet mellan nervsystemet och ryggradens leder är av avgörande betydelse för människans hälsa (www.kiropraktorkliniken.nu).

Optimal funktion av nervsystemet tillåter kroppens egen inre intelligens att styra alla livsfunktioner, reparera och försvara. Kiropraktik är en unik konst och vetenskap som tillåter kroppens egna inre krafter att underhålla och läka sig själv inifrån och ut, utan konstgjorda kemikalier eller kirurgiska ingrepp (www.kiropraktikwellness.se).

Så här definieras kiropraktik och subluxation av Association of Chiropractic Colleges. En definition som även djurkiropraktikkurserna ansluter sig till med i långa stycken samma ordalydelser:

”Chiropractic is a health care discipline ➤

➤ which emphasizes the inherent recuperative power of the body to heal itself without the use of drugs or surgery. The practice of chiropractic focuses on the relationship between structure (primarily the spine) and function (as coordinated by the nervous system) and how that relationship affects the preservation and restoration of health. Chiropractic [...] focuses particular attention on the subluxation. A subluxation is a complex of functional and/or structural and/or pathological articular changes that compromise neural integrity and may influence organ system function and general health" (http://tinyurl.com/chirocoll).

Subluxationen — ett nyckelbegrepp

Det finns många olika beskrivningar av den kiropraktiska subluxationen. Från början ansåg man att det var kotor som kommit ur läge. Men de flesta talar idag om låsningar, nedsatt rörlighet eller funktionsstörningar. Det tycks dock fortfarande vara samma fiktiva begrepp som avses. Under de drygt 110 år som kiropraktiken funnits har ingen objektivt kunnat visa att den kiropraktiska subluxationen eller funktionsstörningen existerar, än mindre att den kan påverka nervsystemet eller orsaka sjukdom (9).

Helt nyligen publicerades en grundlig litteraturstudie som sökt efter evidens för att kiropraktiska subluxationer kan påverka nervsystemet och orsaka ohälsa (11). Man använde Hills nio kriterier som är en vetenskaplig modell för att fastställa om ett statistiskt samband har ett verkligt orsakssamband. Evidensen uppfyllde dock inget av kriterierna, och de fyra författarna, varav tre kiropraktorer, sammanfattar med följande ord:

"There is a significant lack of evidence in the literature to fulfill Hill's criteria of causation as regards chiropractic subluxation. No supportive evidence is found for the chiropractic subluxation being associated with any disease process or of creating suboptimal health conditions requiring intervention. Regardless of popular appeal this leaves the subluxation construct in the realm of unsupported speculation. This lack of supportive evidence suggests the subluxation construct has no valid clinical applicability" (11).

Det finns kiropraktorer som försöker styra utvecklingen bort från den dogmatiska subluxationstron (9), men motståndet från många kiropraktororganisationer är stort. Så sent som 2002 startade några av dem en kampanj under mottot "Save Our Subluxation" (14).

Behandlingsmetoder

Vid den vanliga manuella behandlingsmetoden, kallad justering eller manipulation, menar kiropraktorerna att de med en snabb kort stöt i ledens plan tvingar leden en liten bit förbi dess normala rörelseområde, men inte så mycket att leden skadas. Detta kallas i kiropraktorvärlden för high velocity low amplitude (HVLA) thrust.

Man kan grovt dela in de kiropraktiska behandlingsmetoderna i två typer, en fysisk som känns och knakar, och en metafysisk som består av lätt beröring eller andra metoder som av utomstående kan uppfattas som närmast magiska. Många kiropraktorer använder främst fysiska metoder som är riktade mot områden som patienten har problem med, ungefär som sjukgymnaster. Andra, mer subluxationsinriktade kiropraktorer, behandlar subluxationer vare sig patienten är sjuk eller frisk. Hos friska behöver subluxationerna justeras för att förebygga problem i framtiden.

Djurkiropraktikkurserna och -organisationerna tycks höra till den senare kategorin, eftersom de lägger stor vikt vid subluxationskomplexet och dess förmodade inverkan på hälsan.

Djurkiropraktikens historia

Formell utbildning i djurkiropraktik tog form i USA under 1990-talet genom American Veterinary Chiropractic Association (AVCA) som bildats 1988. Konceptet var ända från början att ha veterinärer och humankiropraktorer på samma kurs. År 2000 omstrukturerades AVCA till en intresse- och kontrollorganisation för djurkiropraktorer. Utbildningen skildes då från AVCA och fick namnet Options for Animals. Senare har två fristående utbildningar på samma koncept startats i USA. Den ena är Healing Oasis Wellness Center (HOWC).

De två djurkiropraktikkurserna i Tyskland, BackBone-Academy och International Academy of Veterinary Chiropractic (IAVC), är starkt knutna till sina respektive moderorganisationer i

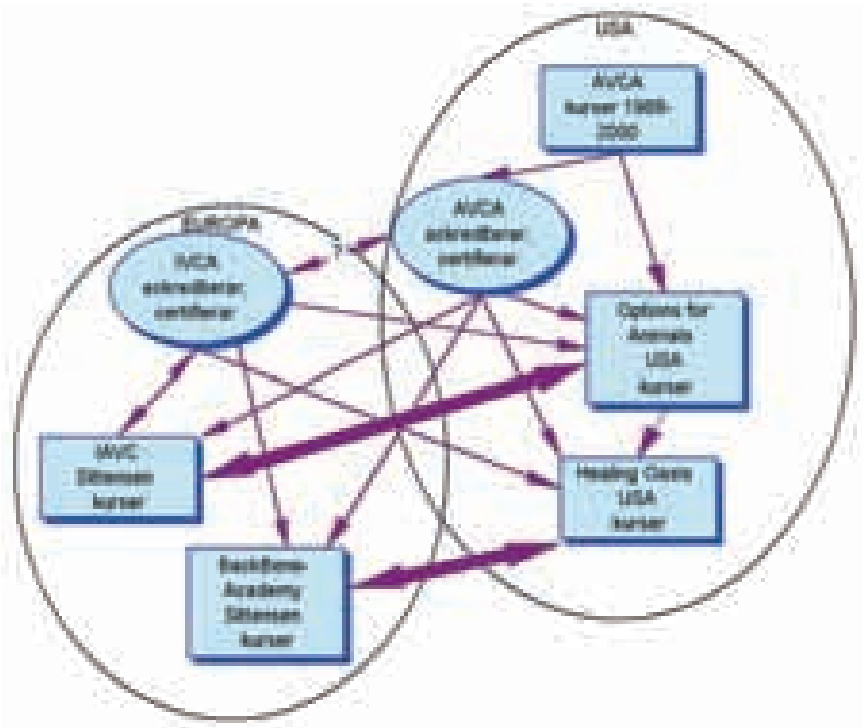

FIGUR 2. *Det finns starka band mellan kursgivarna och de båda intresseorganisationerna AVCA och IVCA, som ackrediterar kurserna och certifierar djurkiropraktorerna.*

USA, HOWC respektive Options for Animals. Det finns även starka band mellan kursgivarna och de båda intresseorganisationerna AVCA och IVCA (International Veterinary Chiropractic Association), som ackrediterar kurserna och certifierar djurkiropraktorerna. Options for Animals och AVCA startades av samma person, och två av ägarna till IAVC grundade IVCA (Figur 2).

METOD

Två företag ger som nämnts djurkiropraktikkurser i Tyskland och annonserar regelbundet i Svensk Veterinärtidning. Vi har därför granskat hemsidorna från dessa och deras moder- och intresseorganisationer. Vi har också studerat kurskompendiet från BackBone-Academy for Veterinary Chiropractic and Healing Arts (BBA) (1). Alla kurserna är uppbyggda enligt samma koncept och har i stort sett samma innehåll. Eftersom de flesta svenska veterinärer gått på BBA fokuserar vi på denna organisation.

RESULTAT

Kursinnehåll

Enligt BBAs webbsidor består kursen av fem veckomoduler. Modulindelningen är (I) cervikal, (II) thorakolumbal, (III) sakropelvisk, (IV) extremiteter och (V) integrerad.

Kursplanen innehåller dels etablerade ämnen som anatomi, neurologi, biomekanik, patologi m m, dels moment som t ex justeringstekniker för ”revben, käkled, svans och kranium”. Vidare även olika tekniker som Logan Basic, aktivatormetoden och kraniosakralterapi, samt hur man kan använda ”akupunktur, akupressur, applied kinesiology, magnetterapi och sjukgymnastik för att påskynda läkningsprocessen”.

Andra delmoment är ”Kiropraktikens filosofi” och ”Kiropraktikens grunder”, som bland annat ska ge eleverna en introduktion till subluxationskomplexet VSC (vertebral subluxation complex). Under ”kiropraktisk patologi” undervisas om de patologiska förändringar som arrangörerna menar uppstår i leder och hela kroppen sekundärt till subluxationskomplexet.

Några av de nämnda metoderna kräver en närmare presentation.

FOTO: ELIZA SNOW

FIGUR 3. *Vid tillämpad kinesiologi får patienten sträcka ut en arm och hålla emot när utövaren försöker trycka ner den. Metoden bygger på idén att det undermedvetna vet var i kroppen problemen finns.*

Aktivatormetoden

Aktivatormetoden är ett diagnos- och behandlingssystem som är baserat på idén att skillnad i benlängd visar var det finns behov av justering (www.chirobase.org/06DD/activator.html). Man använder ett litet handhållet fjäderbelastat instrument som stöter till patienten med en lätt kraft och mycket kort utslag. Förespråkarna för aktivatorn menar att de åstadkommer en HVLA-thrust med aktivatorn, men att den är mer skonsam än den manuella och att de kan styra kraften mer exakt (http://drcherok.com/). Instrumentet ska också kunna ”excitera ryggraden på dess naturliga frekvens” (15). I en färsk brittisk enkätstudie svarade 82 procent av kiropraktorerna att de använde en aktivator (13).

Applied kinesiology (AK)

En diagnosmetod där man testar muskelstyrkan. På svenska kallas det oftast bara kinesiologi (inte att förväxla med den vetenskapliga rörelseläran). Metoden bygger på idén att det undermedvetna vet var i kroppen problemen finns och att muskelstyrkan hos patienten blir lägre när man berör dessa områden (http://tinyurl.com/AKfilm1). Patienten får t ex sträcka ut en arm och hålla emot när utövaren försöker trycka ner den (Figur 3). Om patienten har ett dåligt knä, blir muskelstyrkan i armen sämre när de tar i knät. Kiropraktorer använder vanligtvis metoden för att hitta subluxationer, men några utövare hävdar att de kan diagnostisera mycket mer med hjälp av AK, t ex allergi. Om man håller i det man är allergisk mot blir muskelstyrkan i armen sämre (http://tinyurl.com/AKfilm2). För djur (och små barn) använder man en surrogatperson: Ägaren till djuret får hålla ena handen på djuret och samtidigt hålla fram en arm, så att utövaren kan trycka på den medan han/hon känner igenom djuret. När ägarens arm ger efter har felet hittats (http://tinyurl.com/AKfilm3).

Kraniosakralterapi

Förespråkarna menar att det finns en lågfrekvent puls i likvor (http://en.wikipedia.org/wiki/Craniosacral_therapy). De känner vågorna med fingrarna genom skallbenet och längs ryggraden till korsbenet. Förändringar i pulsen avslöjar spänningar i meningerna som kan normaliseras genom manipulation av skallbenen med lätt beröring. På en svensk webbsida skriver man så här om kraniosakralterapi: ➤

➤ ”För att det kraniosakrala systemet ska fungera på ett tillfredsställande sätt så måste de ben som membranen fäster vid befinna sig i rätt läge. Om t ex benen i kraniet har hamnat i fel läge eller om korsbenet inte sitter rätt i bäckenet så uppstår spänningar i systemet och detta kan leda till olika sjukdomstillstånd. På motsvarande sätt kan spänningar i membranen påverka benen och deras orientering negativt. KranioSacralterapi används för att få dessa spänningar att släppa och för att underlätta korrigeringar i systemet” (www.kraniosakralterapi.org).

Enligt BBA-kompendiet kan man korrigera onormala rörelser i kraniets ben och suturer bland annat för att lösa spänningar i meningerna och dekomprimera sfenoidal- och temporalbenen.

Logan basic

Logan basic technique är en metod där man anser att korsbenet är viktigast och att en subluxation i sakrum ger upphov till störningar i hela ryggraden ända upp till atlas (http://tinyurl.com/Loganfilm). Enligt ett exempel i BBA-kompendiet ger en högersidig ventral-kaudal subluxation av sakrum upphov till att lägre halskotor roterar åt höger och atlas åt vänster (”Atlas left posteriorv”). Man får också paraspinal muskelspasm på höger sida och kortare höger bakben m m. För att kunna justera subluxationerna i ryggen måste först sakrum justeras och det görs med en lätt beröring med tummen, ”endast 5 g” enligt BBA-kompendiet, mot nedersta delen av sakrum (http://tinyurl.com/firstblob). Beröringen ska ge en reflektorisk avslappning i musklerna så att sakrum kan räta ut sig själv.

Instruktörerna

BBAs instruktörer, sju veterinärer och två kiropraktorer, presenteras på hemsidan. Ingen av veterinärerna är utbildad kiropraktor utan alla har gått på djurkiropraktikkurser i USA eller Tyskland. De flesta har utbildning i akupunktur och flera även i kinesiologi, osteopati, guld- och laserakupunktur och magnetterapi. Huvudinstruktören Pedro Rivera har dessutom gått kurser i homeopati. Han är – tillsammans med sin hustru, som är massage- och örtterapeut – grundare av Healing Oasis Wellness Center (HOWC). Båda kiropraktorerna och tre av veterinärerna på BBA är knutna till HOWC. Detta företag ordnar djurkiropraktikkurser och driver ett djursjukhus med huvudinriktning mot alternativ och integrativ vård. Djursjukhuset erbjuder enligt hemsidan veterinär ryggmanipulation, veterinär kinesisk örtmedicin, veterinär massage, veterinär homeopati, veterinär akupunktur, vanlig veterinärvård och Feng Shui (i nämnd ordning).

BackBone-Academys kompendium

Kompendiet för BBAs kurser i djurkiropraktik omfattar ca 500 sidor. Stora delar behandlar anatomi, neurologi, patologi, hovvård etc, och andra handlar om kiropraktikens filosofi och specifika behandlingstekniker, affärsidéer, m m. Här finns några avsnitt som särskilt kan ifrågasättas.

Kraniala suturer

På en sida i Modul I som handlar om ledanatomi behandlas bland annat fibrösa leder. Där hävdas med emfas att suturerna mellan skallbenen inte är fullständigt förkalkade ens på en äldre individ:

”The calcification process of cranial sutures is SLOW and UNEVEN. It is NOT completed even in the aged animal!” (versaler och utropstecken enligt originalet)

Detta synsätt är nödvändigt för kraniosakralterapin enligt tidigare resonemang.

Risker

Inom humanmedicinen misstänks det starkt att det finns ett orsakssamband mellan nackmanipulation och hjärnstamsstroke. Det finns hundratals dokumenterade fall (3, 10) och en plausibel anatomisk förklaringsmodell (skada på vertebralartären i dess slingriga förlopp runt atlas). Men kiropraktororganisationerna förnekar konsekvent något kausalsamband. De hävdar att stroke vid nackmanipulation bara är en slump och att patienterna skulle ha fått stroke ändå (2).

BBA följer samma linje, när de under Modul V behandlar riskerna med kiropraktik. Strokerisken beskrivs som kraftigt överdriven och försumbar jämfört med hur många som skadas i den skolmedicinska vården. Ansvarsfallet som presenterades i SVT nr 15/2009 är ett observandum för att nackmanipulation på häst också tycks kunna resultera i stroke (16). Vi vet inte exakt vad just denna häst drabbades av, men den kliniska beskrivningen uppfyller flera kriterier för en lateral hjärnstamsinfarkt (Wallenbergsyndrom med bland annat balansstörning, fascialispares, Horners syndrom, vagusskada med dysfagi och hjärtpåverkan), vilket är typiskt vid vertebrobasilarisischemi.

Historiebeskrivning

BBA-kompendiets historiebeskrivning innehåller bara det som är positivt för kiropraktiken. Ett par exempel: Från domskälen i en rättegång återges ett stympat citat som ser fördelaktigt ut, men som säger något annat om man får hela sammanhanget (5). BBA refererar också utförligt en politiskt tillsatt utredning, New Zealand Report 1979, utan att med ett ord nämna att den blivit hårt kritiserad för att den byggde sina positiva slutsatser mest på anekdoter (http://tinyurl.com/NZ-report-crit).

Vetenskaplig validitet

Under rubriken ”Scientific Validity” tar BBA upp fyra referenser, men ingen av dem ger någon validitet åt kiropraktiken, än mindre åt djurkiropraktiken. Den första är Mangarapporten, beställd av provinsregeringen i Ontario, Kanada, 1993 (www.ncschiropractic.com/manga.htm). Denna politiska, inte vetenskapliga, utredning handlar bara om ländryggssmärtor och kom fram till att kiropraktiken bör omfattas av den allmänna sjukförsäkringen. Det har publicerats flera nyare, vetenskapliga metaanalyser, t ex (4). Dessa uppvisar inte lika positiva resultat som Mangarapporten, utan kommer fram till att det inte finns något stöd i forskningen för att kiropraktik kan hjälpa mot något annat än smärtor i ryggen och möjligen även i nacken. Resultaten är dock måttliga och inte bättre än för andra behandlingsmetoder.

Den andra referensen handlar inte om kiropraktik utan om normala lumbosakrala anatomiska varianter hos galop-

pörer (7). Den tredje konstaterar att man ibland får högre, ibland lägre nervsignaler från paraspinala muskler vid manipulationsliknande vridningar på sövda katter och spekulerar i vad detta kan bero på (12). Den sista är ett symposieabstrakt från 1999 som inte går att återfinna i PubMed.

DISKUSSION

Efter noggrann genomgång av djurkiropraktikkurserna har vi presenterat ett urval av moment som torde uppfattas som minst sagt kontroversiella av personer med medicinsk utbildning. Några av de veterinärer som deltagit i dessa kurser har ändå beskrivit dem som omfattande och grundliga med hög standard och baserade på skolmedicin (8, 16:sakkunnigutlåtandena). De anser att de har fått bättre verktyg för muskuloskeletal diagnostik och behandling. Efter vår granskning gör vi dock en helt annan bedömning.

Vi bedömer den vetenskapliga nivån som påfallande låg med följande motiveringar:

1) Flera metoder som ingår i kurserna uppfyller de grundläggande kriterierna för pseudovetenskap (http://en.wikipedia.org/wiki/Pseudoscience), särskilt de metoder vi presenterat här. Logan basic, aktivator, Applied Kinesiology och kraniosakralterapi saknar inte bara vetenskapligt stöd utan även plausibel verkningsmekanism (6). Många idéer som framförs är helt oförenliga med modern biomedicinsk kunskap, t ex föreställningen om en kraniosakral likvorpuls och att man kan palpera den utanpå kroppen, att man kan och behöver manipulera benen i kraniet på en vuxen individ (Figur 4), att det förekommer subluxationer i sakrum på häst och att dessa kan justeras med ”fem grams tryck” (som om gram vore ett tryckmått). Av alla metoder som används är i våra ögon ”applied kinesiology” den märkligaste och dess surrogattestning bortom allt förnuft.

2) Kiropraktik har stark anknytning till andra alternativmetoder, vilket märks i instruktörernas meritlistor och det utbud som Healing Oasis (HOWC) har på sin klinik.

3) Kiropraktiken kallar sig vetenskap men lägger mycket stor vikt vid sin filosofi, som går ut på att kroppen med sin inre intelligens kan läka sig själv bara subluxationerna justeras. Ingen har dock kunnat visa att kiropraktiska subluxationer påverkar nervsystemets funktion och orsakar ohälsa, eller ens att de existerar. Det finns inte heller någon objektiv metod att verifiera diagnoserna med. Därför kan man inte med vetenskapliga metoder vare sig bevisa eller motbevisa idén om subluxationer.

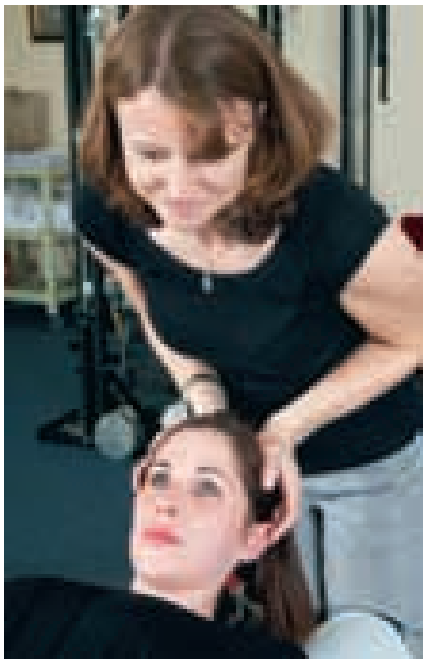

Foto: Eliza Snow

Figur 4. *Många idéer som framförs är helt oförenliga med modern biomedicinsk kunskap, t ex att man kan och behöver manipulera benen i kraniet på en vuxen individ.*

4) På humansidan finns ett visst stöd för en måttlig effekt av manipulation för ländryggsproblem, men för djur finns inget vetenskapligt stöd för någon enda behandling. På alla hemsidorna och i BBAs kompendium framställs emellertid subluxationen som en vetenskaplig självklarhet och de olika metoderna som om de vore väl validerade.

Pseudovetenskapliga metoder

Kurser som innehåller så många pseudovetenskapliga metoder och fantasifulla idéer kan inte sägas vara vetenskapliga och hör inte hemma inom veterinärmedicinen. Hur ska man kunna veta vilka delar av kursen man kan lita på?

Djurkiropraktikkurserna har endast funnits ett par decennier och drivs av ett litet antal entusiaster som godkänner varandra. Värdet av sådana ackrediteringar måste starkt ifrågasättas. Vi ifrågasätter också konceptet att utbilda veterinärer och humankiropraktorer på samma kurs. Hur mycket veterinärmedicin hinner kiropraktorerna lära sig, och hur mycket påverkas veterinärerna av kiropraktorernas starka övertygelse?

Vi trodde från början att kurser som ges av veterinärer för veterinärer skulle ha skalat bort de värsta pseudovetenskapliga inslagen från humankiropraktiken och valt ut de delar som skulle kunna vara applicerbara på djur. Men det visar sig vara tvärtom. Man har inte alls brytt sig om att skilja på fantasi och verklighet utan även tagit med de mest osannolika metoderna.

SLUTSATS

Djurkiropraktikkurserna blandar vetenskap med pseudovetenskap och gör inga försök att visa var gränsen går. Många metoder som lärs ut saknar evidens och ligger klart utanför ramarna för vetenskap och beprövad erfarenhet. Det ges vinklad information och presenteras mer eller mindre irrelevanta artiklar för att få kurserna att framstå som seriösa och trovärdiga. Den bild vi fått är skrämmande, och vi kan inte se att djurkiropraktiken som den ser ut idag har något att tillföra veterinärmedicinen.

SUMMARY

Is animal chiropractic in accordance with best practice for veterinarians?

To get an idea of the contents and scientific level of what is taught at courses in animal chiropractic, the web sites of some training organizations were scrutinized. Also, a course compendium from one of them was analysed. It was found that the scientific quality of the courses is strikingly low, as established facts are mixed with unsubstantiated claims and pseudoscientific ideas. Many methods taught are clearly outside the realm of science and best practice. In conclusion, the value of animal chiropractic to veterinary medicine is strongly questioned. ➤

➤ Referenser

1. BackBone-Academy for Veterinary Chiropractic and Healing Arts. Veterinary Chiropractic (kurskompendium) Module I-V. 2007.
2. Cassidy JD, Boyle E, Cote P, He Y, Hogg-Johnson S, Silver FL, et al. Risk of vertebrobasilar stroke and chiropractic care: results of a population-based case-control and case-crossover study. Spine, 2008, 33, 4 Suppl, pp 176–183.
3. Dziewas R, Konrad C, Drager B, Evers S, Besselmann M, Ludemann P, et al. Cervical artery dissection--clinical features, risk factors, therapy and outcome in 126 patients. J Neurol, 2003, 250, 10, 1179–1184.
4. Ernst E & Canter PH. A systematic review of systematic reviews of spinal manipulation. J R Soc Med, 2006, 99, 4, 192–196.
5. Getzendanner S. Domskäl 895/f2d/352/, Wilk v. American Medical Association. 1990. [cited 2010 jan 25]. Tillgänglig på http://tinyurl.com/wilk-v-ama
6. Green C, Martin C, Bassett K & Kazanjian A. A systematic review of craniosacral therapy: biological plausibility, assessment reliability and clinical effectiveness. Complementary Therapies in Medicine, 1999, 7, 4, 201–207.
7. Haussler KK, Stover SM & Willits NH. Developmental variation in lumbosacropelvic anatomy of thoroughbred racehorses. Am J Vet Res, 1997, 58, 1, 1083–1091.
8. Havelka L. Okunskap skapar misstro. Svensk VetTidn, 2010, 62, 1, 49–51.
9. Keating JC Jr, Charlton KH, Grod JP, Perle SM, Sikorski D & Winterstein JF. Subluxation: dogma or science? Chiropr Osteopat, 2005, 13, 17.
10. Leon-Sanchez A, Cuetter A & Ferrer G. Cervical spine manipulation: an alternative medical procedure with potentially fatal complications. South Med J, 2007, 100, 2, 201–203.
11. Mirtz TA, Morgan L, Wyatt LH & Greene L. An epidemiological examination of the subluxation construct using Hill's criteria of causation. Chiropr Osteopat, 2009, 17, 13.
12. Pickar JG & Wheeler JD. Response of muscle proprioceptors to spinal manipulative-like loads in the anesthetized cat. J Manipulative Physiol Ther, 2001, 24, 1, 2–11.
13. Read DT, Wilson FJH & Gemmell HA. Activator as a therapeutic instrument: Survey of usage and opinions amongst members of the British Chiropractic Association. Clinical Chiropractic, 2006, 9, 2, 70–75.
14. Rondberg TA. Saving our subluxation unites us. The Chiropractic Journal, 2002. [cited 2010 jan 25]. Tillgänglig på http://tinyurl.com/save-sublux
15. US Patents. Chiropractic adjusting instrument. Patent US005626615, 1997.
16. Veterinära ansvarsnämnden. Ärende nr 69/07, 2009. (Refererat i Svensk VetTidn nr 15/2009.)

***RAGNVI EKSTRÖM KJELLIN,** leg veterinär, Brantåsa, 342 62 Moheda. E-post: ragnvi@home.se
OLLE KJELLIN, leg läkare, dr i medicinsk vetenskap, Brantåsa, 342 62 Moheda.

KOLLEGIALT NÄTVERK

veterinärer stödjer veterinärer

Ett självständigt nätverk bestående av veterinärer som på ideell grund står till förfogande för kolleger som behöver en samtalspartner när livet känns komplicerat. Vi lyssnar och ger stöd efter bästa förmåga till kolleger med personliga problem med anknytning till yrket eller som av annan anledning sviktar socialt, psykiskt eller fysiskt.

Syftet med det Kollegiala Nätverket är att veterinärer enkelt och snabbt ska kunna få stöd av en medmänniska som samtidigt är väl förtrogen med veterinärens livsvillkor. Anledningen till att ta kontakt kan till exempel vara ohälsa, stress, privata problem och kriser, utbrändhet, mobbing, hot eller anmälan till Veterinära Ansvarsnämnden för felbehandling.

Sveriges Veterinärförbund har initierat verksamheten och stödjer nätverket med återkommande utbildning. Nätverket är tillgängligt för alla veterinärer i Sverige oavsett medlemskap eller inte i förbundet. Du väljer själv bland de kolleger som valt att vara samtalspartner och som är listade nedan. Naturligtvis garanteras du sekretess och du kan också välja att vara anonym.

Nätverkets medlemmar:

Namn	Ort	Telefon	Fax	E-post
Sten Berggren	Trosa	0156–136 84	0156–132 34	–
Eva von Celsing	Eskilstuna	016–292 93, 291 03	016–292 93	hvarsta.vet@telia.com
Ilmars Dreimanis	Laholm	0430–600 72, 070–399 69 67	–	ilmars.dreimanis@dv.sjv.se
Florin Gurban-Marcu	Höör	0413–290 49, 073–349 79 98	–	florin.gurban@telia.com
Erik Kjellgren	Arboga	0589–169 78, 192 80	0589–192 86	kjellgren.erik@telia.com
Herbert Lundström	Vänersborg	0521–660 99	–	hebbe@gotanet.se

GITTAN GRÖNDAHL, leg veterinär, VMD, tf statsveterinär i hästsjukdomar och
CHRISTINA GREKO, leg veterinär, VMD, tf laborator*

En resistensbetraktelse

Bakterier, blododling och behandling av fölsepsis

SVA tycker att artikeln om sjuka föl i detta nummer av SVT är intressant och vill kommentera den. Det finns ett begränsat antal studier av sjuka nyfödda föl publicerade i internationell litteratur, varav en majoritet är från nordamerikanska högt specialiserade intensivvårdskliniker. De antibiotikarekommendationer som ges i dessa artiklar passar inte alltid svenska behandlingsrutiner.

Foto: Suzanne Fredriksson

Figur 1. *Det finns en rad skäl till varför svenska veterinärer inte kan använda sig rakt av av de slutsatser om antibiotika som kommer fram i utländska studier.*

KRITISK TOLKNING AV UTLÄNDSKA STUDIER

Varför kan vi inte använda oss rakt av av de slutsatser om antibiotika som kommer fram i utländska studier? Det finns en rad skäl (Figur 1).

1) Universitetsklinikerna som publicerar studierna är ofta sekundära eller tertiära vårdgivare vilket kan bidra till att fallen som kommer in sannolikt är sämre och svårare än de fall som utgör normalfallpopulationen i Sverige.

2) Antibiotikaanvändningen på dessa kliniker är högre än i Sverige, både i antal preparat som används per patient och per klinik, doser, intensitet och duration. Det höga antibiotikatrycket skapar en miljö där antibiotikakänsliga bakterier i normalfloran trycks ned. Det är intressant att tänka på att det inte är särskilt patogena bakterier som ger sepsis utan det är vanliga tarm-, hud-, mun- och näsbakterier. Antibiotikaresistenta bakterier gynnas och sållas fram i dessa miljöer. Problemet med resistenta bakterier har på många ställen lett till att man inte törs använda ”smalare bredspektrumantibiotika” i inledningsskedet, särskilt inte vid risk för livshotande tillstånd. Andra följder, som ofta inte framkommer, är att många kliniker har fått stänga och sanera, efter att de fått problem med resistenta bakterier som orsakar olika slags sjukhussjuka.

DIAGNOSTIK AV FÖL MED SEPSIS

Det är tricksigt att ställa diagnosen blodförgiftning. Symtomen är ospecifika och kan lätt missförstås. Att fölungen är lugn och sover mycket istället för att dia kanske inte verkar så alarmerande och inte många känner till att diarré hos en nyfödd fölunge oftast är ett tecken på sepsis.

”Svaga föl” är egentligen ett symtom, men används ofta som diagnos. Det speglar hur svårt det är att ställa en specifik diagnos. Många ”svaga föl” lider kanske av en bakteriell infektion som (ännu?) inte följts av den allvarliga systemiska reaktion med blodtrycksfall och inflammatoriska svar som vi känner igen vid fullt utvecklad sepsis. Det bästa vore att enkelt kunna ta ett prov och få svaret. Inga sådana prover finns idag. En ➤

➤ kombination av iakttagelser får ge bästa möjliga tolkning, som också beskrivs i artikeln.

OPTIMAL BLODODLING

Det är få bakterier som finns per ml blod vid en bakteriemi och man måste ha lite tur att få med dem om bakterietillväxten inte satt fart ordentligt ännu. En strategi är att ta två till tre odlingar, med minst 15 minuters intervall. Det kan öka chansen att fånga upp bakterier som utsöndras intermittent. Ju större volym blod man odlar, desto större är chansen att få napp.

MINIMAL KONTAMINATION

Hela systemet med blododlingsmedium bygger på att starkt gynna tillväxten av någon enstaka bakterie i blod eller ledvätska. Därför får varje bakteriecell som hamnar i flaskan från hästens hårrem, luften eller provtagarens näsa samma goda chanser att föröka sig och sabotera provet.

Förutom att klippa och steriltvätta området noga finns det flera andra saker att tänka på. Patienten ska vara så lugn och fixerad att inga oväntade rörelser och sprattel sker under preparation och provtagning. Alla som är med ska därför vara duktiga på att hålla sjuka små föl på rätt sätt utan stress. Alla hjälpmedel ska vara på plats på ren yta och nära till hands liksom assistenten, så att provtagningen går snabbt. Den som sticker ska vara steriltvättad och ha sterila handskar. Det är viktigt att provtagaren är erfaren och hittar rätt direkt. Man får bara dra blod till blododlingar genom en samtidigt satt, ny kanyl. Om man använder sig av aspiration i en spruta för överföring till blododlingsmedium ska en ny steril kanyl användas för penetration av varje blododlingsflaska och varje flaskas membran ska först spritas av.

På humansidan används istället ett slutet system med en steril butterflykanyl. Det är en kanyl med en liten slang som avslutas med en gummibeklädd nål som ansluts direkt till blododlingsflaskor med lagom undertryck. För det behövs också en särskild hållare som är avpassad till blododlingsflaskan. Man bör också markera en linje på flaskan för önskad mängd blod. Det finns anledning att utpröva om detta skulle fungera till föl för att minska kontaminationsrisken.

TOLKNING AV ODLINGSSVAR

Den generella tumregeln är att bakterier som finns i renkultur tolkas som mer sannolik infektionsorsak än en blandflora av bakterier. Arten av bakterier kan också ge en ledtråd, varför det är viktigt att varje bakterieodling tolkas av en utbildad veterinär. Vanliga föroreningsbakterier är enterokocker, koagulasnegativa stafylokocker och alfahemolyserande streptokocker. De kommer från tarm, slemhinnor och hud hos folk och fä, och kan sitta t ex på händerna och på ärmarna hos folk i vården.

Fall där denna typ av bakterier verkligen orsakar sjukhusförvärvade infektioner i humanvården är inte ovanliga. Det är då främst svaga och immunsupprimerade patienter som drabbas, och inte som primärproblem. Föl skulle kunna utgöra en liknande riskgrupp om de t ex genomgått bukkirurgi, dock sannolikt inte de primära sepsisfallen. Men innan man ställer den diagnosen på ett föl bör man försäkra sig om att man gjort rätt tolkning av blododlingen.

ANTIBIOTIKA ELLER PLASMA TILL FRISKA?

I artikeln om svenska sjuka föl diskuteras när det är lämpligt att sätta in antibiotika till föl. Den i vårt tycke utbredda och gammalmodiga ovanan att använda detta vapen urskillningslöst till nyfödda föl i flera dagar i andra länder, så kallad ”profylaktisk antibiotika”, omnämns. Rutinen bygger på det gamla missför-

Foto: Bengt Ekberg, SVA.

Figur 2. *Inga positiva effekter av ”profylaktisk” antibiotikabehandling har visats i moderna studier vad gäller utvecklingen av infektioner under första levnadsmånaden.*

ståndet att det skulle förhindra infektioner hos föl, t ex som man föreslog på 1950-talet, på den tiden antibiotikaresistens inte tillhörde de största hoten mot folkhälsan. Rossdale (6) och Platt (5) visade faktiskt att tre dagars antibiotika till nyfödda, tillsammans med ökad hygien, minskade antalet fölinfektioner, på den tiden.

Sedan dess har man upptäckt betydelsen av IgG från råmjölken (3, 4) och har utvecklat mer kunskap om skötsel av föl. De studier vi har tillgång till idag ger inget stöd för antibiotikabehandling av friska välskötta föl efter normala förlossningar. Wohlfender och medarbetare (7, 8) gjorde en studie av tre dagars antibiotikabehandling av en grupp engelska nyfödda föl från 36 gårdar. Inga positiva effekter av ”profylaktisk” antibiotikabehandling visades vad gällde utvecklingen av infektioner under första levnadsmånaden (Figur 2). Till skillnad från tidigare studier visade Wohlfender och medarbetare (8) även att låga IgG-halter hos tolv timmar gamla föl inte behöver vara en riskfaktor för sjukdom. I deras studie av över tusen föl hade åtta procent för lite IgG i blodet (<4 g/l), men dessa behandlades då genast med plasma intravenöst. Profylaktisk plasmabehandling gjorde att den kända riskfaktorn för infektioner eliminerades.

ADEKVATA BEHANDLINGSÅTGÄRDER

Vi håller med om resonemanget i den svenska fölartikeln att ett svagt nyfött föl med nedsatt allmäntillstånd löper en betydande risk att utveckla en livshotande infektion. Därför anser vi också att det är ett av de få tillfällen hos häst som det kan vara indicerat att sätta in antibiotika utan att ha den bakteriella diagnosen klar. Likväl ska man göra vad man kan för att komma fram till en diagnos.

För den veterinär som är först på plats är den kanske viktigaste och livräddande åtgärden att sätta in behandling för att häva de cirkulatoriska störningarna som dehydrering, hypovolemi och ofta acidos som brukar föreligga. Ett par liter intravenöst dropp i bolusdos är ofta indicerat till att börja med. När blodcirkulationen är någorlunda korrigerad är det viktigt att ge råmjölk eller plasma till fölet om det är i riskzonen för hypogammaglobulinemi.

Foto: Anna Johansson

Figur 3. *Om blododlingen är negativ men fölet har ett dåligt allmäntillstånd kan empirisk antibiotikabehandling behöva fortsättas, i annat fall kan den avslutas tidigt.*

Om man bestämmer sig för att sätta in antibiotika empiriskt (dvs på försök, med ledning av tidigare erfarenheter) och har tagit sin blododling men inte hunnit få svar, ska man välja något som i dagsläget i Sverige ger lämplig bredd för de vanligast förekommande fölsepsisbakterierna. Grundat på kännedom om vanliga infektionsorsaker och deras resistensmönster finns två lämpliga förstahandsalternativ för svenska sepsisföl idag enligt vår mening: penicillin, kombinerat med antingen trimetoprimsulfa eller gentamicin. Behandlingen med det ena av de två kan oftast avslutas så snart man får en Gramfärgning av bakterieresultatet klar, dvs oftast dagen efter påbörjad blododling. Varje dags onödig antibiotikaanvändning ökar risken för resistensutveckling. Om blododlingen är negativ men fölet har ett dåligt allmäntillstånd kan empirisk behandling behöva fortsättas, i annat fall kan den avslutas tidigt (Figur 3).

Olämpliga alternativ

Andra förslag på val av antibiotika som förekommer i litteraturen är i vår mening i vissa fall rent olämpliga i det globala hälsoperspektivet och för en hållbar utveckling. I en nyligen publicerad artikel om antibiotikabehandling av sjuka föl i Equine Veterinary Education (1) föreslås ett antal antibiotika som helt bör reserveras som sistahandsval inom humanmedicinen. Den viktiga resistensproblematiken berörs inte alls. Det är tyvärr vanligt inom veterinärmedicinsk litteratur.

Enligt kaskadprincipen ska läkemedel godkända för djurslaget användas i första hand. Läkemedel godkända för andra djurslag kan användas vid vissa tillfällen. I många länder (även i Sverige) används ibland ceftiofur till häst. Risken med ökad användning av ceftiofur, och andra i gruppen ”tredje generationens cefalosporiner”, är att de sållar fram ESBL-bakterier, som är olika slags tarmbakterier som har resistens mot denna grupp av antibiotika. Därför rekommenderar vi att man strikt följer kaskadprincipen och överväger ceftiofur enbart till fall där trimsulfa eller gentamicin efter resistensbestämning visat sig vara overksamma. Detta är särskilt angeläget i en miljö där man kan vara tvungen att använda antibiotika ofta, som på ett stuteri eller klinik. Annars riskerar man att bygga upp resistens i miljön och att få en ➤

➤ ökning och spridning av svårbehandlade infektioner.

Artikeln om sjuka föl i detta nummer av SVT (2) är exempel på en värdefull sammanställning av svenska fall, bakteriefynd och utfallet av insatta behandlingar. Veterinärkåren ska basera sin verksamhet på vetenskap och beprövad erfarenhet, men den senare är idag sällan dokumenterad. Med fler redovisningar som denna tillsammans med en livaktig diskussion om resultat, principer och riktlinjer ökar vår möjlighet att utföra evidensbaserad djursjukvård.

Referenser

1. Corley KTT & Hollis AR. Antimicrobial therapy in neonatal foals. Equine Vet Educ, 2009, 21, 8, 436–448.
2. Johansson A. Svaga föl och föl med neonatal sepsis. Svensk VetTidn, 2010, 62, 6, 11–17.
3. McGuire TC, Poppie MJ & Banks KL. Hypogammaglobulinemia and predisposing to infections in foals. J Am Vet Med Ass, 1975, 166, 71–75.
4. McGuire TC, Crawford TB, Hallowell AL & Macomber LE. Failure of colostral immunoglobulin transfer as an explanation for most infections and deaths of neonatal foals. J Am Vet Med Ass, 1977, 170, 1302–1304.
5. Platt H. Joint-ill and other bacterial infections on thoroughbred studs. Equine Vet J, 1977, 9, 141–145.
6. Rossdale PD. Modern concepts of neonatal disease in foals. Equine Vet J, 1972, 4, 117–128.
7. Wohlfender FD, Barrelet FE et al. Diseases in neonatal foals. Part 1: The 30 day incidence of disease and the effect of prophylactic antimicrobial drug treatment during the first three days post partum. Equine Vet J, 2009, 41, 2, 179–185.
8. Wohlfender FD, Barrelet FE, et al. Diseases in neonatal foals. Part 2: Potential risk factors for a higher incidence of infectious diseases during the first 30 days post partum. Equine Vet J, 2009, 41, 2, 186–191.

***GITTAN GRÖNDAHL,** leg veterinär, VMD, tf statsveterinär i hästsjukdomar, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, 751 89 Uppsala.
CHRISTINA GREKO, leg veterinär, VMD, tf laborator, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor/STRAMA VL, SVA, 751 89 Uppsala.

exigo eos

Nytt hematologisystem för veterinärmedicin

Exigo eos ger ett snabbt provsvar på 19 parametrar, inklusive en 4-parts differentiering av de vita blodkropparna.

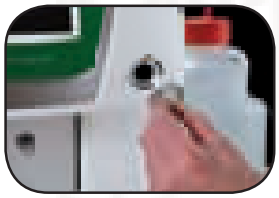

Snabbt och enkelt
Exigo har en unik lösning för direkt analys av endast 20 µl blod.

Förinställda program
12 program för olika djurarter finns förinställda i instrumentet.

Boule

Boule Medical AB, Västberga Allé 32,
126 30 Stockholm, Tel: 08-744 77 00
E-post: info@bm.boule.se, www.exigo-vet.se

månadens epiztel

Epizteln rapporterar om utbrott av en ny typ av högpatogen fågelinfluensa i Rumänien. Dessutom refereras utredningar vid misstanke om flera anmälningspliktiga sjukdomar i Sverige. En ny zoonos har slutligen upptäckts hos marmosettapor från en djurpark i Skåne. Epizteln är ett samarbete mellan Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Helena Ohlsson, SVA och Charlotta Lindqvist, Jordbruksverket.

HÖGPATOGEN FÅGELINFLUENSA I RUMÄNIEN

I Rumänien har man påvisat högpatogen fågelinfluensa subtyp H5N1 i två mindre fjäderfäbesättningar. Viruset är inte likt de stammar som förekommit i Europa under senare år, utan det kan handla om en nyintroduktion. Virus från samma grupp har under 2009 påvisats hos fåglar i Mongoliet samt hos en klippduva i Moskva under hösten. I Bulgarien har en H5N1-infekterad rovfågel påvisats.

Fynden är anmärkningsvärda och kan tyda på att smitta finns bland vilda fåglar. Jordbruksverket manar också fjäderfänäringen till ökad vaksamhet. Det finns dock ett flertal orsaker till ökad dödlighet bland vilda fåglar på våren, bland annat utmattning och svält. SVAs viltsektion övervakar och undersöker sjuklighet bland vilda fåglar och är intresserad av att få in rapporter om ökad dödlighet i landet samt att få in döda fåglar för obduktion.

Foto: Thermos

Sparvhök i flykt. I Bulgarien har en H5N1-infekterad rovfågel påvisats, vilket kan tyda på att en ny stam av högpatogen fågelinfluensa finns bland vilda fåglar.

IBR/IPV-MISSTANKE

En distriktsveterinär från Värmlands län kontaktade SVA angående ett naturbruksgymnasium med mycket externa besök där två kor uppvisat svullnader på vulva, i det ena fallet följt av blåsor ungefär en vecka senare. Även en tacka hade liknande symtom. Blod- och svabbprov togs från de båda korna för att utesluta IBR/IPV men analysresultaten utföll negativt för analyser av både antikroppar och virusgenom.

SVINPESTUNDERSÖKNING

En fyra och ett halvt år gammal minigris dog plötsligt utan andra sjukdomssymtom än viss

■■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

avmagring och skickades in till regionalt laboratorium för obduktion. Vid obduktionen sågs utbredda blödningar i bukhålan, bland annat i serösa hinnor, lymfknutor, trakea, svalg, larynx och njurar. Då detta är en typisk bild vid svinpest kontaktades SVA och prover skickades omgående med budbil för analys av klassisk (CSF) och afrikansk svinpest (ASF). Misstankegraden för båda varianterna av svinpest blir betydligt starkare för en minigris än en traditionellt hållen gris med samma obduktionsbild. Risken för utlandskontakter, utfodring med matavfall och andra riskfaktorer för smittspridning får antas vara betydligt högre. Dessutom är riskexponeringen, som i det här fallet, ofta okänd.

Prover analyserades för närvaro av CSF- och ASF-virusgenom med negativt resultat. Histopatologisk undersökning visade sepsis/påverkan från bakterietoxiner. Kraftiga förändringar sågs i flertalet organ men orsakande agens kunde inte fastställas. Under utredningsfasen spärrades hobbybesättningen av Jordbruksverket.

PRRS-UTREDNING

En smågrisproducerande besättning med 260 suggor i Östergötlands län utreddes initialt av Svenska Djurhälsovården efter utbrott av rödsjuka med vid gårdsobduktion tydliga och typiska symtom för detta på hjärtklaffar, leder och hud. Sjukdomsutbrottet utvecklades senare till att omfatta även reproduktionsproblem i form av ökat antal dödfödda kultingar, svartfoster, omlöp och suggor som gått tomma trots att de varit dräktiga vid dräktighetsundersökning. Djurhälsoveterinären misstänkte framför allt parvovirusinfektion men kontaktade SVA då varken PRRS, svinpest eller Aujeszkys sjukdom (AD) kunde uteslutas. Suggorna vaccineras rutinmässigt mot både rödsjuka och parvo.

Fem suggor som haft reproduktionsproblem provtogs och proverna analyserade med avseende på antikroppar mot parvovirus, PRRS, klassisk svinpest (CSF) och AD. Klassisk och afrikansk svinpest (ASF) kan vanligen inte skiljas kliniskt, men om endast reproduktionsproblem ses är sannolikheten för ASF-infektion försumbar. Testerna utföll negativt för PRRS, CSF och AD, medan suggorna uppvisade varierande antikroppssvar mot parvovirus. Med ledning av detta samt det konstaterade rödsjukeutbrottet får man anta att någonting i besättningens vaccinationsprogram inte fungerat optimalt och därigenom orsakat problemen.

TUBERKULINUNDERSÖKNING

Tuberkulinundersökning har genomförts i en nötkreatursbesättning i Kalmar län. Anledningen var att en njure med granulomatösa förändringar liknande tuberkulos skickades in från ett slakteri till SVA. Man kunde inte påvisa syrafasta stavar, men eftersom man inte kunde odla på den formalinpreparerade njuren tuberkulintestades nötkreatur i besättningen som kon kom ifrån. Den misstänkta kon ingick i en grupp på ca 30 kor som inköpts till gården från en besättning som upphört. Inga av de kvarvarande djuren reagerade för bovin tuberkulos men flera kor reagerade på aviär tb. Misstanken avskrevs därmed.

LYMFOCYTISKT KORIOMENINGITVIRUS (LCMV)

Infektion med lymfocytiskt koriomeningitvirus (LCMV) har konfirmerats hos marmosettapor från en djurpark i Skåne. Det är första gången smittämnet har påvisats hos djur i Sverige. Djuren hade skickats för obduktion till SVA som i samarbete med Smittskyddsinstitutet i Solna har ställt diagnosen.

Viruset är en zoonos. Gnagare är reservoar för smittan, och smittspridning sker framför allt vid kontakt med urin, avföring eller saliv från dessa. Risken för smitta till människa är låg och symtomlös infektion är vanlig. Gravida och personer med nedsatt immunförsvar kan emellertid få allvarligare symtom om de smittas. Det är okänt i vilken omfattning viruset finns bland vilda gnagare i Sverige, men antikroppar har påvisats hos flera arter i Finland. ■

Vetpoint
• Snabba och säkra leveranser
• Brett sortiment
• Bästa service

Ny gethälsovård

YLVA PERSSON, leg veterinär, VMD, bitr statsveterinär*

Geten har länge varit ett styvmoderligt behandlat djur inom svensk veterinärmedicin. Denna ”fattigmans ko” har alltid fått finna sig i att buntas ihop med fåren, trots att getter och får biologiskt sett är olika varandra. Nu ska det emellertid bli ändring på det med en satsning från Svenska Djurhälsovården och SVA, med målet att så småningom kunna sjösätta en fungerande svensk gethälsovård.

GETTER

År 1865 fanns det 133 000 getter i Sverige. Idag har siffran sjunkit till under 10 000 djur. Av dessa getter finns en tredjedel i landets 150 mjölkproducerande besättningar. I världen finns över 800 miljoner getter och globalt är geten mycket viktig för produktion av kött, mjölk, ull och skinn. Svenska getter hålls främst för småskalig ostproduktion (Figur 1), men det finns även en del ullproducerande getter och även många som är rena sällskapsdjur.

Svenska getter kan delas in i tre huvudsakliga rasgrupper: västafrikansk dvärgget, som är ett vanligt sällskaps- och djurparksdjur, angoraget, som producerar mohairull och slutligen mjölkgeten som består av två grupper: svensk lantras, den vanligaste mjölkproducerande rasen och allmogegeten. Denna i sin tur består av tre gamla svenska lantraser, nämligen jämtget, lappget och göingeget.

FIGUR 1. *Svenska getter hålls främst för småskalig ostproduktion.*

PLANERADE AKTIVITETER UNDER ”GETENS ÅR”

Getintresserade veterinärer upplever att det finns en ökad efterfrågan på rådgivning i besättningarna. Många av de getägare jag och likasinnade kolleger kommit i kontakt med tycker att det saknas kunskap och intresse för geten och dess sjukdomar hos svenska veterinärer. Den uppfattningen vill vi försöka ändra på. Redan nu finns det möjlighet för getbesättningar att gå med i Fårhälsovårdens lilla paket. Så småningom kommer också vissa fårhälsoveterinärer att bli mer inriktade mot get för att bättre kunna ge råd i getbesättningar.

För att höja getkompetensen hos svenska veterinärer planerar vi som arbetar med getter en kurs i getsjukdomar. Den kommer att gå av stapeln i Östersund under oktober och vara öppen för alla getintresserade kolleger. Annons i veterinärtidningen kommer längre fram i vår. Vidare är Kalle Hammarbergs getkompendium under omarbetning och en ny utgåva kommer att tryckas under året. Dessutom kommer vi att ha en informationskampanj till getägare via olika hemsidor där vi bland annat kommer att informera om vår verksamhet och aktuella sjukdomar. SVA arbetar också med att ta fram ett rådgivningspaket för juverhälsa i mjölkproducerande besättningar.

MÅL: PERMANENT GETHÄLSOVÅRD

Målet är att på lång sikt få en fungerande, permanent gethälsovård inom Svenska Djurhälsovården (Figur 2). Vi som står bakom planeringen vill höja kompetensen om getter hos svenska veterinärer i allmänhet och hos fårhälsovårdens veterinärer i synnerhet. Vi hoppas att gethälsovården ska bli en naturlig

FIGUR 2. *Målet är att på lång sikt få en fungerande, permanent gethälsovård inom Svenska Djurhälsovården.*

del av fårhälsovården dit getägare kan ansluta sin besättning och ringa för att få råd. Vi vill också att getägare ska kunna anlita besättningsveterinärer som känner till getens sjukdomar och de problem som kan finnas i en getbesättning. Slutligen ska både veterinärer och djurägare kunna ringa SVA för att få expertråd om smittsamma sjukdomar hos getter.

FIGUR 3. *Kvartetten bakom arbetet för en svensk gethälsovård, från vänster Ylva Persson, Kalle Hammarberg, Andrea Holmström och Kerstin deVerdier.*

GETGÄNGET

Vi som arbetar med detta är Kalle Hammarberg, konsult åt Svenska Djurhälsovården, Andrea Holmström, Svenska Djurhälsovården, Kerstin deVerdier, SVA och Ylva Persson, SVA/Svensk Mjölk (Figur 3).

Kalle Hammarberg är nestor inom svensk getrådgivning. Han har arbetet med getsjukdomar i många år och otaliga är de djurägare och veterinärer som ringt Kalle under årens lopp. Andrea Holmström är chefveterinär för Fårhälsovården men brinner även för getter, Kerstin deVerdier arbetar med infektionssjukdomar hos mindre idisslare vid SVA och undertecknad Ylva Persson är expert på juverhälsa och den som kommer att ansvara för juverhälsorådgivning i mjölkgetbesättningar. Vi hoppas kunna stimulera fler kolleger att skaffa ökad kunskap om detta spännande djurslag.

***YLVA PERSSON,** leg veterinär, VMD, bitr statsveterinär, Sektionen för lantbrukets djur, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, 751 89 Uppsala.

Vilken är din diagnos? – Bilddiagnostik

En 17 år gammal katt röntgenundersöktes för att den sedan en längre tid varit täppt i näsan och haft högersidigt blodblandat näsflöde. Svaret är skrivet av Martin Rapp, klinikveterinär, Regiondjursjukhuset Strömsholm och Bilddiagnostiska kliniken, Universitetsdjursjukhuset, SLU.

Siames, hona, 17 år

Anamnes: Katten hade sedan en längre tid varit täppt i näsan och haft högersidigt blodblandat näsflöde. Hon hade tappat pigment på höger sida av ansiktet. Periodvis hade hon även haft problem med höger öga i form av irritation. Normal aptit och vätskeintag.

Klinisk undersökning: Allmäntillståndet var gott. Höger sida av ansiktet buktade något jämfört med vänster sida. Blodblandat seröst flöde sågs från höger näsborre.

Röntgenundersökning: Röntgenundersökning av näshålan genomfördes under narkos i intraoral dorsoventral projektion, lateral snedprojektion med friprojektion av höger maxilla och sinus frontalis samt friprojektion av sinus frontalis, rostrokaudal ”skyline-projektion” (Figur 1, 2 och 3).

Fråga: Finns det radiologiska förändringar som förklarar kattens symtom?

SVAR SE SIDAN 56

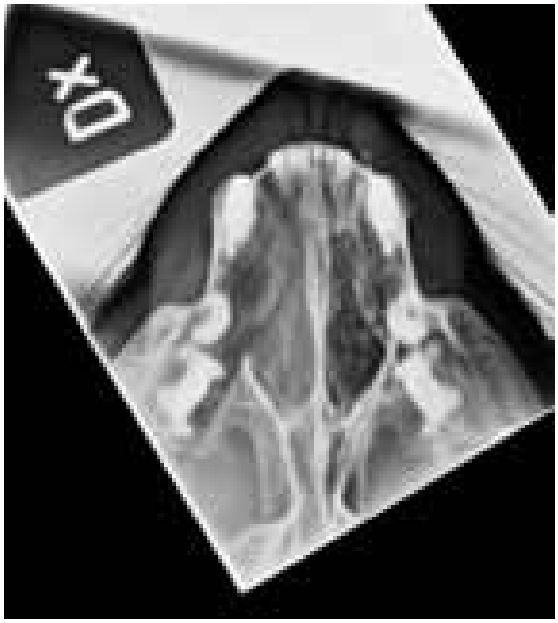

Figur 1. *Röntgenbild av näshålan hos fallbeskrivningens katt, intraoral dorsoventral projektion.*

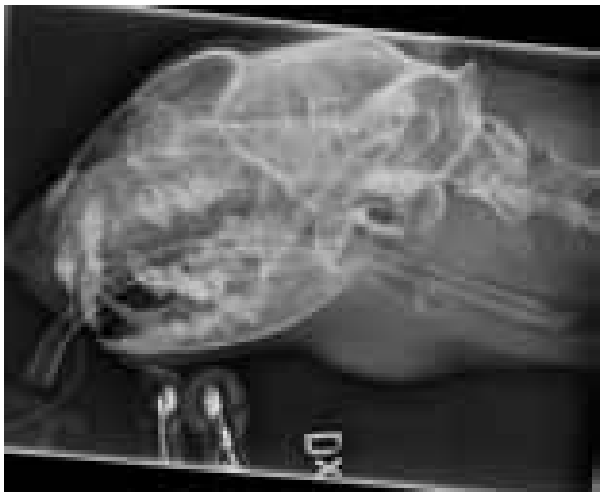

Figur 2. *Lateral snedprojektion med friprojektion av höger maxilla och sinus frontalis.*

Figur 3. *Friprojektion av sinus frontalis, rostrokaudal ”skyline-projektion”.*

Vad händer med VMF?

SIGURJON EINARSSON, vet stud, ordförande VMF,
BERNT JONES, inspektor, leg veterinär, professor*

Landets studentkårer står inför en omvälvande förändring då det mer än hundraåriga obligatoriska medlemskapet för studenter upphör den 1 juli 2010. Artikeln ger en bakgrund och beskriver VMFs arbete för att fortsätta som aktiv studentkår för stutologerna med studiebevakning som huvuduppgift, men också med olika sociala arrangemang.

FIGUR 1. *Den för de flesta välkända entrén till VMFs kårhus. Kåren står idag inför stora förändringar i samband med att kårobligatoriet tas bort den 1 juli.*

VMF (Veterinärmedicinska Föreningen) står idag inför stora förändringar i samband med att kårobligatoriet tas bort (Figur 1). Alla veterinärer utbildade i Sverige har varit medlemmar i VMF vare sig de var intresserade av kårens verksamhet eller inte. Vid andra universitet och högskolor har motsvarande tvång gällt för anslutning till relevant kår eller nation, på de orter där sådana funnits. Orsaken till denna tvångsanslutning är det så kallade kårobligatoriet som varit lag sedan 1908. Utan bevis på fullgjorda skyldigheter, betalade terminsavgifter, får man idag inte tentera och kan inte få ut sin examen vare sig som veterinär eller veterinärmedicine doktor. Redan i slutet av 1960-talet (1968) väcktes motioner om obligatoriets avskaffande och under 1970-talet utreddes frågan på sant svenskt vis. Riksdagen stoppade ett förslag om avskaffande 2004 men under förra året beslöts att avskaffa lagen om kårobligatorium för högskolestuderande. Lagen efterföljs av en Studentkårsförordning (2009:769) som börjar gälla den 1 juli i år. Tillhörigheten till en studentkår eller nation är därefter helt frivillig, som i vilken annan förening som helst.

För att bli godkänd som studentkår ska en rad angivna krav uppfyllas och varje enskild sammanslutning av studenter, som det står i författningen, får söka om kårstatus hos den aktuella högskolan. Samtidigt åläggs de kårer som blir godkända att fortsätta studiebevakningen för alla studenter i de olika organ som högskolan har för att fullgöra sina plikter när det gäller studentinflytande, oavsett om de är medlemmar i kåren eller inte. Eftersom VMF har en väl definierad studentgrupp, studerande på veterinärprogrammet vid SLU, har kårstyrelsen sett det naturligt att söka kårstatus och fortsätta VMFs verksamhet som tidigare.

NYORDNINGEN

De ändrade förutsättningarna har medfört en hel del arbete med revision av VMFs stadgar. Men de största förändringarna kan förväntas på det ekonomiska området, som inte är direkt stadgerelaterat. Kårer och nationer vid t ex Uppsala universitet befarar att 70–80 procent av nuvarande medlemsskara väljer att inte vara medlemmar i den frivilliga kårorganisationen. De ovetenskapliga enkäter som gjorts inom VMF visar på ett större intresse att vara med även i ett frivilligt VMF, men antalet ➤

aktiva betalande medlemmar blir klart lägre och därmed intäkterna från terminsavgifterna.

I utredningen, som ligger till grund för riksdagsbeslutet om frivillighet, föreslås att högskolan ska ersätta de godkända kårerna med 310 kronor per helårsstudent så att kårerna även i framtiden kan fullfölja sin studiebevakning. Den föreslagna summan är dock bantad och ligger nu under 100 kronor i riksdagsbeslutet.

Högskolorna är angelägna om att få ett fortsatt samarbete med kårerna även under dessa nya betingelser varför flera, bland andra Lunds och Uppsala universitet, aviserat högre bidrag till kårernas arbete i nämnder och kommittéer. Men festaktiviteter och annat som inte är studiebevakning, även de viktiga delar av kårernas verksamhet idag, måste alltså finansieras med andra medel.

I VMFs nya stadgar definieras, ungefär som tidigare, aktiva medlemmar, hedersmedlemmar och stödmedlemmar. De aktiva medlemmarna är de studenter som väljer att betala terminsavgift till VMF. Stödmedlemmar kan färdiga veterinärer vara genom ekonomiskt stöd om man fortfarande tycker att VMF ska verka för en god studiemiljö och ordna trevliga fester, även om man examinerades för flera år sedan och kanske hunnit bli pensionär.

De stutologer som väljer att inte vara med i VMF kommer inte att få tillgång till vissa plusvärden som VMF erbjuder men de ska, enligt förordningen, få samma hjälp med studiebevakning från VMF.

VMFS KÅRHUS, VETERINÄRHUSET

Vari de aktiva medlemmarnas plusvärden ska bestå är ännu inte helt klart men mycket kommer att röra sig om och i VMFs kårhus. VMF är för övrigt en av få kårer i landet som äger sitt eget kårhus.

För att öka intresset av att vara aktiv medlem i VMF planeras en allmän upprustning av kårhuset med bland annat nytt golv, renovering av relaxavdelningen, ombyggnad av datorrum till grupprum och fler studieplatser inne på kåren. En stor badtunna har redan byggts och används i anslutning till bastun vid husets sydöstra hörn (Figur 2). Denna upprustning leder också till att huset blir mer attraktivt för uthyrning till externa grupper för seminarier, fester och andra aktiviteter som kan generera inkomster till VMF.

Framtida problem

Ett svårhanterligt och tilltagande problem är att kårhuset är för litet då studenterna blir allt fler. Idag har de tre lägsta årskurserna 100 studenter och det talas redan om att öka antalet ytterligare för att möta det höga söktrycket.

Ett annat husproblem är den förestående flytten av hela fakulteten till nya lokaler (VHC, veterinär- och husdjurs-

STARTVAC®
-färre mastiter post-partum-
Nytt masti
mot *Staphyloco*
koagulas negativa s
och koliform
HIPRA
LABORATORIOS HIPRA, S.A.
Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain.
E-mail: hipra@hipra.com - www.hipra.com

centrum) som ska vara inflyttningsklara 2014, men ännu inte är helt färdigritade. Första spadtaget är planerat till i höst. Avståndet mellan VMFs kårhus och det nya VHC, som kommer att ligga nära husdjursvetenskapligt centrum i södra Ultuna, blir ca en kilometer.

AKTUELLA FRÅGOR

Problemen till trots finns det och har funnits stort engagemang och aktivitet bland de senaste fem årens styrelser och medlemmar. Om det håller i sig kommer VMF att fortleva och bli ännu äldre. Inom några år firar vi liksom SVF 150-årsjubileum. Bladmagen har fått en ny, enastående engagerad redaktion och tidningen skickas ut till alla kårens medlemmar, både aktiva och stödmedlemmar.

Viktiga och stora frågor som måste bearbetas under 2010–11 är anpassningen av VMF till frivilligt kårmedlemskap, implementeringen av klinikdelarna av den nya differentierade studieplanen (SNYS), där de första 100 studenterna kommer till klinikerna i höst, och frågan om fortsatt undantag från graderade betyg för stutologer. Det senare är en komplicerad och svårhanterlig fråga då ➤

FIGUR 2. *Några glada stutologer i badtunnan vid dess invigning.*

STARTVAC® vaccinationsprogram

I besättningen ger Startvac den bästa effekten, när varje enskild ko vaccineras på rätt tidpunkt i förhållande till kalvningsdatum. Startvac introduceras därför i besättningen över en period, och den totala effekten ses först, när alla kor har börjat en ny laktation.

t-vaccin
occus aureus,
tafylokocker (KNS)
a bakterier

NORDVACC

MARKNADSFÖRES AV NORDVACC AB.
Box 112, 129 22 Hägersten.
Tel: 08-449 4650. Fax: 08-44946 56.
E-mail: vet@nordvacc.se
Hemsida: www.nordvacc.se

FIGUR 3. *Dansavslutning på Natt-O. VMF jobbar för att Natt-O, Phlugan och andra traditionella fester ska fortleva.*

en stor majoritet av studenterna inte vill ha graderade betyg men där internationalisering av högre utbildningar trycker på för införande av EU-gemensamma bedömningar.

VMFS SOCIALA AKTIVITETER

Då det gäller den glättigare sidan av VMFs verksamhet, som sköts av Klubbverket (KV), kommer även i framtiden Phlugfester att hållas ojämna år. Dessa lockar ett betydande antal gamla stutologer, speciellt ur vissa årskurser. Om fem år är det 100-årsjubileum för Phlugan. Men även Natt-O och andra traditionella fester kommer att fortleva (Figur 3).

Flytten till Uppsala har gett nya festkontakter både bland övriga SLU-kårer, från Alnarp till Umeå, men också de olika nationerna som är Uppsalastudenternas naturliga samlingspunkter. Aktiviteter ordnade av KV är populära och ger inkomster som förstärker VMFs budget.

Årets VMF-styrelse, som har en majoritet av yngre årskursare, arbetar hårt för att VMF ska leva vidare som en resurs där medlemskap är naturligt för alla stutologer. Styrelsens uppdrag är att upprätthålla effektiv studiebevakning och kontakt med näringslivet för att alla studenter vid veterinärprogrammet ska få bästa möjliga utbildning. Det är också viktigt att det utbud av sociala aktiviteter som VMF har finns kvar.

Studenter som har läst tidigare på andra utbildningar där kårerna kan ha upp till 15 000–20 000 medlemmar upplever att VMF, med sitt relativt låga medlemsantal präglas av kamratskap och en närhet mellan medlemmar och de kåraktiva i VMFs ledning. Eftersom det finns ett relativt stort antal utskott och andra grupperingar (ca tio) som behöver aktiva funktionärer blir också andelen kåraktiva relativt hög bland stutologerna.

BLI STÖDMEDLEM

Med denna lilla artikel vill VMFs nuvarande styrelse, genom sin ordförande och inspektor, uppmana tidigare stödmedlemmar och alla andra veterinärer som brinner för vår utbildning och VMF att fortsätta vara eller bli stödmedlemmar. Med en fortsatt tryggad ekonomi kan kåren fortleva och verka på samma sätt som tidigare med en aktiv studiebevakning och stimulerande sociala aktiviteter som förgyller stutologernas fritid.

SIGURJON EINARSSON, vet stud, ordförande VMF, Ulls Väg 6, 756 51 Uppsala.
BERNT JONES, inspektor, leg veterinär, professor, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.

Dr. Baddakys skandinaviska allergiprogram

Vår kompetens – din trygghet

Använder HESKA Allercept – den enda test som utnyttjar Fc mastcells receptorn med dess mycket höga specificitet.

Veterinära dermatologer med specialistutbildning kommenterar resultaten och kan rådfrågas.

Dr. Baddaky® Europe AB

www.drbaddaky.com

Animalen, återuppstånden likt fågel Fenix

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Den 25 februari 2009 hände den ultimata katastrofen för veterinärerna Ulf och Ulrika Ytterberg. Deras klinik Animalen, med drygt 20 anställda, blev totalförstörd i en mordbrand. Efter den initiala chocken stod en fråga i centrum: lägga ner eller satsa? Ulf och Ulrika valde att satsa, och genom en kombination av tur och hårt arbete står idag den nya Animalen på plats efter en rekordkort uppbyggnad.

FOTO: ULF YTTERBERG

Katastrofen var ett faktum. Natten mellan den 25–26 februari 2009 totalförstördes Willys-butiken i Weda och med den veterinärkliniken Animalen.

Animalen är en smådjursklinik som sedan starten 1992 drivs av Ulf och Ulrika Ytterberg. Verksamheten bedrivs idag i Södertälje i Morabergsområdet och sedan 2002 även i en filialklinik på Åda Gård mellan Vagnhärad och Trosa. Genom åren har verksamheten successivt vuxit och i takt med ökat antal besök har antalet anställda också ökat. Framtiden såg ljus ut fram till en februarinatt förra året, när allt slogs i spillror.

En rad livsmedelsbutiker i Södertäljeområdet drabbades av brandbomber som placerats i chipspåsar i butiken. Syftet med dåden blev aldrig klarlagt, men skadorna blev enorma. En av de drabbade butikerna var Willys i Weda, som hade Animalen som närmaste granne i källaren. Animalens lokaler skadades svårt – inte direkt av branden, men väl av allt vatten som sipprade in genom sprickor och hål i husväggen och gjorde lokalerna helt obrukbara. På grund av det vatten som användes vid släckningsarbetet förstördes inventarier, väggar och golv i framför allt vård- och operationsavdelningen. Taket rasade in och man kunde se öppen himmel från operationssalen. Turligt nog fanns inga djur på kliniken under brandnatten, men en övernattande sköterska väcktes av brandlarmet och ringde till Ulf och Ulrika. Läget blev ändå farligt när Ulf Ytterberg kom till platsen under brandnatten. Ulf minns situationen väl.

– Jag frågade brandmännen om de tagit hand om klinikens syrgastuber, men det var det ingen som hade tänkt på. Eftersom det fortfarande brann ordentligt en trappa upp vågade brandmännen inte gå in och hämta syrgasen, så jag fick göra det själv tillsammans med sköterskan, minns han.

Både syrgastuberna och Ulf kom ut i ett stycke, men det var bara ett litet problem som löst sig i det kaos som uppstod.

SÖNDERSLAGET LIVSVERK

– Det var deprimerande att se sitt livsverk sönderslaget på en natt, reflekterar Ulf Ytterberg. Ekonomiskt var min och Ulrikas tillvaro tryggad genom försäkringar men vi hade ju ansvar för 20-talet anställda också. Dessutom kändes det tråkigt att inte ha ett stimulerande arbete att gå till om dagarna, konstaterar han.

Beslutet blev alltså att starta upp kliniken igen, frågan var bara hur. Försäkringsbolaget ville dra ner personalstyrkan under uppbyggnadsperioden men Ulf och Ulrika ansåg att det inte skulle gå eftersom kunnandet hos perso- ➤

Ulf Ytterberg pekar på taket i den fortfarande oanvändbara gamla kliniken, där vatten och eld spred förödelse kring sig.

➤ nalen är företagets största resurs. Verksamheten styrdes därför om till filialen i Åda nära Trosa. En febril process med att omorganisera och utöka filialens mottagningstider påbörjades. Från att ha fungerat tre dagar i veckan med en veterinär och två till tre djurvårdare ändrades rutinerna till ett öppethållande fem dagar med kvällsöppet och med ca 15 medarbetare. Ulf och Ulrika öppnade även en foderbutik i en gräsklipparaffär inom Wedaområdet. Den normala tillströmningen av kunder och deras djur i Åda ökade inom loppet av några veckor i mars till det tredubbla. Många av klinikens gamla kunder i Södertälje trotsade avståndet och styrde resan mot Åda. Även foderförsäljningen i de provisoriska lokalerna i Weda gick bra.

NY KLINIK TAR FORM

En dryg månad efter branden klarnade långsamt även bilden av Animalens framtida verksamhet i Södertälje. Målet blev, efter att ha övervägt många olika alternativ, att bygga en ny klinik i närheten av den gamla. Ulf lyckades genom en kombination av tur och målmedvetet sökande få tag i en passande tomt. I april tecknades ett avtal med ett byggföretag, som kunde presentera en plan där man redan till hösten skulle kunna få en ny klinik färdigställd. Bidragande till den snabba planeringstiden var att Ulf och Ulrika hade ritat på en ny klinik redan innan branden, men att dessa ritningar blivit liggande. Nu fick de snabbt dammas av och anpassas till befintlig tomt och rådande budget, vilket gick efter många och långa möten.

– Det mesta handlar om att planera flöden, kommenterar Ulf.

Animalens nya hus byggdes i moduler i Värmland, som via lastbil kördes till Södertälje. I juni lades grunden till kliniken och under juli restes huskroppen. Det var fascinerande att se hela operationsrum komma dinglande i en lyftkran för att sedan monteras ihop med millimeterprecision, minns Ulf.

Lokalerna har en totalyta på ca 1 100 m^2 och passar verksamheten betydligt bättre än de gamla. I det nya huset ryms förutom öppenvården med rehab en stor vårdavdelning med ökad kapacitet för patienter (framför allt hundar och katter) som kräver mer omfattande behandling.

REFLEKTIONER

Idag är Animalen mer livskraftig än någonsin. Man hade en högtidlig invigning den 5 december förra året, där radiostjärnan Titti Schultz från Rix FM klippte bandet. Det nya läget har blivit välkänt för djurägarna, och personalen trivs i mer ändamålsenliga lokaler än tidigare. Slutet blev gott, men Ulf Ytterberg har några råd till kolleger som driver kliniker på liknande sätt som han och hustrun Ulrika.

– Tänk igenom i förväg vad det skulle innebära om kliniken brinner ner imorgon. Filialen i Trosa blev livlinan för Animalen, det är viktigt att det finns en plan B för krissituationer, understryker han.

– Krishantering är något man måste förbereda och planera för, fortsätter Ulf. Han hade tur som hade färdiga ritningar att utgå ifrån i återuppbyggnaden, men turen kan man inte räkna med. Veterinärer är inte utbildade att vara affärsidkare trots att många har det som huvudsysselsättning idag, påpekar han. Desto viktigare är det att den som driver ett företag gör det som ett proffs, inte som en källarentusiast. Man måste göra scheman för arbetsflöden, formulera en värdegrund för företaget, införa rutiner som t ex skyddsronder, sikta mot isocertifiering osv, understryker Ulf.

– I början av min karriär tyckte jag att detta var onödig administration, men ju mer erfarenhet jag får desto viktigare inser jag att det är, säger han medan han pekar på Animalens värdegrund som sitter inplastad på anslagstavlan.

PERSONALHANTERING

Just personalhantering är alltid svår i en krissituation, betonar Ulf. Efter branden införde han snabbt veckobrev med

FOTO: ULF YTTERBERG

Det var fascinerande att se hela operationsrum komma dinglande i en lyftkran för att sedan monteras ihop med millimeterprecision, minns Ulf.

Foto: Ulf Ytterberg

Det nya huset blev färdigt under hösten 2009, och har idag full funktionalitet. Att Ulf hade färdiga ritningar i hyllan underlättade byggprocessen.

skriftlig information till alla anställda, men han fick ändå reaktioner om för dålig information. Det kanske inte är så konstigt eftersom de flesta av Animalens grannföretag i det nerbrunna huset fick avskeda sina anställda efter branden.

Ulrika Ytterberg (till höger) har liksom Ulf som mål att man ska trivas på jobbet och ha trevligt. Därför var det viktigt att klinikpersonalen var delaktiga i uppbyggnaden.

– Se över försäkringarna i förväg, råder Ulf, gärna med juridisk hjälp. Att Animalen hade så bra försäkringar gjorde att personalstyrkan kunde hållas intakt.

I september förra året samlades alla anställda i en kick-off. Det var ingen förtäckt semesterresa utan ett tillfälle för samtliga att prata av sig och lämna synpunkter på framtiden. Alla i personalen var med i planeringen av den nya kliniken, inte bara företagsledningen. Alla fick i uppdrag att identifiera problem men också att komma med lösningar.

Ulf och Ulrikas mål med sitt företag är att trivas på jobbet och ha trevligt samt att bedriva bra djursjukvård med bred kompetens. Mår man bra på jobbet blir man också duktig på det man gör, är Ulfs filosofi. Det verkar vara en bra grund att stå på även för att klara en omvälvande krissituation. ■

Några minuter med

Lotta Ternström-Hofverberg, expert på behörighetsfrågor

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Veterinärförbundets styrelse bjöd vid sitt senaste möte tillsammans med SVS-kollegiet in Lotta Ternström-Hofverberg att informera och svara på frågor om den nya lagen för personal verksamma inom djurens hälso- och sjukvård. Lotta arbetar för närvarande som projektledare och veterinärinspektör på Jordbruksverket och har under ett och ett halvt år vridit och vänt på frågor inom behörighetsområdet. Hon har en bra bakgrund för uppgiften, läste till jur kand innan hon bytte bana och började studera till veterinär.

Lotta Ternström-Hofverberg

Hur känns det nu när den nya lagen trätt i kraft?

– Det återstår mycket informationsarbete även om den allra värsta anhopningen av frågor är över. I december när det plötsligt gick upp för hästtandvårdarna vad den nya lagen skulle innebära blev det väldigt mycket diskussioner just gällande dem. De har sedan jobbat hårt för att få igenom ett undantag så att de även fortsättningsvis ska kunna arbeta under veterinärs ansvar. Medges ett sådant undantag riskerar man syftet med den nya lagen. Andra yrkesutövare, som djursjukvårdare och hovslagare, har fått övergångsregler vilket också ger upphov till många frågor förstås, både om vad som gäller nu och vad som kommer att gälla i framtiden.

Vad är det som är svårast att förklara?

– Gränsdragningarna. Vem, exakt, får göra vad? Det är inte alltid självklart. Det handlar om många olika moment som ska täckas in. Det finns en stor grupp djursjukvårdare som har gått kurser i tandvård på smådjur till exempel och är klinikens experter inom det området. Är tandextraktion ett enklare operativt ingrepp? Även handräckning i speciella situationer är svåra att reglera, liksom vissa undersökningar som innebär en risk att djuret utsätts för lidande, rektalisering och endoskopering till exempel. Inom seminverksamheten finns också gråzoner.

– Alla föreskrifter har varit ute på remiss, men det här är en jättestor sak och man kommer inte se konsekvenserna av den nya lagen förrän om många år. Ambitionen hos oss som arbetat med frågan, fyra i gruppen varav tre med föreskrifterna, är att täcka in så mycket som möjligt. Vi vill inte att gränsdragningarna ska behöva avgöras genom rättstillämpning, även om det är oundvikligt ibland.

Vad har varit allra svårast under arbetets gång?

– Att under en begränsad tid få till bästa möjliga system med avseende på djurskydd, juridik, ansvarsfrågor och en fungerande praktisk tillämpning med de ramar som vi fått. Det har varit ett hästjobb och vi har gjort många svåra bedömningar som inte gör alla nöjda. Ibland kan vi få intrycket att folk tror att vi inte har förstått, inte har tänkt eller till och med har varit ute efter att sätta dit just dem. Men, vi har tänkt, gjort en bedömning och ett aktivt val som beror på någonting, men det kan vara svårt att få fram ibland.

Fakta om lagen för personal verksamma inom djurens hälso- och sjukvård finner du på www.jordbruksverket.se flik **veterinär,** menyn till vänster, **behörighet**.

– Det är naturligtvis svårt att nå ut med alla nyheter i lagen till alla som berörs. Jag och mina kolleger har varit ute och informerat över hela Sverige, på Veta-dagarna, Veterinärkongressen där vi hade besökare i vår monter hela tiden, hos arbetsmarknadens organisationer, kliniker och djursjukhus. Ändå når vi bara en bråkdel av dem vi skulle vilja nå och då lyckas vi inte ta kål på allehanda rykten som florerar om vad som gäller. Det kan man bli lite trött på.

Snart är din anställning som projektledare över, vad ska du göra då?

– Jag återgår till mitt arbete som distriktsveterinär, nu i Tierp/Östhammar. Jag och min sambo har precis köpt lägenhet i Uppsala och det ska bli skönt att bli bofast på ett ställe, avslutar Lotta. ■

noterat

Mer pengar till djurskyddet i vårbudgeten

Regeringen anslår elva miljoner kronor extra till länsstyrelsernas djurskyddsarbete i år, meddelade tidningen ATL den 15 april. Det framgick av tilläggsbudgeten som presenterades samma dag. Dessutom omfördelas fem miljoner kronor mellan länsstyrelserna. De djurtätaste länen ska få mest av de nya pengarna.

Jordbruksminister Eskil Erlandsson har ändrat åsikt om vad som behövs för att få ordning på det kritiserade djurskyddsarbetet på länsstyrelserna, konstaterar ATL. Tidigare har han sagt att det inte är mer pengar som behövs, bara tid för den nya organisationen att sätta sig. Från Jordbruksdepartementet är man dock noga med att understryka att extrapengarna i vårbudgeten skjutits till för att kompensera länsstyrelserna för att övergångskostnaderna blev större än väntat.

Engångsförstärkningen räcker inte, enligt Fredrik Holm, länsveterinär i Kronobergs län. Där hann man förra året med runt hälften så många djurskyddskontroller som kommunerna gjorde året innan.

I vårbudgeten avsätts också 107 miljoner kronor för att fullfölja vaccinationskampanjen mot bluetongue. ■

Ny djurskyddskontroll vid tävlingar med djur

Jordbruksverket har haft ett uppdrag från regeringen att utreda ett nytt system för kontroll av djurskyddet vid tävlingar med djur. I förslaget som lämnades till regeringen den 6 april föreslås bland annat att kontroll av träning och tävling kopplas samman och obligatorisk egenkontroll införs för de tävlingsarrangörer som i dag saknar krav på veterinär närvaro. Tävlingsarrangörer som väljer att använda egenkontrollprogram kan i dessa ställa krav som lyfter djurskyddet över den miniminivå som djurskyddslagstiftningen anger.

Om inte det nya systemet utnyttjas innebär det att statligt anställda ban- och tävlingsveterinärer kvarstår. Dessutom kan ban- och tävlingsveterinärerna behövas under en övergångsperiod eller som en lösning för de tävlingsarrangörer som inte väljer att ansluta sig till det nya systemet.

Vid travtävlingar och andra typer av tävlingar där de tävlande djuren besiktigas av veterinär före start föreslår Jordbruksverket en förstärkning av djurskyddet. För att utveckla dagens system föreslås att djuren ska besiktigas såväl utan utrustning som i rörelse. Besiktning under rörelse kan ske antingen vid hand, t ex vid ryttartävlingar, eller med utrustning vilket är aktuellt exempelvis vid travtävlingar. ■

Lätt och effektivt
med verktyg i topptrim
Slipning saxar och skär 70:-
Service klippmaskiner
Skicka idag!
Vinn en klippmaskin!
Läs mer...
www.lyckliga.nu
Lyckliga Fåret Skärsliperi
Prästavägen 254, 263 91 Höganäs
Ring 042-722 83, Gerhard

VM I GOLF 2010
VeterinärMästerskap
Nyköpings GK • 5–6 augusti
Mer info på gtmgolf.se, klicka vidare på Företag och Veterinärmästerskapen 2010.

Nu är det klippt

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Den 14 april invigdes under högtidliga former KTC, Kliniskt Träningscentrum, på SLU i Uppsala. Prorektor Lena Andersson-Eklund klippte det symboliska bandet till härlig sång av Veterinärkören (enligt uppgift bildad ett par dagar tidigare) och efter detta inslag blev det prisutdelning i en namntävling. Övningshästen heter numera KenTuCky och upphovskvinnan, Anna Henriksson fick motta ett ljusblått stetoskop.

På frågan vad KTC är svarar projektledaren Marja Tullberg lite skämtsamt ”en veterinär fritidsgård”. Den lite mer officiella beskrivningen lyder ”KTC erbjuder möjlighet till träning och fördjupning i praktisk-kliniska metoder i en miljö baserad på modeller och datorstödd undervisning för studenter och personal inom djursjukvård”.

På KTC finns alla möjligheter att sysselsätta sig på lediga stunder. Sjuttio studenter har redan provat lärarledd undervisning här, men tanken är att den som känner för självstudier eller behöver bättra på vissa färdigheter ska kunna droppa in när det passar.

Initiativet till KTC togs av professor Camilla Björkman, idisslarmedicin, som sökte pengar hösten 2008. Förra våren kunde uppbyggnaden starta med medel från Grundutbildningsrådet, Thure F och Karin Forsbergs Stiftelse och VH-fakulteten. Veterinär Marja Tullberg anställdes på halvtid (hon läser pedagogik på den andra halvan) och har tillsammans med en styrgrupp tänkt ut vilka ➤

Nu är det nya träningscentret officiellt invigt! Lena Andersson-Eklund klippte bandet.

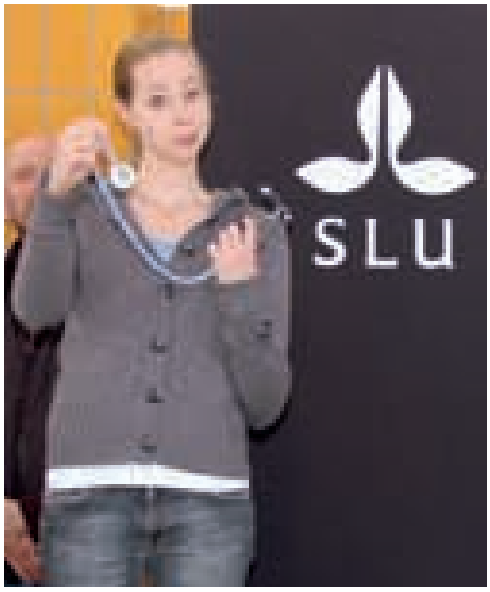

Anna Henriksson som vann namntävlingen med KenTuCky.

Här är han, KenTuCky, flankerad av Camilla Björkman, till vänster, och Marja Tullberg, till höger.

moment som bör ingå i övningarna.

Genom studiebesök på bland annat Akademiska Sjukhusets träningsanläggning fick gruppen en del praktiska tips om hur övningarna kan läggas upp. Det kan handla om allt från att träna handlaget vid simulerad kirurgi, lägga en drän eller testa ”enkla” hygienrutiner. Och alla djurslag finns med. Det är enbart när det gäller att ta EKG som studenterna kommer att få öva på egna medhavda djur.

– Övningarna innehåller olika scenarier. Här har vi till exempel en typisk stallmiljö där en häst ska behandlas. Hur fungerar hygienen här? visar Marja och stoppar in händerna i blått ljus som obarmhärtigt avslöjar om händer är bristfälligt rengjorda.

– Framöver vill jag göra en del av rummet till ”fältsjukhus”, säger Marja som har massor av idéer kvar att förverkliga. Den dyraste är inköp av en rektaliseringssimulator, en billigare är ett spel om medicinska instrument för den som vill förena nytta med nöje.

Just nu är både ytan och öppettiderna begränsade. Marja räknar med att tolv studenter åt gången kan utnyttja KTC de dagar det är öppet.

– De som redan provat på att öva på KTC är väldigt nöjda och gensvaret har varit positivt från alla kolleger, avslutar Marja Tullberg. ■

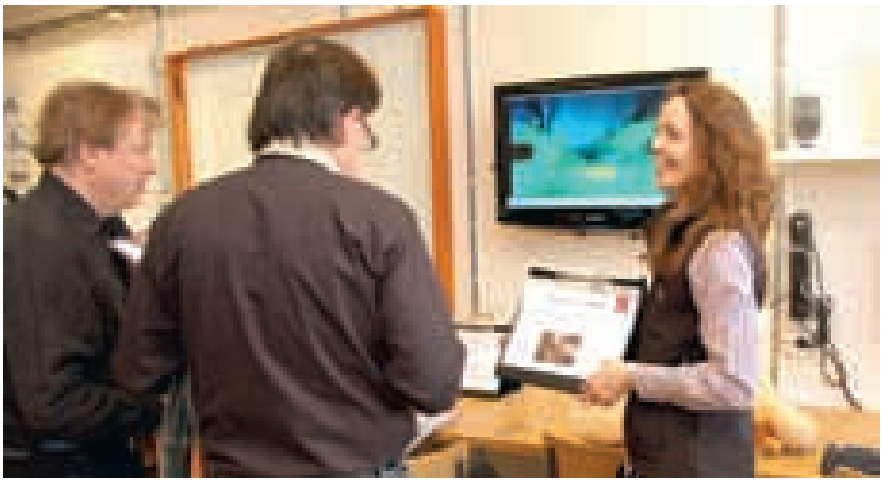

”Man tar en pärm och följer…”. Marja Tullberg visar hur man bedriver självstudier i ”datorkirurgi”.

Den enligt uppgift snabbt ihoptrummade Veterinärkören gjorde ett bejublat framträdande.

Utländska veterinärstudenter får stoppas av folkhälsoskäl

Rätten att studera i andra EU-länder har beskrivits som en av den Europeiska unionens främsta fördelar. Men den rätten kan begränsas om ett land kan bevisa att för många utländska studenter hotar den allmänna hälsan, säger EG-domstolen i en dom den 13 april. Det är Belgien som infört en kvotering för att begränsa antalet utländska studenter som studerar till veterinär och sjukgymnast i det franskspråkiga Vallonien.

En belgisk domstol, som skulle pröva om kvoteringen var laglig, vände sig till EG-domstolen för att få besked om villkoren för att kunna diskriminera studerande från andra EU-länder. De belgiska myndigheterna beslutade 2006 att begränsa antalet utlänningar som studerar till veterinär och sjukgymnast i Vallonien till 30 procent av de antagna studenterna. Innan kvoteringen infördes var omkring 75 procent av studenterna från andra EU-länder, främst från Frankrike.

EG-domstolen säger i sitt yttrande att den belgiska domstolen kan tillåta kvoteringen, men bara sedan de belgiska myndigheterna med objektiv och detaljerad statistik kunnat bevisa att en utebliven kvotering utgör en "genuin risk" för den allmänna hälsan i landet. Det kan bli svårt eftersom Belgien är känt som ett av de mest veterinärtäta länderna i Europa.

Källa: hemsidan fackligt.eu den 15 april.

Nominera kandidater

till förtroendeposter senast 1 juli

Sedan 2005 ska veterinärförbundets medlemmar direktvälja ledamöter i förbundsstyrelse och fullmäktige samt ordförande och vice ordförande i SVS. Valet sker under hösten men kandidater till posterna skall nomineras senast den 1 juli.

Nominering – hur gör man?

- Valet 2010 avser:
  - Vice ordförande och tre övriga ledamöter i förbundsstyrelsen
  - Vice ordförande i SVS
  - 18 ledamöter i fullmäktige
- Alla förbundsmedlemmar som är röstberättigade till respektive organ kan nominera kandidater till förtroendeposterna och är också valbara. Mandatperioden för samtliga poster är två år med tillträde den 1 januari 2011.
- Nominering ska vara skriftlig (kan även ske via e-post) och innehålla följande uppgifter för att vara giltig:
  - Namn på den nominerade kandidaten, personnummer och alla kontakt- och adressuppgifter.
  - Vilken av ovanstående förtroendeposter som avses.
  - Skriftlig bekräftelse av den som nominerats att hon/han accepterar att kandidera till den aktuella posten för den gällande mandatperioden.
  - Kontaktadresser till den person som står bakom nomineringen.

  För att underlätta nomineringsförfarandet finns en särskild blankett som bifogas SVT nummer 2, 5 och 7. Blanketten finns också på veterinärförbundets hemsida www.svf.se
- Nuvarande innehavare av posterna som valet avser kan naturligtvis nomineras för omval om de accepterar det.
- Samtliga ledamöter i förbundsstyrelse respektive SVS kollegium finns publicerade i varje nummer av SVT. Lista på nuvarande fullmäktiges ledamöter finns på den lösenordsskyddade delen på förbundets hemsida www.svf.se (*Resultat vid Sveriges Veterinärförbunds val 2009*) och medlemmar kan även få den informationen från förbundskansliet.
- Nomineringen ska vara förbundskansliet tillhanda senast den 1 juli 2010.

Åtta av tio vill veta mer om djuromsorgen på gården

En nyligen genomförd konsumentstudie bekräftar att svenska konsumenter har ett stort engagemang för djuren vi äter. Två av tre vill ha ursprungsmärkning på allt kött och mejeriprodukter. Ursprungsmärkning är idag endast obligatorisk för nötkött och ägg. Men konsumenterna vill också veta mer om hur djuren har det på gården. På äggen kan man avläsa ursprungsland och om hönsen suttit i bur, varit frigående inomhus eller kommer från ekologisk produktion. Åtta av tio vill ha motsvarade information när det gäller nöt-, gris- eller lammkött och mejeriprodukter.

Johanna Stiernstedt från ICA var en av de företrädare för handeln som ställde sig positiva till ursprungsmärkning.

Djurskyddet Sverige fick 2009 medel från Konsumentverket för att driva en informations- och opinionssatsning med arbetsnamnet Djurvänlig konsumtion. Vid ett presseminarium den 24 mars anordnat tillsammans med föreningen Vi Konsumenter presenterades konsumentstudien och representanter för handeln och Jordbruksdepartementet blev utfrågade.

Djurskyddet Sverige och föreningen Vi Konsumenter vill ha en obligatorisk ursprungsmärkning för kött, fågel och mejeriprodukter. Eftersom konsumenterna i enkäten visar på dålig kunskap om svensk respektive EUs djurskyddslagstiftning, kräver organisationerna en ökad informationsinsats riktad till livsmedelskonsumenterna. Man vill också se en utveckling av informationen på produkten motsvarande märkningen av ägg, exempelvis om mjölkkorna har gått lösa, att nötkreaturen och lammen har betat eller att grisarna fått rejält med halm.

FÖR OCH EMOT URSPRUNGSMÄRKNING

Panelen under seminariet bestod av Johanna Stiernstedt, ICA, Ingemar Kroon, Axfood, Mikael Robertsson, COOP och Sofia Jöngren, politiskt sakkunnig vid Jordbruksdepartementet. Mycket av diskussionen kom att handla om ursprungsmärkning. Denna är viktig, eftersom djurskyddslagstiftningen skiljer mellan länder. Dessutom kan man få information om djuret har transporterats en eller flera gånger mellan medlemsländer. Handeln deklarerade i anslutning till seminariet att man generellt är för ursprungsmärkning. Då kanske vi framöver slipper se baconpaket där man anger upp till tre olika ursprungsländer. Speciellt tveksamt är detta när ➤

det gäller ekologisk bacon, eftersom danska ekologiska suggor inte klarar svensk djurskyddslagstiftning.

Regeringen är mot obligatorisk ursprungsmärkning. Sofia Jöngren hävdade att det blir för dyrt. Det är tveksamt om detta kan stämma eftersom de flesta animalieprodukter faktiskt är ursprungsmärkta idag, om än ibland ofullständigt och vilseledande. Sofia Jöngren ansåg också att ursprungsmärkningens ringa värde var bevisat, genom den ökande andelen import av nötkött och den sjunkande andelen svenskt nötkött på marknaden. Men eftersom huvuddelen av det importerade nötköttet går till storhushåll och restaurang, där knappast någon ursprungsmärkning förekommer och konsumenterna inte har någon valfrihet, faller också det argumentet.

Två av tre tycker att ursprungslandet är en viktig faktor när man köper kött, fågel, fisk, ägg och/eller mejeriprodukter, konstaterade Gunnela Ståhle under presseminariet.

FLER DJURVÄNLIGA ALTERNATIV

Djurskyddet har tagit fram en broschyr som vägledning för konsumenter vid val av animaliska livsmedel ”Hur mår djuren, som ger oss vår mat” (www.djurskyddet.se). Där finns bland annat information om djurskyddslagstiftningen i Sverige och i vissa länder som exporterar till Sverige. Dessutom finns fakta om KRAV, EU-ekologiskt och Svenskt Sigill.

Att bara erbjuda ekologiska produkter som djurvänligt alternativ räcker inte. En allmän djurskyddsmärkning är sannolikt inte heller den bästa lösningen. Djurskyddet vill ha fler prisvärda djurvänliga alternativ. Naturbeteskött borde exempelvis även omfatta lammkött och det borde vara möjligt att utveckla mer extensiva grisuppfödningskoncept.

P1s radioserie Matens pris visar att prispressen ger negativa effekter på djuromsorgen, miljön och livsmedlens säkerhet. Samhället lägger genom lagstiftningen en ribba för hur djuren som ger oss våra livsmedel ska födas upp och skötas. Men handeln som nyckelaktör har ett ansvar för vilka livsmedel man köper in. Man kan ställa krav på att suggorna ska gå lösa eller säga nej till burhönsägg om man vill. Handeln som möter konsumenterna bör också kunna ta på sig en roll att informera konsumenterna mer om hur produktionen går till. Två av tre konsumenter i den aktuella studien tycker att ursprungslandet är en viktig faktor när man köper animalieprodukter. Fler än åtta av tio tycker också att det är viktigt att veta hur djuren mår. Det krävs mer öppenhet om djurhållningen, transport och slakt.

GUNNELA STÅHLE
husdjursagronom
vice ordförande i Djurskyddet Sverige
och styrelseledamot i Vi Konsumenter.

Sorbact® gel

NYHET!

Fuktig nyhet för torra sår!

I **Sorbact gel** har vi kombinerat Sorbact´s unika bakterie- och svampbindande egenskaper med en hydrogel. **Sorbact gel** finns i 2 storlekar 7,5x7,5 och 7,5x15 cm.

Finns att köpa hos din grossist!

Sorbact för alla sår

Sorbact är effektivt vid alla typer av sår och svampinfektioner, vare sig man vill rensa upp eller minska risken för infektion. Med Sorbact finns ingen risk för resistensutveckling eller negativa miljöeffekter. Sortimentet består av kompress, tamponad, rundtork, gelkompress samt absorptions- och filmförband. Hela sortimentet är tillgängligt via era grossister. Kontakta oss för mer information! pharma@abigo.se

abigo

ABIGO Medical AB, Ekonomivägen 5, 436 33 ASKIM
Tel 031-748 49 50 • Fax 031-68 39 51 • www.abigo.se

Simon Singh friad från förtal

British Chiropractic Association (BCA) har nu kapitulerat i det uppmärksammade förtalsmålet i England som Ragnvi Ekström Kjellin beskrev i Svensk Veterinärtidning nr 14/09. Vetenskapsjournalisten Simon Singh hade kritiserat BCA för att utöva "bluffbehandling" (= kiropraktik) mot spädbarnskolik, otit m m "utan ett jota evidens". I stället för att presentera evidens, hotade kiropraktororganisationen Singh med stämning för förtal om han inte bad om ursäkt. Han vägrade, blev stämd, och enligt de engelska förtalslagarna blev han nu tvungen att bevisa att alla BCAs medlemmar var medvetet ohederliga i stället för att målet skulle handla om existensen av evidens eller inte.

Till skillnad från andra hade Simon Singh råd att driva sitt mål vidare. Efter två år, över 100 000 pund i kostnader och ett till synes svårt underläge, har han fått gehör i en appellationsdomstol för att målet faktiskt ska handla om huruvida Singh fick säga som sin "hederliga åsikt" att evidens saknas för kiropraktik mot barnsjukdomar. Domstolen påpekar också att vetenskapliga kontroverser måste avgöras med vetenskapliga metoder och inte i domstol. Efter detta domstolsbeslut drog BCA tillbaka sin stämning.

Källa: Hemsidan Telegraph.co.uk den 2 april.

Gör din litteratursökning på www.svf.se

Som medlem i veterinärförbundet har man möjlighet att utan någon kostnad utföra litteratursökningar på den internationella vetenskapliga databasen Pub Med. Logga bara in på medlemsdelen av förbundets hemsida www.svf.se, och tryck på rubriken "Sökning på Pub Med". Större delen av den naturvetenskapliga världen ligger för dina fötter, bara några tangenttryckningar bort.

Noromectin vet pasta Rx

ivermectin pasta 18,7mg/g mot rundmaskar och styngflugelarver hos häst. Dosspruta á 7,49g räcker till 700 kg häst

Samma spruta men med mer pasta

Naturligtvis till samma pris!

Äntligen en spruta som passar dina händer och ett pris som passar din plånbok

- Noromectin-sprutan har betydligt kortare grepp än andra ivermectinsprutor och passar alla händer
- Pastan är fri från smaktillsatser och dessutom vit så att eventuellt spill lätt kan upptäckas
- N-vet erbjuder hästägare vid behov gratis träckprovsanalys
- Hållbarhet från produktionsdatum: 3 år
- Kontakta N-vet för beställning av receptblock
  Tel: 018 - 57 24 31 / 30, fax: 018 - 57 24 32

Datum för senaste översyn av SPC:2007-01-18
För ytterligare information, se Fass.se

Uppsala Science Park,
751 83 Uppsala

N-vet LÄKEMEDEL

20100310

Ansvarsärende

Bristande journalföring vid kobehandling

Ett lantbrukarpar anmälde veterinär NN för felbehandling av en ko men veterinären bestred anmälan.

ansvarsärende

DJURÄGARNAS ANFÖRANDE

Djurägarna kontaktade den privatpraktiserande veterinär NN per telefon en lördag cirka kl 16.00 angående en ko som fått kalvförlamning. NN nämnde inget om att han hade andra sjukbesök att göra eller att djurägarna borde kontakta distriktsveterinärerna. Däremot upplyste NN dem om att det var helg och att det därför skulle bli dyrt. Efter två timmar kontaktade ägarna NN igen och han var då fortfarande på sin klinik. Kon var nu mycket dålig och lade ner huvudet. När väl NN kom och behandlingen sattes in, kl 20.00, gjordes detta i senaste laget och kon var nära att dö. NN frågade också efter en kniv under behandlingen. Kon fick kalk och återhämtade sig sedan långsamt.

Trots att djurägarna upprepade gånger tog kontakt med veterinär NN kom denne inte förrän efter fyra timmar. Under hela tiden var NN kvar på sin klinik men gjorde sig ingen brådska. Djurägarna tror att anledningen till att NN inte kom omedelbart var att han väntade till att han skulle åka hem på kvällen. Ägarna anser att en veterinär bör komma fortast möjligt när det gäller brådskande fall såsom detta för att inte djuret ska behöva lida. För övrigt har de inte fått något kvitto på behandlingen och när veterinären bara lägger pengarna i fickan utan att skriva kvitto blir journalanteckningar efterhandskonstruktioner. Dessutom har djurägarna bara en ko, inte två som NN hävdar i sitt svar.

VETERINÄRENS ANFÖRANDE

Då djurägarna kontaktade NN var han på ett ärende utanför sin klinik. Han förklarade för ägarna att det var cirka tio mil till deras gård från där han befann sig och att han inte hade möjlighet att åka direkt. NN är privatpraktiserande veterinär och förklarade därför för djurägarna att han egentligen inte hade tänkt ha jour under helgen. Han bad dem kontakta närmaste distriktsveterinär. Då djurägarna ansåg att detta skulle bli för dyrt erbjöd NN sig att hjälpa dem med reservation för att han kunde komma först senare på kvällen.

När NN kom hem till gården behandlade han en ko med kalvförlamning och en för mastit som inte hade nämnts vid telefonkontakten. Dagen därpå kontaktade den ene lantbrukaren honom för att meddela att båda korna mådde bättre och tackade för hjälpen. NN blev därför mycket förvånad när han mottog anmälan. Han har på begäran skickat in sin praktikjournal till Ansvarsnämnden.

JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Jordbruksverket anser att det är svårt att bilda sig en uppfattning om vad som sagts och gjorts då ord står mot ord. Verket kan dock konstatera att veterinär NN agerat försumligt i sin yrkesutövning vad det gäller journalföring. En veterinär ska vid journalföring iaktta synnerlig noggrannhet och omsorg. Det är ytterst viktigt med noggranna, daterade och signerade journalanteckningar för att i efterhand kunna rekapitulera vad som har hänt. Den kopia av journalen som Jordbruksverket fått del av är ytterst knapphändig.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Med hänsyn till att veterinär NN inte hade jour vid den aktuella tidpunkten samt att han inte befann sig i direkt närhet till djurägarna får den tid som det tagit för NN att komma till platsen godtas.

Ansvarsnämnden kan dock konstatera att NNs journalföring är mycket knapphändig. Det går inte att med säkerhet ur journalen utläsa om NN behandlat två kor varav en för kalvförlamning och en för mastit, eller om NN behandlat en ko för kalvförlamning och för mastit. Djurägarna har uppgett att de hade endast en ko i sin ägo vid den aktuella tidpunkten, en uppgift som måste godtas av Ansvarsnämnden.

Vid behandling av mastit följer karenstid för kor. NN har inte lämnat kvitto till djurägarna efter behandling, inte heller gett ut kopia av journalen till dem vilket han skulle ha gjort om han behandlat deras ko för mastit. NN har således agerat försumligt i den delen. För det fall att NN å andra sidan i sin journal felaktigt angett att han har behandlat en ko för mastit utgör även detta ett försumligt agerande. NN har därför brustit i sin yrkesutövning på ett sådant sätt att han inte kan undgå en disciplinpåföljd.

Ansvarsnämnden tilldelade veterinär NN en disciplinpåföljd i form av en erinran för att han åsidosatt sina skyldigheter i sin veterinära yrkesutövning.

JOHAN BECK-FRIIS

Vilken är din diagnos? – Svar

UTLÅTANDE

Ökad mjukdelstäthet ses i hela höger näshåla. Turbinaterna i höger näshåla är indistinkta och i den mediala delen kan de inte ses. Fokal destruktion av maxillarben ses kaudolateralt i höjd med premolar 2. Skiljeväggen mellan näshålorna är indistinkt utlinjerad lateralt på höger sida i höjd med canintanden, vilket kan indikera fokal destruktion. Övriga delar av skiljeväggen är inom normalvariationen. Vänster näshåla har normalt utseende (Figur 4).

En mjukdelstäthet ses i höger sinus frontalis med indistinkt utlinjering av septa. Inga förändringar i omgivande ben (Figur 5).

Rundade mjukdelstätheter ses dorsalt och ventralt om farynx/larynx (Figur 6). Kraniala esofagus är måttligt dilaterad och gasfylld, sannolikt sekundärt till anestesi.

RADIOLOGISK DIAGNOS

Röntgenfynden i höger näshåla indikerar en destruktiv process som är kombinerad med en mjukdelsförtätning. Differentialdiagnoserna är neoplasi (lymfom, karcinom eller sarkom) eller kronisk destruktiv rinit (infektiös, främmandekroppsorsakad). Förändringarna involverar även sinus frontalis med vätskeansamling eller extension av mjukdelsvävnad till sinus.

Mjukdelstätheterna i farynx/larynxområdet representerar mest sannolikt förstorade lymfknutor där den ventrala tätheten representerar förstorade mandibularlymfknutor och den dorsala tätheten förstorade retrofaryngeallymfknutor där differentialdiagnoserna är lymfom, metastasering eller reaktiva lymfknutor.

DISKUSSION

Den vanligaste och viktigaste frågeställningen vid röntgenundersökning av näshålan vid kroniska sjukdomstillstånd är att avgöra om symtomen är orsakade av inflammatoriska eller neoplastiska förändringar. Denna bedömning är många gånger svår, framför allt hos katt, men vissa förändringar kan vara mer indikativa för neoplasi jämfört med kronisk rinit. Hos katt är förändringar såsom destruktion av ben runt näshålan, unilateral mjukdelstäthet och generaliserad unilateral turbinatdestruktion mer indikativa för neoplasi jämfört med kronisk rinit (1). Denna katt uppvisar alla dessa förändringar vilket mer talar för neoplasi jämfört med kronisk rinit.

För att näshålan ska kunna röntgas optimalt krävs anestesi, sedering är i de flesta fall inte tillräcklig.

Dorsoventral intraoral projektion är den mest optimala tekniken för att röntga näshålan hos hund och katt. Bildplattan placeras i munnen vilket kräver tunna bildplattor förutom hos större djur där vanliga bildplattor kan användas. Tekniken innebär att man kan jämföra båda näshålorna med varandra och i de flesta fall även kan se näshålans mest kaudala delar, inklusive lamina cribrosa.

Laterala projektioner är många gånger svårtolkade på grund av att näshålans strukturer summeras över varandra men kan vara värdefulla vid översiktlig bedömning av maxilla samt konturerna på os nasale, os frontale och i vissa fall även lamina cribrosa.

Rostrokaudal ”skyline-projektion” av sinusiteter är viktig vid röntgen av näshålan för att kunna bedöma involvering av sinusiteterna. Det är viktigt att även farynx- och larynxområde inkluderas i undersökningen. I detta fall ses en kraftigt ökad mjukdelstäthet i området för retrofaryngeal- och mandibularlymfknutorna.

Alternativa bilddiagnostiska tekniker för undersökning av näshålan är datortomografi och magnetresonanstomografi. Datortomografi ger en säkrare bedömning av förändringarna i näshålan vid exempelvis tumörer eller aspergillos jämfört med konventionell röntgen och ger en mer detaljerad överblick och bättre möjligheter att avgöra förändringarnas omfattning jämfört med konventionell röntgen (2, 3). Magnetresonanstomografi är speciellt indicerad då misstanke finns att förändringarna i näshålan kan involvera hjärna eller orbita.

Katten avlivades i samband med narkosen då progno-

FIGUR 4. *Röntgenbild av näshålan hos fallbeskrivningens katt, intraoral dorsoventral projektion. Pilen indikerar destruktionen av delar av höger näshålas laterala vägg.*

sen bedömdes som dålig. Den patologisk-anatomiska diagnosen blev lymfom i näshåla samt lymfknutor.

Referenser

1. Lamb CR, Richbell S & Mantis P. Radiographic signs in cats with nasal disease. J Feline Med Surg, 2003, 5, 4, 227–235.
2. Saunders JH et al. Radiographic, magnetic resonance imaging, computed tomographic, and rhinoscopic features of nasal aspergillosis in dogs. J Am Vet Med Assoc, 2004, 225, 11, 1703–1712.
3. Thrall D, Robertsson ID, McLeod DA, Heidner GL, Hoopes PJ & Page RL. A comparison of radiographic and computed tomographic findings in 31 dogs with malignant nasal tumours. Vet Radiol Ultrasound, 1989, 30, 59–66.

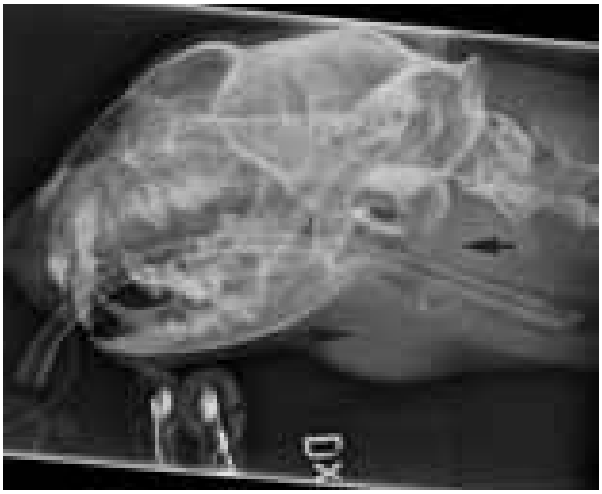

FIGUR 5. *Lateral snedprojektion, friprojektion av höger maxilla/sinus frontalis. Pilar indikerar mjukdelstätheter dorsalt och ventralt om farynx och larynx.*

FIGUR 6. *Friprojicering av sinus frontalis. Pilen indikerar indistinkt utlinjering av septa i höger sinus frontalis, jämför motsvarande område i vänster sinus frontalis.*

Högsäsongen för dermatiter är snart här !

Cefaseptin® vet.

(Cefalexin)

Cefaseptin vet. har speciell effekt mot Gram+ bakterier.

En av de vanligaste hudpatogenerna är Staphylococcus pseudintermedius som är mycket känslig mot Cefaseptin vet.

Förpackningsstorlekar:
120mg 30st
600mg 30st
600mg 90st

Senaste produktresumé: 2006-10-31.
Receptbelagt antibiotikum av Cefalosporintyp
För mer information, se www.fass.se

Box 9, 265 21 Åstorp
Tel. 042-676 03
Fax 042-676 04
www.vetoquinol-scandinavia.com

Vétoquinol
Signe de Passion

bokanmälan

Vi har avlivat din häst. Den ligger under presenningen. Djurskyddslag för vem?

Rubrikens bok utkom i början av 2010 och har väckt motstridiga känslor inom veterinärkåren. SVT väljer därför att publicera två recensioner av samma bok så att båda sidorna får komma till tals.

I vintras (-18°C) hittade jag mina islandshästar nedgrävda i snön utanför den välhalmade ligghallen. De går huvudsakligen in där för att dricka, kissa och bajsa. Jag har tidigare varit medförfattare till en artikel om en grupp hästars nyttjande av en annan ligghall (SVT 7/07).

Djurskyddslagens syfte torde vara gott men tyvärr handlar tillämpningarna ganska lite om djurskydd. I stället för sanktioner borde myndigheterna hjälpa till. Kunde inte bonden på västkusten med kor utan gula öronbrickor fått hjälp med att sätta dit dem istället för att få sina korna skjutna av myndigheten? När det verkligen rör sig om vanvård/djurplågeri fungerar lagen dessutom ganska dåligt. Byter man ägare till djuren måste en tidsödande rättsprocess vevas en gång till.

Å andra sidan silar myndigheterna mygg och sväljer kameler. Missförhållanden inom djurproduktionsindustrin verkar inte aktivera myndigheterna i någon större omfattning utan uppmärksammas av organisationer som Djuralliansen och Djurens Rätt, organisationer som domineras av vegetarianer. Däremot ska myndigheterna klämma åt småskaliga, envisa djurhållare. Kommunikationsproblem och prestige uppstår. Föreskrifterna om häststallar säger att takhöjden ska vara 1,5 x mankhöjden, dock lägst 2,20 m, oavsett ras. Varför? Jag har träffat flera hästhållare som fått föreläggande om dyrbara ombyggnader av stallet, vilket kan vara en gammal koladugård. Visserligen är takhöjden gott och väl 2,20, men så går det några bjälkar som bär upp skullen och vips blir takhöjden på dessa ställen kanske 2,10. Det är ett lotteri vilken inspektör djurhållaren råkar ut för.

DJURSKYDDSLAG FÖR VEM?

Nyligen läste jag en bok från Recit förlag med titeln ”Vi har avlivat din häst. Den ligger under presenningen. Djurskyddslag för vem?” Författare är läkaren Anders Thelin, veterinären Per Michanek (båda disputerade) och journalisten Lars-Ola Borglid. Boken tar klart ställning för djuren och framför allt djurhållarna mot myndigheternas agerande under djurskyddslagens täckmantel. Den ger exempel på flera detaljerade och väl dokumenterade fall. Man blir både ledsen och upprörd under läsningen. Några kommer kanske att reagera mer på att de inblandade personerna redovisas i detalj än på redovisade fakta. Boken verkar dock i samma anda som Michael Moores prisbelönta dokumentära böcker och filmer, som blottlägger avigsidor i samhället.

Exempel Örebro

Bokens ena rubrik, ”Vi har avlivat din häst. Den ligger under presenningen”, stod på en lapp i hovslagarens brevlåda då han kom hem till gården efter sina förrättningar. Den handskrivna lappen var undertecknad av en djurskyddsinspektör från Miljökontoret i Örebro. Dagen innan hade inspektören tillsammans med en kollega gjort en oanmäld inspektion. ”På avstånd verkade den (hästen) nedsatt och stödde på 2 (!) ben”. Dagen därpå återkommer inspektören med polis och en veterinär. Veterinären trodde att det rörde sig om en fraktur på frambenet, hästen var uttorkad och skulle inte klara sig till djursjukhuset. Hästen ansågs dessutom vara angripen av ohyra. Detta bedömdes särskilt allvarligt då fungerande vindskydd saknades i hagen där hästen vistades. Efter en undersökning av veterinären beslutades att hästen skulle avlivas. Inspektörerna filmade själva när hästen leds bort av polisen till sin avlivning. På filmen syns ingen hälta. På filmen ser man däremot en obefintlig klinisk veterinärundersökning av en välmusklad häst. När hästen leds ut ur vindskyddet, lossnar något fastklibbat från höger hov. En annan veterinär som normalt sköter djuragarens hästar kommenterar filmen: ”Man ser att hästen nu går bättre och när han leds ut på slät mark (till avlivningen) så syns ingen hälta.” ”Gården ger ett gammalt och slitet intryck – som väldigt många hästgårdar i Sverige. Men luften är bra, det är gott om utrymme i stallarna. Foder- och vattentillgång samt tillsyn fungerar också bra.”

Planen var att hästen efter avlivningen omedelbart skulle föras till destruktion av Lantbrukstjänst i Skara. Så skedde inte, bevisen fanns kvar och hästen kunde obduceras på SVA, Uppsala. Obduktionen visade att hästen var frisk (inte mager eller uttorkad med benbrott).

Som grädde på moset står nu hästhållaren under åtal för att de inblandade kontrollanterna, på uppdrag av kommunen, gjort flera grova felbedömningar som ledde till att hästen avlivades. I stället för ersättning och ursäkt inledde kommunen en inspektionscirkus, där man anmärkte på att en unghäst var mager. Vid ett senare besök kunde man inte reda ut vilken häst det var utan omhändertog och flyttade, utan ägarens vetskap, ett dräktigt sto. Efter två månader tvingade länsstyrelsen fram ett återlämnande av stoet. ”Det fanns inget stöd för att stoet skulle varit uttorkad, avmagrat och med dålig hårrem. Avsaknad av omedelbar tillgång till ligghall/skydd mot väder och vind är visserligen en brist, men denna brist medför inte någon annan bedömning. Stoet skall därför återlämnas till hästhållaren.”

Exempel Blekinge

Fallet handlar om ett köp per telefon av en häst som köparen inte sett. Hästen veterinärbesiktigades i Blekinge före transporten utan väsentliga anmärkningar utom under normalhull. Transportören hade inga anmärkningar på hästen. Tre dagar efter avfärden undersöktes hästen i Norrland. Köparen tyckte hästen var mager och ville häva köpet och en lokal norrländsk veterinär fann att islandsstoet var kraftigt avmagrat. Säljaren kunde häva köpet om köparen stod för återtransporten, vilket denna inte ville. En släkting till köparen, som själv inte sett hästen, kontaktade miljö- och hälsoskyddskontoret i Blekinge och anmälde säljaren för vanvård. Inspek- ➤

➤ tionen gjordes oanmäld och bara två av tio hästar var på gården. Vid sitt skrivbord upprättade sedan inspektören en PM under rubriken ”bristande djurhållning”, där hon konstaterade att den sålda hästen var kraftigt avmagrad trots att hon inte sett djuret. Hon stödde sig helt på köparens veterinär och bortsåg från säljarens. Dessutom var gödselplattan för liten i förhållande till djurhållningen. PM är offentliga handlingar och snart kunde man läsa i Blekinge Läns Tidning om ”Larm om vanvård av häst”. En månad senare, då alla hästarna var hemma, konstaterades att samtliga hästar var välskötta. Familjen debiterades naturligtvis för båda inspektionerna. ”Att en miljö- och hälsoskyddsinspektör tar parti för köparen t o m utan att ha sett hästen i fråga och när säljaren har ett godkänt veterinärintyg måste betraktas som oskickligt.”

Fler exempel

Så kan listan fortsätta: Den siste bonden på Tämmersboda, Fallet Gävle, Vanvård eller drömtillvaro för fjällkor, Den sista (?) striden på Revingehed. Författarna sammanfattar Revingefallet eftersom det visar på mycket som boken handlar om. ”1) Forskning och erfarenhet visar att våra stora husdjur ofta inte behöver några hus, ja ligghallar kan t o m vara skadliga för djur och miljö. 2) Myndigheter skadar seriöst arbetande människor och tar glädjen från dem. 3) Makten deformerar de personer som ska utöva tillsynen. 4) Tjänstemän långt upp i myndighetsorganisationen är okunniga och arroganta. 5) Utan betande djur går det galet med landskapet. Tänk Revingehed utan betesdjur.”

”Omsorg om andra människor måste komma först, omsorg om djur därefter, omsorg om lagen först i sista hand.” Boken visar på ett akut behov av en fördjupad etisk diskussion, inte minst inom veterinärkåren. Man kan ju undra varför anmärkningarna på de inspekterade djuren var att de var magra, uttorkade med dålig hårrem. Inga objektiva analyser gjordes. Det fall där detta gjordes (SVA) visade inte på något onormalt. Läs boken.

Jag ser gärna att myndighetsföreträdare och andra recenserar och kommenterar boken.

HANS BROSTRÖM
leg veterinär,
docent i kirurgi, SLU

Vi har avlivat din häst. Den ligger under presenningen. Djurskyddslag för vem?

Låt mig börja med några citat ur boken.

”Omsorg om andra människor måste komma först, omsorg om djur därefter, omsorg om lagen först i sista hand.”

”Utifrån ett mera mänskligt än lagtekniskt perspektiv kan det vara klokt att låta människor vara i fred.”

”Varför ska djurhållare kontrolleras när man inte kontrollerar män som bor ihop med kvinnor eller föräldrar med hemmavarande barn?”

Läkaren Anders Thelin, veterinär Per Michanek och journalisten Lars-Ola Borglid har tillsammans skrivit en debattbok om djurskydd och djurskyddslagstiftning – det är i alla fall det man påstår att boken handlar om.

Efter en inledande beskrivning av djurhållningens historia övergår man till en beskrivning av djurens naturliga beteende. Här blandar man etologi med löst tyckande om hur djur bör hållas. Som i boken i övrigt är avgränsningarna mellan vetenskap och okunskap svåra att se för den mindre insatte. Ofta framhålls gamla tiders djurhållning som ett ideal. Man för ett extremt förenklat, schablonartat resonemang att djurstallar alltid är dåliga, utedrift alltid är bra. ”Dåliga stallar är dåliga...”. Beträffande höns dras den inte alltför vågade slutsatsen att de inte har förmåga att ruva på grund av att äggen plockas bort. Det är svårt att ruva utan ägg.

DJURSKYDDSKOMPETENS SAKNAS

Därefter följer en lång utläggning om djurhållarnas arbetsmiljö och hälsoproblem. Fysiologin bakom de stressreaktioner djurägare utsätts för vid kontroller, och de risker för ohälsa hos djurägaren dessa medför, beskrivs utförligt. Detta är väl kanske inte så förvånande, då Anders Thelin enligt boken har ägnat stor del av sitt yrkesliv åt forskning om lantbrukares hälsa. Någon erfarenhet eller kompetens inom djurskyddsområdet har han uppenbarligen inte. Han verkar inte heller medveten om att djurägare som mår dåligt i själva verket är en vanlig anledning till allvarliga djurskyddsproblem. Ibland mår de i själva verket bättre

efter att djuren tagits ifrån dem.

De som arbetar med djurskyddskontroll beskrivs som inkompetenta, framför allt för att de inte har kompletta kunskaper om djurhållning. Djurhållarna påstås ofta ha vida bättre kompetens. Liksom andra som inte har någon erfarenhet av djurskyddskontroll inser inte författarna att den viktigaste kompetensen hos inspektörerna är att kunna bedöma djurhållningen mot lagstiftningen. Uppgiften är inte att ge råd om djurskötsel. En inspektör får på kort tid se betydligt mer av djurhållning än en vanlig djurägare ser under hela sitt liv.

RÄTTSHAVERISTISKT SVAMMEL

På känt manér hävdas att de som inte tycker som författarna själva är okunniga. Oförskämt! Ingen av författarna har, mig veterligen, egen erfarenhet av djurskyddskontroll (förutom att åtminstone en av dem har varit föremål för myndighetsåtgärder). Ingen av dem har sett det vida spektrum av olika art och grad av djurlidande som ständigt uppmärksammas i kontrollen.

Ett antal fallbeskrivningar radas upp där man med rättshaveristens svamlande, insinuanta och ofta direkt oförskämda vokabulär försöker påvisa att djurhållarna utsatts för fruktansvärda övergrepp från korrupta myndigheter (eftersom fallen i allmänhet prövats i flera instanser såväl förvaltnings- som straffrättsligt). Djurhållarna namnges i flera fall, vilket jag antar att de givit sitt medgivande till, men har verkligen inblandade myndighetspersoner och veterinärer gått med på att hängas ut?

OLOGISKA SLUTSATSER

Författarna kritiserar att 1988 års djurskyddslag har tillämpats så att det inte på något avgörande sätt blivit bättre för jordbrukets djur. Jag vill påstå att det aldrig varit meningen att lagen i grunden skulle förändra förutsättningarna för den moderna djurhållningen. Avsikten är i stället att förhindra situationer där djur riskerar att utsättas för lidande, bland annat genom att lagen ställer krav på tillräckliga utrymmen och en god djurmiljö. Detta har, som påpekas i boken, medfört anpassningsproblem hos djurhållare som velat fortsätta hålla dagens stora produktionsdjur i gamla, ofta uttjänta djurstallar anpassade för väsentligt mindre djur.

Av att man regelbundet hittar vidriga förhållanden på enskilda gårdar drar författarna slutsatsen att man lika gärna kan sluta med kontrollverksamheten. Detta är lika logiskt som att hävda att man ska sluta med alkoholkontrollerna i trafiken därför att man hittar rattfyllerister.

LÅT BOKEN LIGGA

Boken är en märklig mix av synpunkter på miljö, arbetsmiljö och natur, uppblandat med djurskydd. För författarna verkar omtanke om djurens väl och ve komma långt efter omsorgen om öppna landskap och djurägare som ska ”få vara i fred”. Synpunkter på bluetongue-bekämpning, räkning av träd i hagar och avlivning av djur av smittskyddsskäl, eftersom djurägaren vägrar identifiera dem, blandas med djurskyddsåsikter. Man hävdar att man vill stimulera till konstruktiv debatt – men en sådan förutsätter saklighet och kunskap. Författarna klagar på bristande vetenskapligt stöd i djurskyddslagstiftningen, samtidigt som de själva ägnar sig åt löst tyckande.

Det smärtar mig att en av författarna är veterinär, tillika ledamot i SVF-styrelsen. Ska inte vi, när vi måste välja, ställa oss på djurens sida i stället för djurägarens? ”Du är djurens enda hopp, unga veterinär.” Jag vill inte företrädas i veterinärförbundets styrelse av en kollega med dessa värderingar. Och jag tycker att djuren är värda en annan företrädare i djurskyddskommittén.

Avslutningsvis vill jag travestera bokens titel. ”Vi har skrivit en bok – den ligger i bokhandeln. Bok för vem?” Mitt råd är att låta den ligga kvar där!

DAG HULTEFORS
länsveterinär och djurskyddschef, Hallands län

FAKTA

VI HAR AVLIVAT DIN HÄST. DEN LIGGER UNDER PRESENNINGEN. DJURSKYDDSLAG FÖR VEM?

FÖRFATTARE: Anders Thelin, Per Michanek, Lars-Ola Borglid.

FÖRLAG: Recito.

ANTAL SIDOR: 165, enstaka foton i svart/vitt.

PRIS: 167 kronor + frakt.

ISBN-NUMMER: 978-91-86407-99-5.

SVENSKA SÄLLSKAPET FÖR VETERINÄR OFTALMOLOGI
SWEDISH SOCIETY OF VETERINARY OPHTHALMOLOG

Årsmöte för SSVO/Ögonpanelen

Svenska Sällskapet för Veterinär Oftalmologi och **Ögonpanelen** har sitt medlemsmöte torsdagen den 2 september 2010 kl 15.30 på Johannesbergs slott, Stockholm (nära Arlanda).
Därefter hålls *Det nordiska ögonmötet* som har sin början kl 17.00.

Fredag 3 sept–lördag 4 sept – *Prof. Dr. David Maggs, DVM, Dipl. ACVO*
Föreläsningar med tema kornea.

Söndag 5 sept – *Prof. Kristina Narfström, DVM, PhD, DECVO*
Föreläsning om retinala sjukdomsprocesser hos hund och katt.

Alla ögonintresserade kolleger är välkomna till föreläsningarna!
Mera information på vår hemsida: www.ssvo.se

noterat

Förlängd dopingkarens för kortison

De nordiska travsportförbunden STC, DNT, Suomen Hippos och DTC rekommenderar gemensamt en förlängd dopingkarens för kortison inom trav- och galoppsporten. Det framgick av nyhetsbrevet från Hästsportens hus vecka 15, 2010.

Beslutade eller rekommenderade karenstider efter kortisonbehandling av leder baseras på att vanliga kliniska doser används i en eller två leder (idag minst 28 dygn). Om man som veterinär väljer att använda högre doser eller att behandla flera leder eller strukturerna runt leden (bursa, senskida) bör karenstiden förlängas, enligt nyhetsbrevet. Det är den enskilda veterinärens fackkunskap som ligger till grund för dessa beslut.

STC understryker att de kortisonpreparat som används för behandling i led är avsedda för behandling av människa och att detaljerade kunskaper om utsöndring m m av dessa preparat hos häst saknas eller är ofullständiga. Därför vilar ett stort ansvar på den behandlande veterinären när dessa medel (t ex triamcinolonacetonid, betametasonfosfat, betametasonacetat och metylprednisolonacetat) används till häst. Metylprednisolonacetat rekommenderas över huvudtaget inte till tävlande hästar. ■

Möjligt minska dödlighet av kycklingar vid transport

Färre individer i besättningen och lägre vikt vid slakt tycks ge minskad dödlighet vid transporter av kycklingar. Det visar forskning som gjorts vid SLU i Alnarp, enligt ett pressmeddelande från universitetet den 7 april.

I samband med lastning och transport av slaktkycklingar i Sverige dör mellan 0,04–0,29 procent i mekaniskt ventilerade bilar. Det är, i ett internationellt perspektiv, ett mycket lågt antal som dessutom sänkts under senare år. Det går dock att göra förändringar som kan sänka dödligheten, enligt den forskning som presenteras av forskningsassistent Annika Kulle och professor Krister Sällvik på Lantbrukets byggnadsteknik vid SLU i Alnarp. Forskarna menar att det finns variationer på grund av årstid, uppfödare, djurvikt, stallklimat m m, som påverkar och att det går att göra förändringar som kan sänka dödligheten.

Gårdarna med lägre transportdödlighet hade i medeltal en lägre slaktvikt, lägre kodioxidhalt vid lastning och en lite lägre beläggningsgrad än gårdarna med högre dödlighet. ■

Norges veterinærhøgskole

Norges veterinærhøgskole utdanner veterinærer og dyrepleiere og driver forskning innenfor akvamedisin, mattrygghet og på sykdommer, helse og dyrevelferd hos pattedyr. Norges veterinærhøgskole ligger på Adamstuen i Oslo med avdelinger i Tromsø og Sandnes. Høgskolen har ca. 430 ansatte og et tilsvarende antall studenter. Mer informasjon finnes på ***www.nvh.no***

To nye stillinger som førsteamanuensis (14/10)

Ved Norges veterinærhøgskole, Institutt for produksjonsdyrmedisin, Sandnes, er det ledig to faste stillinger som førsteamanuensis.

Stilling 1. Førsteamanuensis i svinesykdommer – forebyggende svinehelse
Stillingen vil bli tillagt oppgaver innen forskning og studentundervisning i svinesykdommer, med diagnostikk, behandling, oppfølging og forebygging i besetningen som mål, også faglig ansvar for å bygge ut undervisningstilbud i besetningstjenester for differensieringsstudenter. Stillingen vil bli tillagt koordineringsansvar for kirurgisamarbeid med SUS.

Stilling 2. Førsteamanuensis i besetnings- og bedriftshygiene – veterinær samfunnsmedisin
Stillingen vil bli tillagt oppgaver innen undervisning og forskning i besetnings- og bedriftshygiene og kontroll av smittsomme husdyrsykdommer, zoonoser og mattrygghet. Det vil være fokus på forebyggende hygienetiltak på besetningsnivå og på sammenhengen mellom råvarekvalitet, mattrygghet og folkehelse. Undervisningsansvar vil også inkludere koordinering av undervisning i kjøttkontroll.

Det kreves veterinærmedisinsk grunnutdannelse for begge stillingene.

Stillingen er plassert i stillingskode 1011 Førsteamanuensis, LR 24, ltr 57–76. Lønn fastsettes etter ansiennitet og kvalifikasjoner. Ansettelse gir medlemskap i Statens pensjonskasse.

Spørsmål om stillingene rettes til: Konstituert instituttleder Olav Reksen, tlf. +47 41 50 72 51, Seksjonsleder, professor Martha J. Ulvund, tlf. +47 51 60 35 11 eller til stilling 2, instituttleder Gudmund Holstad, tlf +47 22 59 48 31.

For utfyllende utlysingstekst og søknadsinformasjon, se våre nettsider ***www.nvh.no – ledige stillinger***.
Søknadsfrist: ***30. mai 2010***.

läkemedel

Avregistrering av Konakion tuggtablett, 10 mg

I dagsläget finns det i Sverige två registrerade beredningsformer av *Konakion (fytomenadion), tuggtabletter, 10 mg* samt *Konakion Novum ampuller, 10 mg/ml.*

Ur ett internationellt perspektiv är ampullerna den i särklass mest använda beredningsformen. Tabletterna används i mycket liten omfattning och endast i ett fåtal länder, där Sverige är ett av dem. Roche har, på grund av den begränsade användningen, tagit ett globalt beslut att sluta tillverka Konakion tabletter. Man har i samband med detta gjort bedömningen att samtliga patientgrupper i behov av Konakion, för såväl akut som profylaktisk behandling, kan använda ampullerna. Detta i och med att Konakion Novum även kan tas oralt.

Befintligt lager i Sverige av Konakion tabletter är slut. Enstaka apotek kan dock ha vara kvar men ingen ny beställning går att göra. Konakion tuggtablett kommer att avregistreras den 30 april 2010.

Vid eventuella frågor kring Konakion, vänligen kontakta Anders Ottenblad, Medical Information Manager på Roche, på telefon 08-726 12 00.

KONGRESSER & KURSER

Svenska

v 20

NY 19/5 -10. Temaeftermiddag Receptfritt – vad händer utanför apoteksloggan? arrangeras i World Trade Center i Stockholm av Läkemedelsakademin i samarbete med Föreningen för läkemedelsinformation.
Info: www.lakemedelsakademin.se

v 21

27–28/5 -10. Seminarium "Getting to grips with strangles", Stockholm. (SVT 5/10)

v 23

7–11/6 -10. Advanced veterinary studies: Dentistry II, Halmstad. Arr: ESAVS. (SVT 1/10)

v 26

28/6–1/7 -10. Conference on Equine sports medicine and science (CESMAS) 2010, Sigtuna. Arr: Arbeitsgruppe Pferd. (SVT 4/10)

1–4/7 -10. 12th IAHAIO conference People & animals for life, Stockholm. Arr: IAHAIO och Manimalis. (SVT 5/10)

v 29

19–23/7 -10. Advanced veterinary studies: Dentistry III, advanced with wet lab Halmstad. Arr: ESAVS. (SVT 1/10)

v 30

31/7–2/8 -10. ISES 6th International equitation science conference, Uppsala. (SVT 2/10)

v 32

14–15/8 -10. Delkurs 1 i hästtandvård, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 16/09)

v 34

23–26/8 -10. Andra symposiet om livsmedelsburna patogener, Grythyttan. Arr: Restaurang- och hotellhögskolan. (SVT 1/10, SVT 5/10)

v 35

NY 3–5/9 -10. Föreläsningar med tema kornea och om retinala sjukdomsprocesser hos hund och katt arrangeras i Stockholm av SSVO (Svenska sällskapet för veterinär oftalmologi).
Info: www.ssvo.se
(se annons i denna tidning)

v 39

29/9–1/10 -10. 3-d kasusbasert grunnkurs i laboratoriearbeid, hund/katt,

Läkemedelskonsulent sökes

Vetoquinol Scandinavia söker en läkemedelskonsulent till södra Sverige.
Ansvarsområden: Som Läkemedelskonsulent ska du igångsätta och genomföra försäljningsaktiviteter, kundbesök och presentationer av Vetoquinols produkter.
Målgruppen är veterinärer, djursjukhus och apoteks personal.
Du kommer at referera direkt till VD Michael Sörensen.
Lämplig bostadsort kan vara Skåne.

Din profil: Du är en legitimerad djursjukskötare, erfaren djursjukvårdare, veterinär eller jobbar inom läkemedelsindustrin eller närgränsande branscher. Säljerfarenhet är ett plus.
Som person har du en positiv attityd med stor social förmåga och flexibilitet.
Du har förmågan att skapa förtroendeingivande kundrelationer.
Är du intresserad och vill du veta mer om tjänsten,
kontakta Michael Sörensen: 0702 9304 53 eller via mail: info@vetoquinol-scandinavia.com
eller ansökning till: Vetoquinol Scandinavia AB, Box 9, SE–265 21 Åstorp.

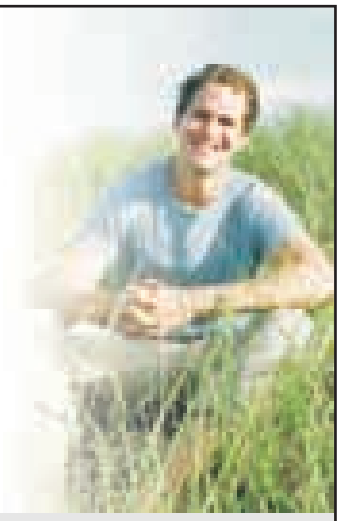

Vetoquinol Scandinavia AB distribuerar veterinära läkemedel och handelsvaror i Sverige, Danmark och Norge. Det är ett dotterbolag till Vetoquinol S.A. i Frankrike. Vetoquinol är ett franskt familjeägt internationellt bolag som bedriver forskning och produktion av läkemedel till djur. Vetoquinol Scandinavia AB kommer att marknadsföra ett antal nya produkter i de kommande åren och behöver därför utöka personalstyrkan med en ny medarbetare.

Vétoquinol
a Sign of Passion

Hasselfors. Arr: Jan F. Andersen A/S. (SVT 2/10)

30/9–1/10 -10. Kurs Linea albasnitt – vad gör jag nu då?, Göteborg. Arr: SPUV, Swevet Piab AB. (SVT 2/10)

30/9–1/10 -10. Kurs Cracking the chest, Göteborg. Arr: SPUV, Swevet Piab AB. (SVT 2/10)

v 45

11–12/11 -10. Veterinärkongressen, SLU, Ultuna. Arr: SVS och SVF. (SVT 16/09)

13–14/11 -10. Hjertepasienter fra diagnose til behandling, hund/katt, Hasselfors. Arr: Jan F. Andersen AB. (SVT 3/10)

v 46

20–21/11 -10. Behandling av spinal-lidelser, hund, Hasselfors. Arr: Jan F. Andersen AB. (SVT 3/10)

v 47

22–26/11 -10. Advanced Veterinary Studies: Oral surgery, Halmstad. Arr: ESAVS (SVT 5/10)

v 49

8/12 -10. Examination i hästtandvård, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 16/09)

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 19

11–12/5 -10. Kurs Feline internal medicine, Köpenhamn. (SVT 3/10)

14–15/5 -10. Kurs Orthopädie kleintiere (på engelska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 3/10)

15–16/5 -10. Equine neurologic case days, Weilerswist-Müggenhausen och Bonn, Tyskland. (SVT 4/10)

15–16/5 -10. 1st VEPRA conference – Physical therapy of the stifle, Zagreb, Kroatien. (SVT 4/10)

v 20

19–23/5 -10. Veterinary chiropractic: Module II – Thoracolumbar, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/10)

v 21

28–29/5-10. Kurs Tumorzytologie i basis-kurs (på tyska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 3/10)

29/5 -10. Kurs i Hydro-fysioterapi, hund (bruk av vanntredemølle), Spydeberg Dyreklinikk, Norge. (SVT 1/10)

v 22

2–5/6 -10. 35th Annual World Small Animal Veterinary Association Congress (WSAVA), Genève, Schweiz. (SVT 15/09)

ÅMHM
Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

lediganslår tjänst som HYGIENIKER

Mer information: www.miljohalsoskydd.ax

VETERINÄR HUSET

Veterinärhuset i Värnamo

söker KLINIKVETERINÄR
med möjlighet till delägarskap

Veterinärhuset i Värnamo är en etablerad, serviceinriktad djurklinik för smådjur med normalt 2,5–3 heltidsveterinärer. I ljusa, trevliga och ändamålsenliga lokaler, centralt belägna i Värnamo, tar vi årligen emot ca 8 000–9 000 patienter. Dermatologi och oftalmologi är områden som vi satsat speciellt på, men vi har även en bra avdelning för polikliniska operationer och ett eget laboratorium. Kliniken har joursamarbete med Djursjukhuset i Jönköping och har ingen egen jourverksamhet.

Vi söker en erfaren smådjursveterinär, förmodligen specialist i hundens och kattens sjukdomar, som helst också är en driven poliklinisk kirurg. Du bör vara en god lagledare med stor förmåga att samarbeta och entusiasmera medarbetare och du får gärna vara intresserad av oftalmologi.

Tillsvidareanställning med 100% tjänstgöringsgrad.

Välkommen med din ansökan snarast till:
Klinikchef Olle Görman, olle@vethuset.se eller Veterinärhuset i Värnamo, att. Olle Görman, Jönköpingsvägen 43, 33134 Värnamo.

Frågor kring tjänsten besvaras även på tel: 073-07 05 100 (Olle Görman).

5–6/6 -10. Kurs i Ultrasonografi hesteben, Hønefoss, Norge. (SVT 1/10)

v 23

11–12/6 -10. Kurs Plattenosteosynthese (på engelska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 3/10)

12–13/6 -10. Kurs i Øre/nese/halssykdommer, hund/katt, Hønefoss, Norge. (SVT 1/10)

v 24

14–18/6 -10. Advanced veterinary studies: Behavioural medicine I, Luxemburg. (SVT 1/10)

18–19/6 -10. Kurs Vogelseminar (på tyska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 3/10)

18–20/6 -10. The 9th European veterinary emergency and critical care society (EVECCS) congress, Cambridge, UK. (SVT 3/10)

v 25

21/6–2/7 -10. Advanced veterinary studies: Ophthalmology I, Luxemburg. (SVT 1/10)

23–27/6 -10. Veterinary chiropractic: Module III – Cervical, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/10)

25–26/6 -10. Kurs Ultraschall herz I (på tyska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 3/10)

v 26

NY 1–3/7 -10. 19th European college of veterinary surgeons (ECVS) annual scientific meeting arrangeras i Helsingfors, Finland. Info: www.ecvs.org/helsinki.htm (se annons i denna tidning)

v 27

8–10/7 -10. Advanced Veterinary Studies: Small animal ultrasonography workshops, Luxemburg. (SVT 2/10)

v 28

12–16/7 -10. Advanced veterinary studies: Oncology I, Luxemburg. (SVT 2/10)

12–23/7 -10. Advanced veterinary studies: Dermatology II with workshops, Wien, Österrike. (SVT 2/10)

13–20/7 -10. Intensive small animal ultrasound course, Sydafrika. (SVT 1/10)

v 29

21–24/7 -10. Advanced veterinary studies: Diagnostic ultrasound I with wet lab, Bern, Schweiz. (SVT 2/10)

v 31

4–8/8 -10. Veterinary chiropractic: Module IV – Extremities, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/10)

v 32

9–20/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Dermatology III with workshops, Wien, Österrike. (SVT 3/10)

v 33

16–20/8 -10. Juniorkurs 2010 "Få nya perspektiv!" – skandinavisk kurs i nötkreatursspraktik, Skærbæk, Sydjylland, Danmark. (SVT 4/10, 5/10)

16–20/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Cardiology I, Estoril, Portugal. (SVT 3/10)

16–20/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Emergency and critical care I, Bern, Schweiz. (SVT 3/10)

20–24/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Equine – dentistry basic course, Hannover, Tyskland. (SVT 4/10)

21–25/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Neurology II, Bern, Schweiz. (SVT 3/10)

v 34

23–27/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Soft tissue surgery II – advanced course with workshops, Wien, Österrike. (SVT 3/10)

25–29/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Equine – dentistry advanced course, Hannover, Tyskland. (SVT 4/10)

27–31/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Surgery/Laser surgery in vet medicine, Giessen, Tyskland. (SVT 3/10)

27–31/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Cardiology II, Luxemburg. (SVT 4/10)

ÖSTERSUNDS DJURSJUKHUS

ÅRE VETERINÄRERNA
EN DEL AV ÖSTERSUNDS DJURSJUKHUS

SÖKER VETERINÄRER SOM VILL VARA MED OCH FORMA DEN VETERINÄRMEDICINSKA FRAMTIDEN VID VÅRA KLINIKER

Läs annons på www.ostersundsdjursjukhus.se
Kontakt: Maria Lundvall, VD maria.lundvall@ostersundsdjursjukhus.se 070-2470164

28–29/8 -10. Kurs Hjertepasienter fra diagnose til behandling, hund/katt, Hønefoss, Norge. (SVT 2/10)

v 35

30/8–3/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Endoscopy intensive course with workshops, Giessen, Tyskland. (SVT 3/10)

1–5/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Cardiology III – introductory echo-cardiography course, Luxemburg. (SVT 4/10)

4–5/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Endoscopy advanced course/Flexible endoscopy, Giessen, Tyskland. (SVT 4/10)

v 36

6–10/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Behavioural medicine II, Luxemburg. (SVT 4/10)

6–10/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Rehabilitation and physiotherapy of small animals I, Wien, Österrike. (SVT 4/10)

11–12/9 -10. Kurs Hovpleie, Hønefoss, Norge. (SVT 2/10)

v 37

13–17/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Exotic pets medicine & surgery course with wet lab, Brno, Tjeckien. (SVT 4/10)

15–18/9 -10. 22nd Annual meeting of EU-AI-vets, Eger, Ungern. (SVT 3/10)

15–19/9 -10. Veterinary chiropractic: Module V – Integrated, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/10)

17–18/9 -10. 14th Annual conference of the European society for domestic animal ➤

Sveriges lantbruksuniversitet
Universitetsdjursjukhuset, Uppsala

Klinikveterinär

med ortopediinriktning, placering på hästkliniken

Universitetsdjursjukhuset (UDS) vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är ett av landets större djursjukhus. Vi erbjuder utbildningsplatser för veterinärstudenter och praktikplatser för blivande djursjukvårdare och djurvårdare. Vi är cirka 150 anställda som bedriver kvalificerad djursjukvård på katter, hundar, mindre sällskapsdjur och hästar. Vi har även en ambulerande verksamhet för lantbrukets djur. SLU/UDS planerar en stor satsning på nya moderna lokaler som kommer att resultera i Europas modernaste djursjukhus 2014.

Hästkliniken expanderar och behöver en ny medarbetare. Hästkliniken har fördubblat antalet patienter de senaste tre åren och har satsat på ortopedi, kirurgi och ambulatorisk verksamhet. Vi erbjuder full service till våra kunder och jourverksamhet året runt.

Arbetsuppgifter: Du kommer att arbeta med traditionella arbetsuppgifter för en veterinär. I arbetsuppgifterna ingår bl. a. stationärvårdsarbete, poliklinik samt ambulerande verksamhet. I tjänsten ingår även handledning av veterinärstudenter samt helg- och beredskapsarbete. Veterinärerna på UDS arbetar enligt fastställd lista (schema).

Du som söker är legitimerad veterinär och har erfarenhet av ortopedi och kirurgi. Erfarenhet av ambulatorisk hästverksamhet är meriterande. Du är van att möta djurägare i olika situationer och inser vikten av att upprätthålla goda kundrelationer. Du är även intresserad av att arbeta med undervisning och uttrycker dig väl i tal och skrift på svenska och engelska. Som person är du strukturerad och stresstålig. Vi kommer att lägga stor vikt vid din personliga lämplighet.

Anställningen är tillsvidare med 6 månaders provanställning.

Vill du veta mer är du välkommen att kontakta bitr. chefveterinär Susanne Demmers, tfn 018-67 29 34 eller chefveterinär Christopher Johnston, tfn 018-67 18 09.

Sista ansökningsdag är den 28 maj 2010.
Fullständig annons kan hämtas från http://personal.slu.se/jobb

➤ **REPRODUCTION (ESDAR),** Eger, Ungern. (SVT 3/10)

v 38

20–24/9 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: SMALL ANIMAL REPRODUCTION II, Hünenberg, Schweiz. (SVT 4/10)

23–25/9 -10. BVA CONGRESS 2010 – VETS AND THE PUBLIC GOOD, Glasgow, Skottland, UK. (SVT 3/10)

v 40

9–10/10 -10. TANNKURS HUND/KATT, GRUNNKURS, Viul, Norge. (SVT 3/10)

v 42

23–24/10. KURS AKUTTMEDISIN HUND/KATT, Viul, Norge. (SVT 4/10)

v 44

1–6/11 -10. EXCELLENCE IN VETERINARY THERAPY: ORTHOPAEDICS AND ANAESTHESIOLOGY, Lissabon, Portugal. (SVT 5/10)

v 46

14–18/11 -10. XXVI WORLD BUIATRICS CONGRESS 2010, Santiago, Chile. (SVT 4/10)

15–26/11 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: INTERNAL MEDICINE III, Utrecht, Nederländerna. (SVT 5/10)

v 48

4–5/12 -10. RADIOGRAFI THORAX, HUND/KATT, Viul, Norge. (SVT 3/10)

v 50

13–15/12 -10. EXCELLENCE IN VETERINARY THERAPY: INTERNAL MEDICINE – HAEMATOLOGY AND INFECTIOUS DISEASES, Davos, Schweiz. (SVT 5/10)

Erfaren veterinär till Ljungby sökes!

Vi övertar en smådjursklinik och startar upp i ny regi. Vi har en väl inarbetad kundkrets som följer med. På kliniken arbetar en veterinär med specialistkompetens i oftalmologi och hundens och kattens sjukdomar samt en nyutbildad veterinär. Kliniken har sedvanlig smådjursmottagning och utför kirurgi och röntgen samt har eget lab.

Vi söker en erfaren veterinär att komma och jobba hos oss. Vi har som målsättning att starta under juli månad. Lön efter avtal.

Ansökan skickas till Jeanette Olsson, Hjälmaryd Södergård 2, 341 91 Ljungby, senast 2010-06-20. Vid eventuella frågor ring 070-2152237.

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon*
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
PER MICHANEK	070-211 51 60
PIA RAZDAN	0650-54 87 37
SUZANNE SANDQUIST	0480-551 81
OLOF SKARMAN	070-747 47 64
ELÖD SZANTO	0501-101 68

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
LARS-ERIK STABERG	070-604 06 45
Sekreterare	
MONICA LANDSTRÖM	070-211 31 37
Vice sekreterare	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Kassör	
CHRISTER GYLLERUP	073-724 57 51
KAJSA GUSTAVSSON	018-17 55 00
URSULA WENNSTRÖM	070-942 62 58

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA ZWENSON	0705-22 04 90
Sekreterare	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	0703-97 35 17
Kassör	
ANN-MARI KJELLGREN	0761-12 71 05
Ledamot	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
Suppleant	
ANNE BRUNBERG	0706-68 77 16

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON

Vice ordförande:
BIRGITTA LARSSON

PATRICIA HEDENQVIST
ARJA KAUTTO
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
BODIL STRÖM-HOLST

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
PATRICIA HEDENQVIST

Sekreterare
BENGT ERIKSSON

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
ANNA HELMER

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
JOHAN BLIX

LIVSMEDELSSEKTIONEN

Ordförande
ARJA KAUTTO

Sekreterare
OLLE RYDELL

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
BODIL STRÖM-HOLST

Sekreterare
LOTTA MÖLLER

”ty meningen är ju i alla fall, att examen skall kunna avläggas på 9 ¾ år”

Ill: Karin Åström Bengtsson

Rubriken är ett citat ur det kompendium i sång som var aktuellt för oss som åtnjöt så kallade fria studier under 1940- och 50-talen. Det tjänade som tröst för alla som lade minst lika stor vikt vid friheten som vid studierna, vi som tyckte att livet lekte och pulsen slog inte enbart vid Stutisfesterna.

På hösten 1954, när sjunde året började, beslöt jag mig för att lägga på en rem och klara av de sista tentorna före jul. Alldeles efter instundande nyår väntade nämligen den militära fackutbildningen i Östersund och efter den skulle jag snarast börja mitt första jobb som forskningsassistent i Skara.

Efter ett par småtentor återstod det sista ämnet – speciell kirurgi. Höstterminen närmade sig sitt slut. Jag insåg att jag skulle hinna med det praktiska provet, men behövde ytterligare en veckas hårdläsning för själva tentan. Jag måste försöka få tid för den mellan jul och nyår, stegade in till professor Nils Johan Obel och framförde mitt önskemål. ”Det går nog inte, för då är jag i Skåne och firar jul med min mor” sa Nisse. ”Men jag är också i Skåne och firar jul med mina föräldrar” replikerade jag. Eftersom våra föräldrahem låg på en knapp timmes bilresa från varandra bestämde vi att jag skulle infinna mig i Höör klockan 17.00 den 29 december.

Jag infann mig punktligt, togs emot av Nisses mor som vänligt bjöd mig in, beklagade att Nisse inte var hemma och bad mig sitta ner vid en kopp kaffe. Nisse hade åkt till grevinnan Tham på Häckeberga för att titta på en pointer.

Efter en stunds väntan ringde telefonen – på den tiden fortfarande telefonistexpedierat samtal – personligt till Nils Johan Obel. Efter ytterligare en halvtimme kom en ny telefonsignal, fortfarande personligt till Nisse, som ännu inte setts till, varför telefonisten bad att han skulle anmäla sig till henne när han kom.

Vid halv sjutiden kom Nisse, beklagade att jag fått vänta och satte genast igång med tentamen. Efter en dryg halvtimme kom en ny telefonsignal. Nisse hade inte gett sig tid att anmäla sig till telefonisten, som nu hörde av sig igen. Eftersom telefonen fanns i samma rum, kunde jag inte undgå att följa konversationen. Jag förstod genast, att det var min vän Lennart Krook i andra änden: ”Hur går tentamen?” Nisse svarade lite undvikande ”Jaa, så där ..”. ”Du får inte köra ut honom för vi har redan skickat telegram och sitter på restaurang Tegnér och firar hans examen” ”Då e de ju inte lönt att vi håller på längre” var Nisses replik.

Vännerna i Stockholm hade inte haft ro att invänta resultatet innan de började fira! Jag fick Nisses namn i den äntligen fullskrivna tentamensboken.

För att fira på hemmaplan bjöd mina föräldrar mig och syskonen på en festmåltid på Grand Hotel i Lund, en supé som kunde ta sin början först vid halv niotiden på kvällen. Jag hade lämnat hemmets härd för studierna i Stockholm innan jag fyllt 19 år och hade då inte några etablerade dryckesvanor. Vad det innebar att livet lekte och pulsen slog under Stutistiden, var mina föräldrar lyckligt ovetande om. Jag blev därför glatt överraskad när min far frågade inte *om* jag ville ha snaps till förrätten utan istället ”Vad vill du har för snaps?” Men när jag svarade ”Jag vill ha Bäsk” tittade han allvarligt på mig och sa på sin oförfalskade skånska: ”E´ du galen påg, de´ dricker man ju till frukost!”

Göran Jönsson

SVENSK VETERINÄRLEGITIMATION

Jordbruksverket har fr o m den 15 februari t o m den 12 april 2010 utfärdat svensk veterinärlegitimation för nedanstående personer:

- Siri Adler Lennström
- Eva Andersson
- Johanna Andersson
- Victoria Andersson
- Marie Boman
- Nadina Carmen Cojocaru
- Karin Danielsson
- Jan De Vries
- Linda-Marie Eriksson
- Alina Evans
- Helena From
- Jenny Garland
- Andreas Gerdin
- Camilla Gustavsson
- Annemo Gångare
- Emelie Haglund
- Charlotte Harlos
- Lina Hernaeus Åsbjer
- Pernilla Holmström
- Ellen Holstad
- Igor Jovicevic
- Miriam Kjörk
- Granström
- Jenny Lange
- Monika Leander
- Annika Lindh
- Morten Lund
- Malin Mared
- Helene Sofie Marvik
- Siw Hege Mortensen
- James Mount
- Sara Myr
- Charlotta Nilsson
- Jennie Nilsson
- Hanna Oest
- Angelika Olsson
- Anna-Karin Palm
- Linda Perttula
- Christine Puronne
- Ann-Marie Rasmussen
- Lisa Roth
- Karin Sandström
- Hanna Schmidt
- Frank Seeliger
- Per Setterlind
- Karin Skaglund
- Samson Olusegun Sotona
- Heléna Ternestedt
- Helena Törnelius
- Laura Valkjärvi
- Katarina Widgren

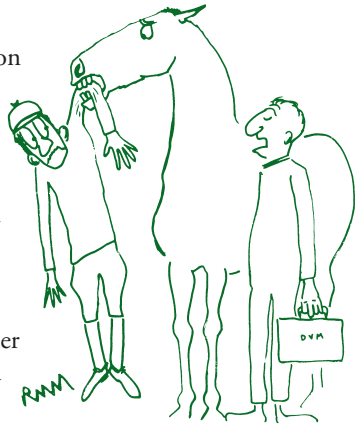

"I told you we should have removed his wolf teeeth!"

PERSONNOTISER

Den som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före bemärkelsedagen.

Födelsedagar i juni 2010

Krister Julinder, Söderköping, 60 år den 1/6
Gunnar Nordlöf, Alvesta, 75 år den 5/6
Inger Haraldsson, England, 75 år den 6/6
Kent Gustafsson, Arvika, 60 år den 6/6
Erik Otto Dahlman, Norge, 90 år den 7/6
Hilkka Nurmi-Sandh, Uppsala, 60 år den 9/6
Bengt Lycken, Gränna, 90 år den 10/6
Anders Hellström, Uppsala, 60 år den 14/6
Jan Sundberg, Borlänge, 60 år den 16/6
Lars Ekman, Täby, 80 år den 22/6
Torbjörn Johansson, Karlstad, 60 år den 27/6
Eva Pettersson, Bara, 50 år den 27/6
Per Holte, Båstad, 80 år den 28/6
Kicki Östensson, Söråker, 60 år den 29/6
Krister Iwarsson, Bromma, 70 år den 30/6

Avlidna

Professor **Otto Ronéus** har avlidit den 17 mars 2010. Han föddes 1918 i Ronneby, avlade studentexamen i Karlskrona 1938 och veterinärexamen 1947. Mellan åren 1947 och 1953 innehade han diverse vikariat. År 1953 började han arbeta som assistentveterinär vid Skånes läns hushållningssällskap och 1960 som assistent vid SVA, där han också anställdes som tf laborator vid patologisk-anatomiska avdelningen 1963. År 1966 promoverades han till veterinärmedicine doktor och därefter erhöll han tjänst som avdelningsföreståndare vid parasitologiska avdelningen vid SVA samt utnämndes till professor i parasitologi vid Kungliga Veterinärhögskolan 1967. Han pensionerades 1982.

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: ***www.svf.se***

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: ***suzanne.fredriksson@svf.se***

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: ***brita.trybom@svf.se***

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 08-587 630 11, 08-587 630 14
E-POST: ***info@exponera.net***

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSDAGAR 2010			SENASTE DAG FÖR ANNONSMATERIAL	
1	20	JANUARI	21	DECEMBER -09
2	9	FEBRUARI	19	JANUARI
3	2	MARS	9	FEBRUARI
4	23	MARS	2	MARS
5	20	APRIL	23	MARS
6	11	MAJ	19	APRIL
7	2	JUNI	10	MAJ
8–9	22	JUNI	1	JUNI
10	17	AUGUSTI	27	JULI
11	7	SEPTEMBER	17	AUGUSTI
12	28	SEPTEMBER	7	SEPTEMBER
13	19	OKTOBER	28	SEPTEMBER
14	9	NOVEMBER	19	OKTOBER
15	30	NOVEMBER	9	NOVEMBER
16	21	DECEMBER	30	NOVEMBER

MANUSSTOPP FÖR ARTIKLAR:
En vecka före senaste dag för annonsmaterial. Mer information finns på www.svf.se

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2010
Sverige: 1 110 kronor + moms.*
Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 610 kronor.
**Medlemmar i förbundet har 250 kronor i rabatt*

FACKPRESSUPPLAGA 2009
– 3 100 EX

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*